

Aleksas Baltrūnas

GELTONOS RAMUNĖS

Aleksas Baltrūnas
GELTONOS RAMUNĖS

APSAKYMAI

VILNIUS 1984

84L7
Ba311

Iliustravo
JONAS DANILIAUSKAS

A. Baltrūnas

Ba311 Geltonos ramunės: Apsakymai. Jaun. mokykl. amž. / Iliustr.
J. Daniliauskas.— V.: Vaga, 1984.— 120 p., iliustr.

Knygą sudaro geriausi ankstesnių metų ir keli nauji A. Baltrūno apsakymai vaikams. Vaizduodamas savo mažuosius herojus įprastinėje, kasdieninėje aplinkoje, autorius atskleidžia, kaip toji aplinka, santykiai su vyresniaisiais ir bendraamžiais veikia vaiko vidaus pasaulį, turtinga jo emocijas, gėrio ir blogio sampratą.

B $\frac{4903010200-334}{M852(08)-84}$ 127-84

BBK 84L7
L2

© Iliustracijos, leidykla „Vaga“, 1984

KATĒ IR BALANDIS

GERIAUSIAS ŽODIS

Kęstučiui gimimo dieną tėtė padovanojo albumą pašto ženklams. Kęstas vaikščiojo išdidus, visiems rodė albumą, aiškino, kokie ženkilai sudaro seriją ir kokie ne.

— Gerai pasižiūrėkite namuose, gal ir pas jus atsiras koks ženklelis mano kolekcijai,— nepamiršdavo pridurti.

Po keleto dienų pašto ženklus rinko jau keturi mūsų namo vaikai. Užtekdavo šmėstelti odiniam laiškanėšės krepšiui, ir keturios poros akių godžiai lydėdavo jį nuo durų iki durų.

Pagaliau šia liga susirgo visi vaikai. Vien tik mažoji Antanuko sesutė, gulėdama vežimėlyje, tebegaudė savo kojyčių nykščius ir visiškai nesidomėjo pašto ženklų kolekcijomis. Jai buvo dar tik aštuoni mėnesiai. . . Visi kiti — rinko. Ir ne vien pašto ženklus: degtukų dėžučių etiketes, atvirukus. Šeši pašto ženkilai su kosmonautais — serija. Skirtingos degtukų dėžutės su užrašu „Laikykite pinigus taupomojoje kasoje“ — serija. Pluoštas atvirukų su gėlėmis — serija. Turėti pilną seriją buvo visų namo vaikų svajonė.

Giedrius ėmė rinkti žaislinių automobiliukų seriją. Raselė, iki tol turėjusi vieną lėlę, dabar įsigėidė ištisos lėlių serijos. O Gintaras kartą pareiškė:

— Aš renku žodžių serijas.

Vaikai iš pradžių suglumo.

— Jau nesakyk, tokių serijų nebūna,— mėgino užginčyti Raselė.

— Būna,— nenusileido Gintaras.— Ogi štai: PUODAS, KUODAS, UODAS. Sakysi, ne serija? Dabar renku antrą. Jau turiu du žodžius: KASA ir RASA. . .

Kilo didelis triukšmas. Vieni tvirtino, kad žodžių serijos — vieni niekai, kiti, priešingai, palaikė Gintarą. Pasiginčijo, pasiginčijo ir išsivaikščiojo kas sau. Kieme liko vien Giedrius ir Gintaras. Prisėdę ant sūpynės, jiedu ramiai suposi.

— Žinai ką? Aš, rodos, jau turiu žodį antrajai tavo serijai,— nelauktai pasakė Giedrius. Ir pats nepajuto, kaip vienu atsiškvėpimu išpylė: — KASA, RASA, KASA!

— Du kartus tas pat,— suniekino jį Gintaras.

— Ir ne tas pat! — užsiplieskė Giedrius.— Kasa, kurią iš plaukų pina, tai viena, o kur bilietus parduoda,— visai kas kita. Sakysi, tas pats žodis?

Prikandęs lūpą, Gintaras susimąstė. Gal ir Giedriaus tiesa? Gal... Bet jo serijai vis tiek toks žodis netinka. KASA, KASA... Tas pat, kaip ir vienodi atvirukai, kurių vienas apverstas aukštyn kojomis...

— Ne,— pagaliau tarė Gintaras.— Gali galvoti iš naujo.

Abu kurį laiką sėdėjo pasipūtę, nusigręžę vienas nuo kito. Ir suptis nebebuvo jokio noro. Gintaras atsigulė ant žolės ir aukštiełninkas, sunėręs rankas už galvos, įsmeigė akis į mėlynę. Žydrų dangum tarsi sniego pusnys plaukė debesys: dideli ir mažiukai, apvalūs, pailgi ir visai ištįsę. Jis mėgino surinkti panašių debesėlių seriją, tačiau, kol sulaukė reikiamo, pirmieji jau buvo dingę už statomo namo. Tik kranas — milžiniškas ilgakaklis paukštis — lingavo aukštyn ir žemyn, be perstojo gabendamas statybininkams plytas. Kažkodėl dabar Gintarui pasirodė, kad kranas ne plytas kelia, o renka praplaukiančius debesėlius ir rūpestingai serijomis klosto juos bestogio namo dėžėje. Įdomu būtų prieiti prie namo arti ir prisitaikius žvilgtelti vidun pro langą kiaurymę.

Gintaras nežymiai pasuko galvą ir viena akimi pažiūrėjo į draugą. Giedrius, nuleidęs nuo sūpynės kojas, matyt, nuobodžiavo.

— Tu seniai buvai prie naujojo namo? — jau visiškai taikiai paklausė Gintaras.

— Seniai,— su palengvėjimu atsiduso Giedrius.— O tu?

— Irgi seniai. Einam?

— Einam!

Susitvėrę už rankų juodu patraukė prie statybos pačiu artimiausiu keliu. Nusileido į daubą, vėl užsiropštė kriausiu, išlindo pro skylę senoje tvoroje. Dar pora daržo lysvių, suversotos plytos, ir... kelią pastojų neseniai iškastas griovys.

— Ką darysim? — beviltiškai žiūrėdamas į glitų nuo vakarykščio lietaus molį, sumestą abipus griovio, paklausė Giedrius.

Gintaras tylėjo. Tiek atėjus, vėl grįžti, net nežvilgtelėjus na-

rasa

Knodas

mo vidun? Bent lieptelis koks būtu! Ar bent lenta... Nebuvo nei lieptelio, nei lentos. Jis dar kartą pažvelgė į griovį.

— Mėginsi? — tarsi atspėjęs draugo mintis, pasiteiravo Giedrius.

Gintaras vėl pažiūrėjo į griovį, į mūro sieną su viliojančiomis langu angomis, į linguojančią krano strėlę ir atsidusęs ištarė:

— Mėginsiu.

Žengė kelis žingsnius, įsibėgėjo, atsispyrė iš visų jėgų ir, pajutęs po kojomis tyškantį į šalis molį, jau ruošėsi riktelti „valio!“, bet tą pačią akimirką pajuto, jog kojos vis labiau slysta atgal. Bandė dar įsikibti žemės ir — šlept! — atsisėdo išpliususiam molyje, pačiame griovio dugne.

— Paieškok lazdos, kitaip aš neišlipsiu,— proverksmiai tarė Gintaras, beviltiškai dairydamasis aplinkui.

Keletą minučių, Giedrius padedamas, Gintaras kepurnėjosi iš griovio, o kai pagaliau išlipo ir per daržą visas purvinas patraukė atgal, iš šalies atrodė, tarsi tarpulysviu kiūtintų molinis žmogutis.

Giedrius palydėjo jį iki pat durų ir, tik įsitikinęs, kad daugiau niekuo negali padėti draugui, užkopė laiptais aukštyn. Gintaras vis dar tebestovėjo, nesiryždamas skambinti. Ką pasakys mama? Ir ką jis pats mamai sakys, kaip pasiteisins? Suversti kaltę Giedriui ar kokiems nepažįstamiems vaikams, kurie praeidami neva įstūmę jį į griovį? Kas iš to, juk kieme griovio nėra...

Vis liūdnesnės mintys lindo Gintarui į galvą. Ir ko reikėjo eiti prie naujojo namo? Aišku, kad ten debesėlių nėra: jie plaukė ir nuplaukė sau. Būtų tebesėdėjęs ant sūpynės ir ieškojęs žodžio, be kurio nėra serijos. Paties geriausio žodžio.

KASA, RASA...

Ne, nieko nebus. Teks eiti ir pasakyti mamai visą tiesą. Kas bus, tas... Tik kad ranka nenori pakilti iki skambučio mygtuko.

„Nagi, drąsiau, Gintarai! — kažkas jam tarsi kužda į ausį.— Ryžkis. Svarbiausia — nebijoti. Drąsa...“

Staiga Gintaro veidas ėmė šviesėti. Drąsa, drąsa... DRĄSA! Juk tai ir yra žodis, kurio jis taip ilgai ieškojo. Pats geriausias žodis!

Gintaras nelinksmi nusišypsojo, bet vis tiek pakėlė ranką, ir kitapus durų atsiliepė skardus skambutis.

ŽIEŽULA

Į kiemą įvažiavo sunkvežimis. Jis atgabeno naują namo gyventoją. Tai buvo senyva moteris, apsigobusi pečius pilka skara. Vairuotojo padedama, ji pradėjo kraustyti daiktus.

Vaikai, susispietę į būrį, smalsiai spoksojo.

Iš mašinos iškėlė stalą, keletą kėdžių, ryšulių ir dėžių. Sukrovė čia pat, netoli durų. Paskui šoferis iš sunkvežimio kabinos išnešė vielinį narvelį ir pastatė ant stalo. Įsivaizduojate, kas jame buvo? Daili ruda voveraitė pasipūtusia uodega ir žvilgančiomis mažytėmis akutėmis! Tarsi norėdama palinksinti naujus pažįstamus, ji šoktelėjo ant narve įtaisyto vielinio rato. Ratas ėmė greitai suktis, o voveraitė šokavo ir šokavo, bet vis buvo toje pat vietoje. Vaikai nesitvėrė džiaugsmu. O Saulius nė pats nepajuto, kaip užlipo ant fanerinės dėžės, užrakintos mažyte spynele, ir batų kulnimis ėmė trypti: dunkst dudunkst, dunkst dudunkst. . .

Ir staiga. . . O, kad jūs būtumėt matę, kaip susirūstino senoji! Taip ir nusviro jai rankos.

— Lauk iš čia, padaužos! — net sudėjavo ji— Neklaužados, begėdžiai! . .

Vaikus tarsi vėjas nupūtė nuo narvelio. Bet ir stovėdami už namo kampo jie girdėjo rūstų senosios balsą. Kai, atgavęs kvapą, Saulius vėl išdrįso kyštelti galvą, ji pasilenkusi šluostė prijuoste dėžę, o paskui lyg kokią brangenybę ją įnešė vidun.

— Tai pikta senė! — tarė Saulius.

— Tikra ragana,— patvirtino Gintaras.— Kaip ji rėkė!

— O gal ji tikrai žiežula? — mirkčiodama didelėm akim, paklausė Raselė.

— Nee. . . — nutęsė Saulius.— Tikrų raganų žiežulų nebūna. Jos tik pasakose.

Bet žiežulos vardas naujajai kaimynei iš karto prigijo. Rytą, vos susitikę kieme, jie vienas kitą klausinėjo:

— Ar matei šiandien Žiežulą?

— Ne. O tu?

Jie akylai ėmė stebėti, kada ir kur pasirodys senoji. O jos lyg tyčia tą dieną ilgai nebūvo matyti. Saulius su Gintaru ty-

liai prislinko prie durų ir pasiklausė. Jokio garso. Tada jie su-
manė žvilgtelėti pro langą. Gintaras pritūpė, o Saulius užsiko-
rė jam ant pečių.

— Ką veikia? — nekantravo Gintaras.

Saulius sutrikęs tik pečiais gūžtelėjo. Jis vis dar nenorėjo
tikėti savo akimis: senoji sėdėjo priešais atvirą lagaminą —
tą pačią fanerinę dėžę — ir šypsojosi. Keistai šypsojosi — lyg
juokėsi, lyg verkė.

— O kas ten, dėžės viduje? — sunerimo Gintaras.

— Nematyti,— atsiduso Saulius.

Keletą dienų jie atidžiai stebėjo langą su gelsva užuolaidė-
le, duris, pažymėtas pirmuoju numeriu. Su nepasitikėjimu nu-
lydėdavo žvilgsniais senutę, kai ji eidavo į parduotuvę arba
grįždavo su duonos kepalėliu, kitais pirkiniais. Ir aiškiai ne-
kentė jos. Netgi patys nežinodami kodėl. Eidami pro šalį, bent
akmenuką paspirdavo jos laiptų link. Kai senoji ištiesė kieme
virvę baltiniams, virvė tą patį vakarą buvo nurišta.

O rytą ant pirmojo buto durų kreivomis raidėmis buvo krei-
da užrašyti žodžiai: ŽIEŽULAI BUS ATKERŠYTA.

kartą prie mūsų namo privažiavo taksi, ir iš jo išlipo jūrei-
vis su dviem dideliais lagaminais. Vaikai, viską metę, subėgo
pažiūrėti. O jis sumokėjo vairuotojui ir, nusišypsojęs spoksanti-
ams mažyliams, paklausė:

— Sakykite, kur čia pirmas butas?

— Pirmas? — sutrikęs pakartojo Saulius ir išpūtęs akis pa-
žvelgė į draugus.

— Taip. Jame gyvena mano mama.

Sauliui kažkodėl nekilo ranka parodyti durų. Jūreivį nuve-
dė Raselė.

O kitą dieną, kai vaikai vėl žaidė kieme sviediniu, jūrinin-
kas netikėtai priėjo prie jų ir pasisiūlė žaisti drauge. Jie ne-
norėjo tikėti savo ausimis. Ir kalti jautėsi. Bet jūreivis — jau-
nas, plačiapetis, saulėje įdegusiu veidu — pats įsijungė į vai-
kų būrį. Paskui visi susėdo ant žolės, ir jūreivis pasakojo, kaip
žvejybos laivu visą vasarą plaukiojęs tolimose jūrose.

„Tai dabar?..“ — klausiamai susižvalgė Saulius su Gintaru,
kai jūreivis visą penketą užkvietė apžiūrėti parsivežto vėž-
liuko.

„Kaip bus, taip“,— pagalvojo jie ir nuėjo drauge su kitais.

Duris atidarė motina.

— Štai mano naujieji draugai, mama,— linksmai nusijuokė jūreivis.— Atėjome vėžliuko pažiūrėti.

Vėžliukas buvo nulindęs už spintos. Šturmanas pirma atkėlė į šoną fanerinę dėžę, paskui odinius lagaminus ir pagaliau surado mažąjį slapuką. Atsidūręs ant stalo, jis kiek laiko sustingęs tūnojo po kauliniu šarvu. Paskui įsidrąsino ir, iškišęs galvutę, lėtai pajudėjo.

Ką ir kalbėti, kaip įdomu! Užmiršę viską, vaikai godžiai sekė kiekvieną vėžliuko judesį.

Senutė stovėjo greta — mažytė, raukšlėtu, bet šypsančiu veidu — ir pritariamai lingavo galvą. Paskui, lyg ką prisiminusi, susirado spintos stalčiuke raktuką ir atrakino fanerinę dėžę.

— Štai koks jis buvo tuomet,— parodė motina jūreivių mokyklos kursanto nuotrauką, prisegtą prie dėžės dangčio.— O čia jo mokyklos uniforma. . .

Saulius su Gintaru dar kartą susižvalgė ir abu skaisčiai nuraudo. O kai atėjo laikas atsisveikinti, Saulius priėjo prie senutės ir nedrąsiai tarė:

— Jūs nepykit. . . Aš tada maniau, kad tai šiaip sau fanerinė dėžė. . .

— Na ką tu, vaikeli. Seniai viską užmiršau.

Jie atsisveikino ir išėjo. Užvėręs duris, Saulius kažkodėl panoro žvilgtelėti į tą vietą, kur dar ne taip seniai buvo kreida parašyti žodžiai apie Žiezulą. Jie jau buvo nebeišskaitomi, baltavo tik kelios apsitrynusios raidės.

Tebejausdamas kaistant skruostus, Saulius stropiai nutrynė paskutinius užrašo pėdsakus ir lengviau atsikvėpė.

TILTAS

O vis dėlto ne taip blogai, kai kiemas remiasi į nuolaidų upės šlaitą! Tiesa, apačioje dar yra keletas mažų namelių, smėlėtas, retai važinėjamas keliukas, o už jo pliuškena upė. Sėdi sau čia, viršuje, o ten, tarsi po tavo kojomis, iš namukų kaminų rūksta dūmai. Upe viena po kitos laksto motorinės valtys, baidarės. Kartas nuo karto, ūkaudamas ir keldamas bangas, praplaukia garlaisvis. . .

Gal todėl, kad buvo apsiniaukę, tą dieną švininio upės paviršiaus neraižė nei motorinės valtys, nei baidarės. Ir garlavio ilgai nebuvo matyti. Audrius gulėjo kniūpsčias kiemo žolėje, žiūrėjo į upę ir nuobodžiavo. Kramtė smilgų kotelius, švilpiniavo, žiovavo. Ech, bent Kęstas nebūtų susirgęs! Lyg tyčia, imk ir susirk, kai kieme taip tuščia, kai niekas dar negrįžo nei iš vasarviečių, nei iš kaimo. Nors Sigutė, mažiausioji kiemo mergaitė, būtų. Bet kur tau! Pas tetą svečiuojasi. . .

Audrius jau buvo bedūlinąs į namus, bet netikėtai jo dėmesį patraukė raudonas megztukas kitame upės krante. Ne, ne tik megztukas,— megztukai patys nevaikšto, nežaidžia su lėlėmis, nešokinėja per virvutę,— jo dėmesį patraukė ir smėlio spalvos garbanėlės, ir visa liauna mergaitės figūrėlė.

„Kas ji? — mąstė Audrius.— Anksčiau tokios lyg ir nebuvo. . .“

Buvo ar nebuvo, kas pasakys. Niekad į galvą jam neatėjo stebėti, kas dedasi anoje upės pusėje. Audrius tik dabar tarsi pirmą kartą pamatė ir mėlynai dažytą namą su stikline veranda, ir gėlių darželį. Ir erdvią pašiūrę su baidarėmis, motorinėmis valtėmis. . . Tiesa, čia dažnai renkasi sportininkai. Jie neša baidares į upę, susėda ir kaip vienas sutartinai nusiiria tolyn. Tik po keleto valandų grįžta atgal ir padeda baidares į vietą. Gal tame name ir gyvena visų šitų valčių prižiūrėtojas? Juk turi kas nors jas saugoti?

Audrius pabandė patraukti šviesiaplaukės mergaitės dėmesį. Šokinėjo nuo akmens ant akmens. Keletą kartų net kūlio persivertė. Veltui. Neatrodo, kad raudonasis megztukas jį stebė-

tų. Tada Audrius prisidėjo prie burnos rankas ir iš visos galios šūktelėjo: „Uhuhūū! . .“ Ir vėl jokio ženkl.

— Na ir nereikia,— įsižeidęs sumurmėjo Audrius.— Didelio čia daikto: mergiščia raudonu megztuku. . .

Jau girdėti, kaip anapus upės vingio pūškuoja garlais. Jei ne jis, dabar Audrius tikriausiai eitų namo. Bet į garlavį reikia pažiūrėti.

Pagaliau, judindama visą upės paviršių, išniro „Salomėja Nėris“. Balta lyg gulbė. Denyje — būrelis keleivių, kapitonas balta kepure ir didelis vilkinis šuo. Šviesiaplaukė mergytė ėmė mojuoti plaukiantiems. Pamojavo ir Audrius. Paskui garlais vis tolo ir nutolo. Tik aname krante tebemojavo raudonasis megztukas.

Kam? Negi jam, Audriui?

Berniukas iš pradžių sumišo, lyg ir nenoromis pakėlė ranką. O paskui — mojo, mojo ilgai, kol pagaliau raudonasis megztukas dingo verandoje.

Kitą dieną Audrius jau nuo pat ryto žvilgčiojo į aną krantą, bet šviesiaplaukės vis nebuvo. Pasirodė ji tik prieš pat pietus ir, pamačiusi Audrių, linksmi pamojavo.

— Kuo tu vardu? — sudėjęs rankas „trimitu“, šūktelėjo Audrius.

Matyt, per tokį nuotolį ji nieko nesuprato. Pati kažką sakė, bet ir Audrių pasiekė vien praskydęs aidas.

Kad ir nežinodami vienas kito vardų, juodu buvo dabar tarytum seni pažįstami. Audrius žvilgsnį vis traukė ana upės pusė. Jis nuolat pasigesdavo raudonojo megztuko. Ir kiekvieną kartą nudžiugdavo, pamatęs ją — šviesiaplaukę ir liaunutę — ant mėlynojo namuko verandos laiptų. Kartais upėje plūduriodavo prie krantinės prirakinta valtis, ir mergaitė sėdėdavo joje, visa nužerta saulės spindulių.

— Atplauk čia! — ne sykį jai mojo Audrius.

Raudonasis megztukas kažko klausdavo, kažką aiškino, bet Audrius nieko nesuprasdavo. Taip ir likdavo. . .

Baigiantis rugpjūčiui, kiemas vėl priguzėjo vaikų. Sugrižo visi: Saulius, Giedrius, Raselė. Net mažoji Sigutė, nors jai iki mokyklos dar keturios vasaros, taip pat parvažiavo iš tetos ir visiems gyrėsi, kaip ji kaime skynė agrastus ir ganė žąsis.

Kiekvienas turėjo ką nors papasakoti. Ir Audrius mostelėjo į kitą upės pusę, kur saulės spinduliuose švietė smėlio spalvos garbanėlės:

— Ji saugo valtis.— Ir dar pagalvojęs pridūrė: — Kitamet ir aš gal užsirašysiu į baidarininkus. . .

Nustebę vaikai žvilgčiojo čia į Audrių, čia į tolumoje šmėkščiojantį raudoną megztuką. Vienas per kitą ėmė klausinėti. Norom nenorom jis gavo papasakoti viską nuo pradžių.

— Tu net vardo jos nežinai,— nusistebėjo Raselė ir, papūtsi lūpytes, įgėlė: — Baidarininkas. . .

Audrius, slėpdamas nuoraudį, pasigrėžė į upę.

— Palaukit, baigs statyti tiltą, tada ir sužinosime! — nutraukė nemalonią tylą Saulius.

Audrius sukluso. Ir kaip jam pačiam niekad neatėjo į galvą, kad, pastačius tiltą, jie taps kaimynai? Tiltas čia statomas jau antri metai. Dieną ir naktį ten dunksi kalami į žemę gelžbetonio poliai. O jis kartais dar pagalvodavo: „Ir kam žmonėms reikalingas tiltas? Gyventų kiekvienas savo pusėje, turėtų savo parduotuvę, savo vaistinę, mokyklą. . .“

Rugsėjo pirmąją Audrius su Sauliuku pirmą kartą ėjo į mokyklą. Tai buvo tokia išpūdinga diena, kad net pamiršo žvilgtelėti, kas darosi anoje upės pusėje. O kai gerai apsižvalgė — raudono megztuko niekur nebuvo. Tik ant verandos laiptų stovėjo mergaitė mokykline uniforma. Ir berniukai suprato: ji taip pat mokosi.

Atėjo ruduo. Kiemą nuklojo raudoni klevų lapai. Rytais juos pasidabruodavo šalnos. O tiltą vis dar statė. Atrodė, tiems darbams nė galo nebus. Grįždami iš pamokų, Audrius su Sauliuku dabar sustodavo pažiūrėti, kas dedasi statyboje. Tuščias tarpas, skyręs abu upės krantus, vis siaurėjo, ir pagaliau jo visai neliko. Tiltas buvo lyg balta žuvėdra: toks lengvas, grakštus. Paskui dar asfaltavo jį, statė tvoreles, žibintus.

Tą rytą juodu nėjo į mokyklą — buvo sekmadienis. Lauke snyguriavo dideliais, puriais sniego dribsniais.

— Audriau, bėgam! — virstelėjęs duris, pašaukė Saulius.

— Kur?

— Ant tilto! Tuoju atidarys. Jau muzikantai nuėjo! . .

Tikrai, nuo tilto pusės skardeno dūdų orkestras. Vienoje ir

kitoje upės pusėje tvenkėsi žmonės. Kol berniukai pasiekė krantinę, juostelė buvo perkirpta, ir abu laukiančiųjų srautai susiliejo tilto viduryje.

Susitvėrė rankomis, kad nepasimestų žmonių minioje, ber-

niukai patraukė naujuoju tiltu.

— Sauliau,— tvirčiau suspaudė draugo ranką Audrius.— Matai ten?..

Į juos linksmi žiūrėjo mergaitė spindinčiomis akimis.

Dabar beliko tik sukaupti drąsą ir užkalbinti ją. Bet kaip? Pasiteirauti, ar ji tikrai iš ano mėlynojo namuko? Užsiminti ką nors apie baidares? O gal dar ką sugalvoti? Bet galvoti jau nebebuvo laiko. Mergaitė pati priėjo prie jų ir lyg niekur nieko paklausė:

— Jūs mėgstate plaukioti?

Audrius su Sauliumi nustebę susižvalgė. Mažumėlių sutriko ir mergaitė.

— Jeigu norėtumėt... Daug vaikų jau užsirašė. Iš pradžių treniruotės bus baseine. O paskui sudarys jaunučių komandas... Ką?

— Žinoma! — atsiliepė jie abu iš karto.

— Mūsų kieme ir daugiau norinčių atsirastų,— pridūrė Audrius.

Jie patraukė į tilto pakraštį, kad nepasimestų vis dar plūstančių žmonių sraute. Prisiminė ir garlaivį, plaukusį tą vasaros dieną, ir kaip jie eidavo žiūrėti, kada baigsis tilto statyba...

— Taip aš ir nesupratau, ką tu iš ano kranto norėjai pasakyti,— staiga mergaitė pasisuko į Audrių.

— Klausiau, kuo tu vardu...— vos pastebimai nuraudo Audrius.

— Aaa...— sublizgėjo balti dantukai.— Aušra. O tu?

— Audrius. O jis — Saulius.

Žmonių srovė pamažu mažėjo. Dabar jieėjo kas sau, šali-gatviais. Važiavo mašinos. Tik vaikai vis dar stovėjo. Ir jie nenorėjo niekur skubėti. Pro aukštus tilto tvorelių pinučius žvilgėjo švininis upės vanduo. Pasroviui plaukė išas — upelių-kų sunešti ledelių telkiniai, kažkuo panašūs į didelius didelius vandens lelijų žiedus.

„O vis dėlto gerai, kad yra tiltas“, — žiūrėdamas į plaukiantį išą, pamanė Audrius.

Ką jis turėjo galvoj? Daug ką. Ir patį tiltą, tarsi milžiniška žuvėdra gelžbetonio sparnais sujungusį abu upės krantus, ir tai, kad čia susipažino su Aušra, ir kad bus galima užsirašyti į jaunučių plaukimo sekciją...

O gal tam ir yra visi pasaulio tiltai?

KIENO SODAS GRAŽIAUSIAS

Pavasariniai lietūs pagaliau baigėsi. Jei ir lyja, tai neilgai, ne taip, kaip pirma. Sauliukas tik iš įpratimo vis dar bėga pasiklaudyti, ką kalba krisdami nuo stogo lašai.

„Bar bar bar bar...“— vienodai beldžia jie į skardinį vamzdį. Bet Sauliukas tame barbenime girdi pavasarinę lietaus lašelių dainą.

Ne visi mūsų kiemo vaikai tiki, kad lietaus lašeliai gali dainuoti. Rasa ir dabar, pamačiusi Sauliuką, prigludusį prie vamzdžio, nusikvatojo. Saulius atsigręžė, paraudo.

— Eime geriau klevelių sodinti,— pakvietė jį.— Žvirbliai juokiasi iš tos tavo muzikos!

Sauliukas dar labiau nuraudo, bet nesiginčijo. Ką padės, jei Rasa netiki? Patylėjo, nužvelgė skardinį vamzdį iki pat stogo.

— O kur tu matei klevelius? — lyg atsiminęs paklausė.

— Už kiemo, patvoryje pridygę. Daugybė! .. Eime.

Jis dar pastoviniavo, bet, nieko geresnio nesugalvojęs, nusėkė iš paskos. Tvoros šešėlyje, lietaus įmerktoje juodoje žemėje, tikrai žaliavo daug klevelių. Su dviem lapukais, su kecuriais.

— Sakiau... — pasididžiuodama tarė Rasa.— O dabar griebkis darbo!

Juodu prisirovė po gerą saują klevukų ir tik tada atsiminė, jog dar neišrinko sodui vietos. Prie smėlio dėžės? Išskapsytys maži vaikai. Prie sandėliukų — grindinys, žemės nepasiekėsi. Gėlių lysvėje? Iš tiesų neblogai: žemė išpurenta, o jurginai dar nesužaliavę, neužgoš medeliams saulės.

Rasa nubrėžė liniją: čia bus Sauliuko sodas, ten — jos. Saulius nužvelgė viena akimi, kaip Rasa rikiuoja klevelius.

— O tu galvok pats,— subarė nepatenkinta Rasa.— Nusiziūrėjęs kiekvienas žiopyls gali... .

Saulius išrovė daigelius, sulygino žemę ir vėl iš naujo ėmė rausti duobutes.

— Ką čia veikiate? — striksėdama pro šalį, pasiteiravo Sniegutė.

Rasa nė galvos nepakėlė: buvo labai įsitraukusi į darbą.

— Sodą sodiname,— paaiškino Saulius.

Sniegutei net skruostai užsidegė — taip panoro sodinti drauge.

— Sauliau, priimk mane sodininke. Būk geras... — ėmė prašyti.

— Sodink.

Atėjo Giedrius, ir sodino trise. Pasitardami, pasiginčydami. Tik Rasa, per petį niekinamai nužvelgusi jų darbą, šnarpštė pati sau viena. Niekam nė puse akies neleido žvilgtelėti į savo sodą. Tik visiškai užbaigusi, atsistojo ir garsiai pasakė:

— Kas norite, galite dabar grožėtis.

Rasos sodas iš tiesų buvo puikus: viduryje didieji kleveliai susodinti žvaigždute, o kampuose — apskritos salelės. Kitų vaikų sodas nė iš tolo jam neprilygo. Tai pripažino ir Sauliukas, ir Sniegutė su Giedriumi. Džiaugėsi, tarsi tas sodas būtų jų pačių sodintas.

— Jūs savojo žiūrėkit,— neapsikentusi burbtelėjo Rasa ir nuėjo į namus plautis rankų.

Dvi dienas bėgiojo vaikai žiūrėti, kaip auga medeliai, dažnai laistė juos. Buvo bepalieją ir Rasos klevukus, bet ši uždraudė: laistykite, girdi, savuosius, o jos sodu būsią kam pasirūpinti... Sekmadienį, kartu su mama nuėjusi į turgų, Rasa nusipirko porą kelmelių saulučių. Namu grįžo troleibusu. Atrodė, kad troleibusas ne važiuoja, o šliaužia sraigės žingsniu,— taip ji norėjo greičiau pasodinti saulutes. Pagaliau nubėgo prie lysvės, ir... net rankos nusviro iš nuoskaudos ir pasipiktinimo. Vaikiškos kojos pėda buvo įspausta į purią lysvės žemę, pora klevelių visai numinta. Tyčia ar ne — Rasa nė nebandė aiškintis. Niekio nelaukiant iškelti klevelius iš čia! Kam reikia, kad kiekvienas žioplis spokсотų į jos sodą? Ne, ji būtinai susiras tokią vietą...

Ir surado. Įsikurdino smėlėtoje aikštelėje, gale kiemo. Čia buvo daug saulės, o nuo vėjo saugojo tankūs serbentų krūmai. Keletą dienų Rasa pati viena grožėjosi savo sodu. Didžiavosi. Džiaugėsi. Bet kartą užtiko čia ir Sniegutė, ir Giedrių su Sauliumi. Ji vėl nejuokais įširdo:

— Ko jūs čia landžiojat? Ko ieškote? Vėl kuris nors užminsite dramblota koja!..

— Mes nieko... mes tik pažiūrėti norėjome... — sutrikę teisingosi vaikai.

Rasa jų akyse išrovė ir klevelius, ir saulučių kelmus.

— Dabar galite žiūrėti,— pasakė ji kandžiai ir nuėjo nešina savuoju sodu.

Vėl praėjo kelios giedros, saulėtos dienos. Tokios gražios, kad net Rasos sodą vaikai pamiršo. Būtų gal ir visai jo nebeprisiminę, jei pati Rasa nebūtų atėjusi prie jurginų lysvės.

— Duokit, aš irgi padėsiu laistyti,— lyg niekur nieko pasiūlė ji.

Vaikai nustebę susižvalgė.

— O kaip tavo sodas? — prisiminė Sauliukas.

Rasa tarsi neišgirdo klausimo, tik paėmė iš Sniegutės rankų laistytuvą ir nubėgo atnešti vandens.

Kitos dienos popietė ėmė tvenktis lietaus debesys. Pirmieji stambūs lašai Sauliuką užklupo brūzgyne tarp senų alyvų krūmų. Jis jau buvo bebėgęs namo, bet netikėtai pamatė gražiai susodintus, tik jau visai išdžiūvusius klevukus. Rasos sodas? Abejoti nebuvo ko: čia pat sudžiūvę styro ir saulučių kelmeliai. Saulius, išrovęs vieną medelį, žvilgtelėjo į šaknis. Jos taip pat išdžiūvusios.

Jam staiga pagailo Rasos sodo. Visų gražiausio sodo. Jaunų, žalių klevelių...

O lijo vis smarkiau. Pasistatęs apykaklę, Saulius parbėgo namo. Tik tarpduryje jis atsikvėpė, delnais nusišluostė sulytą veidą.

„Bar bar bar bar...“ — išgirdo pažįstamus garsus.

Skambėjo lietaus lašai. Saulius įsiklausė. Apie ką jie dainuoja? Apie pavasarį, žydinčias pievas, debesų pusnynus? ..

„Tik pamanyk,— mąstė sau vienas Saulius,— visai negirdėta dainelė...“

Ir tai buvo tiesa. Lašeliai pasakojo apie sodą, patį gražųjį sodą, kurį augina ne tik lietus, ne tik saulė, bet ir draugystė, nuoširdumas, bičiuliškai ištiestos viena kitai rankos...

GELTONOS RAMUNĖS

— Dėde, ar toli mūsų traukinys? — artėdamas prie pervažos, klausia Antanukas.

— Jau turėtų pasirodyti. Aure, ar tik ne garvežio dūmai virš epušoto? Pažiūrėk, Antanėli, tavo akys šviesesnės,— glos tydamas papurusią vaiko galvą, šneka pervažos sargas Jeronimas.

Gyveno berniukas netoliese, gretimoje sodyboje, dar nelankė mokyklos ir kasdien tuo pačiu metu atkulniuodavo pas dėdę Jeronimą „praleisti“ greitojo traukinio. Vasarą — basas, saulėje išblukusiais marškinaičiais, žiemą — dideliais veltiniais, su pūpsančia kiškine kepure. Jokia pūga, jokia dargana nesulaikydavo Antanuko. Jeigu kada neateidavo, dėdė Jeronimas žinojo: berniukas serga, ne kitaip. Pervazos sargas, vos tik atbudėjęs pamainą, būtinai užsukdavo į kaimynų pirkią.

— Kas gi tau, Antanėli? — klausdavo jis, dėdamas ant stalo kampo uniforminę kepurę.— Laukiau nesulaukiau padėjėjo. . .

— Peršlapo vakar kojas, tai dabar kosti. Norėjo eiti, bet neleidau,— paaiškina motina.

Antanėliui graudu. Pikta ant mamos, kodėl jo neišleido, bet raminantys dėdės Jeronimo žodžiai nejučiomis sušildo krūtinę.

— Rytoj ateisiu. Būtinai,— pažada jis, o po valandėlės dar paklausia: — O ar daug žmonių važiavo?

— Daug, labai daug! — sako dėdė Jeronimas.— Net papildomų vagonų buvo prikabinta.

— Nesunku vienam? . . — kiek drovėdamasis teiraujasi berniukas.

— Dar klaus! Žinoma, sunku. Pripratau dviese, o čia dabar — vienam!

Ir tiki, ir netiki dėde Jeronimu Antanėlis. Visi tvirtina, kad jis dar mažas, dar nieko negali, kad dar dveji metai iki mokyklos, o štai dėdei Jeronimui — gali padėti.

Praleidę traukinį, juodu paprastai susėda ant suoliuko šalia pervažos namelio ir šnekučiuojasi.

— Kur tie žmonės važiuoja?

— Kas būtų, jeigu garvežys atsikabintų nuo traukinio?

— Kodėl garvežio mašinistas, artėdamas prie pervažos, žiūri iškišęs galvą pro langą? . .

Dėdė Jeronimas, papsėdamas cigaretę, iš lėto aiškina, kiek daug suaugę žmonės turi reikalų, kaip sukabinami vagonai, kad geltona vėliavėlė jo rankose — tai ženklas mašinistui: kelias saugus ir galima ramiai važiuoti.

— Bet aš neturiu vėliavėlės,— kartą susirūpino Antanukas.— Kas iš to, kad stoviu tuščiomis rankomis!

Pervažos sargas persibraukė delnu ūsus ir atidžiai nužvelgė berniuką.

— Žinia, jeigu pagal nuostatus. . . Gerai būtų, kad laikytum bent ramunę rankoje. Pažiūrės garvežio mašinistas, pamatys, kad geltona, ir jau ramu. . .

O ramunėmis čia apžėlęs visas pagriovys. Gali skinti ir skinti, šimtus traukinių praleisti per dieną. Ir Antanėlis labai rimtai, suraukęs antakius, dabar kasdien laikydavo rankoje puokštę ramunių. Kartą net pats mašinistas jam pamojavo ir plačiai nusišypsojo. Vagonų languose šmėkščioja veidai — vyrų, moterų, vaikų,— ir visi Antanėliui dabar atrodo giedresni, nes traukinys gali ramiausiai važiuoti. O kai garvežys linksmi sušvilpauja ir kai jo aidas nuskardena iki pat miško, kai už eglyno dingsta paskutinis vagonas, berniukui pasidaro lengva, gera.

Įpusėjo vasara.

Sode jau noko alyviniai. Prisirpo avietės. Ir pirmosios ūmėdės ėmė dygti eglynėlyje. Vis daugiau ir daugiau gėrybių žadėjo kiekviena diena. O Antanukas, kaip ir anksčiau, vis skubėjo pasitikti traukinio. Jam tik buvo neramu, kad dėdė Jeronimas vis dažniau užsimindavo apie pensiją. Kas ateis jo vieton? Ar bus tam, naujajam, reikalinga Antanuko pagalba?

Praleidę traukinį, tą dieną juodu vėl sėdėjo pervažos namelio atšlaime. Dėdė Jeronimas buvo ne toks šnekus, kaip visada, ne toks linksmas. Pagaliau tarė:

— Tai aš jau baigiau tarnybą, Antanėli. Senatvė, nieko ne-

padarysi. Nuo rytdienos mano vietoje budės kitas. Pažįsti Andriulių Petrą?

Antanukas tylomis nuleido galvą. Andriulių Petrą jis pažinojo, bet dėdės Jeronimo jam vis tiek buvo gaila. Ir ar reikės tam Petruui jo pagalbos?

— O tu ateik, vis tiek ateik,— lyg atspėjęs berniuko mintį, padrašino dėdė Jeronimas.— Ne jam, tai mašinistui padėsi. Višiams, kurie važiuoja traukiniu.

Kitą dieną Antanukas neramiai plazdančia širdimi artėjo prie pervažos. Jis drašinosi ir net buvo sugalvojęs, ką pasakys Andriulių Petruui: „Atėjau padėti. Dėdė Jeronimas sakė. . .“

Nei ant vieškelio, nei pervažos namelio tarpduryje naujojo sargo nebuvo.

„Kurgi jis? — susirūpino Antanėlis.— Gal visai neatėjo? Gal man vienam reikės. . .“

Už eglaičių kažkas švilpiniavo ir pustė dalgį. Nudžiugęs berniukas šoktelėjo per griovį, norėjo pasisveikinti, bet žodžiai taip ir sustingo, nepravėrus lūpų. Andriulių Petras pjovė žolę palei geležinkelį. Ką tik sugulusiose pradalgėse degte degė geltonos ramunės. Visos aliai viena buvo pakirstos. . .

Kažkur toli sušvilpė artėjantis keleivinis traukinys. Vyras įbedė dalgiakotį į pievą, išsitraukė iš už aulo susuktą geltoną vėliavėlę ir, nė nepažvelgęs į Antanėlį, nužingsniavo prie pervažos.

Tiršta ašarų migla uždengė Antanėliui ir pervažą, ir geležinkelio pylimą, ir jau visai priartėjusį traukinį.

SKAMBĖK, PAVASARĖLI!..

— Nekišk pirštų prie televizoriaus,— perspėja tėtė.— Tu dar mažas, tau negalima.

— Egi, anūkėli, kodėl sriubos neišvalgei iki dugno? Nebeaugsi, toks ir liksi mažytis,— sako močiutė.

— Geduk, laikas miegoti,— dar nesutemus, primena mama.— Kiti maži vaikai seniai miega.

Gedukas plaunasi rankutes, veidą ir nenorom eina gulti. Nelinksmos mintys lydi jį. Ne, nelengva būti mažam. Tik ir gir-di nuo ryto iki vakaro: tau negalima, tu dar mažas. Vis mažas ir mažas. O kuo jis kaltas, kad mažas? . .

Bepigu vyresniajam broliui Audriui: jam dar vasarą sukako penkiolika, jį neseniai priėmė į komjaunimą, ir dabar Audrius piešia klasės sienlaikraščiu mažyčius paveikslėlius, kuriuos vadina vinjetėmis. O vinjetėmis tikriausiai vadina tik todėl, kad jis, Gedukas, sunkiau suprastų, ką veikia vyresnysis bro-lis. Birutei — dešimt. Ji pionierė ir lanko šokių ratelį. Tik kažkodėl jame ne šokti mokosi, o repetuoja. Irgi tikriausiai todėl, kad jis, Gedukas, nesuprastų, ką veikia pionieriai šokių ra-telyje. . .

Ne, tikrai nelengva būti mažam. Nei jis komjaunuolis, nei pionierius. Niekas nepasiūlo jam piešti sienlaikraščiu paveiks-lėlių arba lankyti šokių ratelį. Net televizorių žiūrėti jam ne-valia, kai kiti žiūri.

— Tu geriau knygutę kokią pavartyk, šis filmas — suaugu-siems,— aiškina brolis.

— Tu vakare pažiūrėsi, kai bus „Labanakt, vaikučiai“,— ra-mina sesuo.

Taip, gerai jiems. . . Jeigu būtų Geduko valia, jis viską da-lintų lygiomis. Būtų, sakysim, kompotas „Labanakt, vaikučiai“, o agurkų sriuba — „Tik suaugusiems“. . .

Jis dar kurį laiką žiūri į lubas, į prigesinto šviestuvo šešė-lius, kol pamažu akutės ima merktis. Bet ir migdomas jis ne-pamiršta pasiguosti mamai:

— Kodėl visiems galima, tik man vienam — negalima?

— Ko negalima?

— Nieko negalima. Nei piešti Audriaus dažais, nei lankyti šokių ratelio, nei...

Mama pažiūri į saldžiu miegu limpančias jo akutes ir sako:

— Kai ateis pavasaris ir dar pavasaris, tu užaugsi didelis ir pradėsi lankyti mokyklą. Tave priims į spaliukus... Išmoksi pūsti trimitą ir mušti būgną...

— Trimitą... būgną... — pakartoja Gedukas ir užmiega.

Pabunda jau gerokai įdienojus. Namuose viena močiutė. Ji padeda Gedukui apsirengti, pavalgydina ir, apavusi šiltais batukais, išleidžia į kiemą.

Naktį, matyt, gerokai šalteno, langų stiklai užburbėję šerkšno gėlėmis, bet dabar oras neblogas. Dėdė Laurynas, kiemsargis, sušilęs, bet nusimetęs švarką, gremžia per naktį apšalusį šaligatvį. Pabarsto kažkuo baltu, panašiu į smulkias kruopeles, ir vėl kastuvu sklaido ledokšnius.

— Dėde, ką čia darai? — teiraujasi Gedukas.

— Šaligatvį valau, — atsako kiemsargis Laurynas.

— O ką čia barstai? Cukrų?

— Druską. Nuo jos ledas greičiau tirpsta.

— O sniegas?

— Ir sniegas.

Gedukas mąsto, ko čia dar paklausus, bet dėdė Laurynas taip stropiai dirba, kad vaikas nė nepastebi, kada jis nutolsta ir vėl pažeria kelias saujas druskos.

O gal tai — ne druska? Gal dėdė Laurynas tik juokais sako, kad tai — druska?

Berniukas pritupia ir, suradęs kelis balzganus krislelius, paragauja. Brrr, kaip sūru! Druska, tikrai druska! Jeigu taip pabėrus daug daug druskos, visas ledas, visas sniegas ištirptų!...

„Kai ateis pavasaris ir dar vienas pavasaris, tu užaugsi didelis ir pradėsi lankyti mokyklą“, — prisimena jis mamos žodžius.

Dėdė Laurynas vėl artėja, įnirtingai kastuvu gremždamas nuo šaligatvio ledą.

„Klausti ar ne?“ — svarsto berniukas.

Kiemsargis jau visai netoli.

— Dėde, o kur tu gauni druskos?

— Krautuvėje perku.

— Ar ji brangi?

Dėdė Laurynas nustebęs žvelgia į Geduką.

— Šešios kapeikos,— pagaliau atsako.

Gedukas atsidūsta. Šešios kapeikos — tai daug. Nebent. . .

Taupyklėje kapeikyčių yra — gal visa sauja. Ir tėtė davė, ir mama. Ir senelė kelis kartus išspraudė į delną. Už tuos pinigus Gedukas žadėjo pirkti vandeninių dažų. Jis nori piešti tokius paveikslėlius kaip Audrius. O gal už tas kapeikas nupirkti druskos ir išbarstyti ją kieme? Ištirps visas sniegas, sujuoduos plika žemė, ir. . . ateis pavasaris. Ir jis bus didelis, niekas nebevadins jo mažyčiu. Niekas.

Tik gal parduotuvėje jam druskos neparduos? „Tu dar mažas,— pasakys,— tau dar negalima. . .“ Parduotuvė pirmajame jų namo aukšte, visos pardavėjos jį pažįsta, net vardą žino. Kiek kartų ten buvo! Tikriausiai parduos. Juk saldinių aną dieną pats nusipirko. Padavė pinigėlius ir gavo tris ledinukus.

Štai pinigėliai jau kietai suspausti saujoje, o jis pats — parduotuvėje netoli kasos. Ir baugu truputį, ir iš džiaugsmo širdis plazda. Pirkėjų eilutė vis trumpėja. . .

— Ko tau, Geduti? — teiraujasi pardavėja.

— Druskos,— sako berniukas ir atgniauzia saują.

— Druskos? — nusistebi pardavėja.— Gal suklydai? Gal saldinių nori pirkti?

— Druskos! — ryžtingai pakartoja Gedukas ir pažeria kapeikas ant prekystalio.

Pardavėja trukтели pečiais, atskaičiuoja keletą pinigėlių, o kitus paduoda vaikui kartu su pakeliu druskos.

— Ačiū,— Gedukas laimingas grįžta į kiemą.

Lauke, regis, dar šilčiau. O gal tai druskos maišelis taip šildo jo delnus, krūtinę, širdį?

Jis atsargiai atvynioja maišelį ir pažeria ant sniego saują druskos. Po to antrą, trečią. . .

Nė nepajuto, kaip atėjo vidudienis ir močiutė pašaukė pietų. Paskui reikėjo gulti pomiegio. O kai pabudo, pirmiausia išgirdo už lango tekšnojant lašus. Tirpo ledo varvekliai. Ber-

niukas pašoko iš lovelės ir pribėgęs prie lango nužvelgė visą kiemą. Sniegas smego ir težo, vietomis jau tyvuliavo valkelės.

— Valio! Jau pavasaris! — apsidžiaugė Gedukas, ir vaikui pasirodė, kad jis auga, auga su kiekviena valandėle, net akimirka. Širdis prisipildė džiaugsmo, ir jam labai norėjosi dainuoti dainelę apie pavasarį, dainelę, kurią buvo girdėjęs per televizorių. Gaila, nebeprisiminė visų žodžių, o tik pačią pradžią: „Skambėk, pavasarėli...“

Jis išsitempė, žengdamas sumojavo rankomis kaip karys ir vis kartojo kartojo dainelės žodžius:

— Skambėk, pavasarėli!.. Skambėk, pavasarėli!.. Skambėk!..

KO VERKĖ LĒLYTĖ?

Audrius slampinėja po kiemą iš kampo į **kampą**, nenusitverdama darbo. Nuobodu. Mažiesiems — kas, jie nuo pat ryto kaip žvirbliai čirškia, sutūpę apie smėlio dėžę. Duonos krautuvę žaidžia. Jonelis — pardavėjas. O ant lentos prikepta smėlio kepaliukų. Vaikai sustoja į eilę, ir kiekvienas sako:

— Prašau pasverti man du kilogramus baltos duonos!

Jeigu kuris nežino, ko jam reikia, Jonelis pats už jį pasako ir atskaičiuoja iš pirkėjo saujos kelis lapelius. Žali alyvų lapai — tai pinigai.

— Kokia čia jūsų krautuvė, — paniekinamai nusišaipto Audrius. — Aš galiu prisiskinti pilną kišenę lapų ir iš karto nupirkti visą jūsų kepyklą!

Mažiukai sutrikę žvelgia į Audrių. Jie taip buvo patikėję, kad ir duona tikra, ir pinigai, ir pardavėjas. . .

— Tai tu pardavinėk, jeigu moki geriau, — išžeidęs burbulteli Jonelis.

Vaikai su atgijusia viltimi pakelia akis į Audrių.

Susiradęs seną sąsiuvinį, Audrius ima karpyti ketur**kampė**lius iš popieriaus.

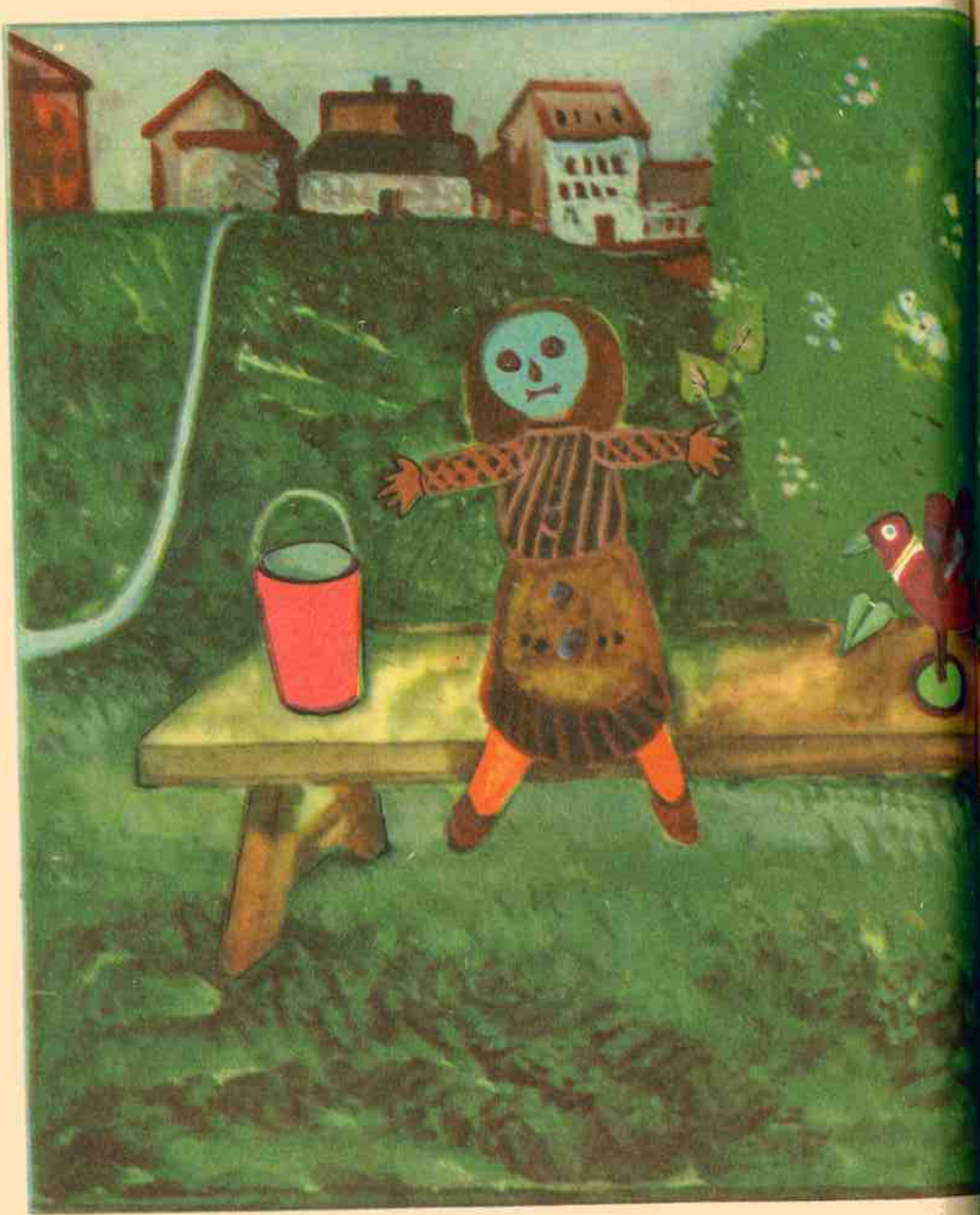
— Čia pinigai, — paaiškina jis. — Mėlyni — rubliai, o balti — kapeikos.

Paskui Audrius surenka iš vaikų kastuvėlius, kibirėlius, sviedinukus ir už kiekvieną daiktą duoda pinigų: kam mėlyną ir tris baltus, o kam ir du mėlynus.

Pagaliau visos prekės gražiai išrikiuotos, o pirkėjai nekant- raudami mindžikuoja eilutėje. Kalbos nėra: kai ir prekės tikros, ir pinigai — žaisti daug maloniau. Net dvimetė Sigutė pati paprašo, ko reikia, tik pinigus jai suskaičiuoja Audrius. Tiesą pasakius, ir pinigus jis kitiems skaičiuoja, ir pirkinių kainas pats nustato: bene mažiukai supaisys, kiek kas kainuoja. O kai **prekių** ant lentos sumažėja, Audrius vėl superka daiktus atgal. Ir moka už juos tiek, kiek jam patinka.

— Aš pirma už sviedinį mokėjau vieną mėlyną ir vieną baltą, — bando ginčytis Jonelis, bet Audrius tik nusijuokia:

— Vadinasi, dabar atpigo.

Nepraėjo nė pusvalandis, ir pas Audrių sugrižo ne tik visos prekės, bet ir visi pinigai. Pirmoji pasitraukė iš žaidimo Sigutė: jai neliko nė vieno pinigėlio. Jonelis atsinešė iš namų lūpinę armonikėlę ir du švininius kareivėlius. Susieškojo šį bei tą ir kiti vaikai.

Audrius net rankas pasitrynė.

— Gerai,— paskelbė jis.— Nuo šiol bus prekiaujama ir kultūrinėmis prekėmis! Žiūrėkit, kad visi turėtumėt pinigų!

Ir vėl pirmoji pristigo pinigų Sigutė. Ji stovėjo nusiminusi ir žiūrėjo, kaip perka kiti vaikai.

— Negi tu nieko negali man parduoti? — dirstelėjo į ją Audrius.

Sigutė neatsakė. Ji stovėjo panarinusi galvą, paslėpusi už nugaros rankas.

— Ką ten turi! Parodyk! — neatlyžo pardavėjas.

Sigutė papurtė galvą ir žengė žingsnį atgal.

Audrius pažiūrės pats, ką ji slepia. Ir jis pamatė paprasčiausią lėlytę, pasiūtą iš kažkokio skuduro!

— Nori, du mėlynus duosiu,— vis dėlto pasiūlė.

Mergytė papurtė galvą.

— Na, imk visus tris,— nusileido Audrius.

— Aš jos visai neparduosiu,— pagaliau tyliai ištarė Sigutė ir dar tvirčiau suspaudė lėlytę.

— Juokdarė! — pasipiktino Audrius.— Nori: keturi mėlyni ir trys balti. Aukščiausia kaina!

— Parduok, parduok,— ragino Sigutę ir kiti vaikai.

— Keturi balti,— dar kartą, jau visai piktai, pasakė Audrius.

Sigutė pažiūrėjo į lėlytę, į vaikus, vėl į lėlytę ir pagaliau padėjo ją prie išrikiuotų žaislų.

Audrius atskaičiavo Sigutei keturis mėlynus ir tiek pat baltų keturkampėlių. Dabar ji buvo turtingiausia ir galėjo pirkti, ką tik norėjo. Bet kai priėjo eilė, ji vėl paprašė lėlytės.

— Ką, tu vėl nori išleisti visus pinigus? — gūžtelėjo pečiais Audrius.— Imk kibirėlį arba abu kareiviukus.

— Lėlytę. . . — atkakliai kartojo Sigutė.

Tada Audrius ėmė gudrauti:

— Dabar lėlytę pabrango. Imk sviedinį.

Sigutė padėjo visus pinigus. Jos lūpytės suvirpo.

— Ko? — nusistebėjo ir Jonelis.

— Lėlytė verkia... — ištarė Sigutė ir slėpdama ašaras nusigrėžė.

— Kvailė, — nusijuokė Audrius. — Na, kas ką perka? Negaiškite veltui laiko, — ragino jis mažylius.

Kažkodėl niekas nebeketino pirkti. Gal ir jiems pasirodė, kad lėlytė verkia?

— Prekės nupigintos! Skubėkite naudotis proga! — bandė sugundyti mažylius Audrius.

Vaikai stovėjo pusrąčiu ir nedraugiškai žvilgčiojo į Audrių. O jis, lyg niekur nieko, tvarkėsi parduotuvėje: dėliojo žaislus iš vienos vietos į kitą, švilpavo.

— Tai neperkate? — dar kartą paklausė.

Vaikai tylėjo.

Pagaliau Jonelis pakėlė galvą ir drąsiai pasakė:

— Ir nepirksime.

— Kodėl?

Jonelis pažarstė koja smėlį.

— Tu negirdi, kaip lėlytė verkia. Geriau mes žaisime be tavęs.

— Kaip norite, — Audrius kreivai šyptelėjo. — Be reikalo tik prasidėjau su jumis.

Jis pasiražė ir nuėjo į pavėsį, kur augo seni alyvų krūmai. Atsigulė ant žolės, pro susipynusias šakas ilgai žiūrėjo į mėlyną dangaus lopelį, į plaukiančius debesėlius.

Prie smėlio dėžės vėl kaip žvirbliai čirškavo mažyliai.

„Negi iš tikrųjų lėlytė verkė? — staiga dingtelėjo Audriui mintis. — Argi skudurinės lėlės verkia?..“

KATĖ IR BALANDIS

Balkone stovi Audriukas. Jo akys dar užmiegotos, plaukai suveltai, o rankoje — kelnaičių petnešos ir kartono dėžutė.

— Liu liu liu! — šaukia berniukas balandžius.

Balandžiai tipena kiemo žvirgždu. Trap trap trap... Visas būrys. Ir suskrenda jie čia anksti, vos saulė, užkopusi virš kaimyninio namo, pažeria kieman spindulius.

— Liu liu liu!.. Baltasparni, Zurzuli, Raišy! Liu liu liu... .

Mūsų namo vaikai pažįsta visus čia atskrendančius balandžius. Net vardus kai kuriems yra davę. Melsvasis — tai Zurzulis. Raišiu pavadino balandį su palaužta kojyte, matyt, kažkada susižeidusį vaikiščių paspėstoje kilpoje. O Baltasparnis — tikras kiemo numylėtinis. Baltutėlaitis kaip sniegas, grakščiai išlenktu kaklu, pūsta krūtinėle, o ant viršugalvio — nelyginant kepuraitė — gelsvuoja pašiurpęs kuodas.

Audrius barsto trupinius ir, pasilenkęs per balkono turėklą, stebi, kaip balandžiai susimeta į vieną kupetą. Tik šlubasis Raišys nespėja kartu su kitais. Negi nieko nebeliko kartono dėžutėje? Audrius sužeria likučius į saują ir pamėtėja Raišiui.

Aš rašau, ir man nėra laiko drauge su Audriumi žiūrėti, kaip lenktyniaudami pusryčiauja balandžiai. Kai po valandėlės vėl pakeliu akis, pro langą matau, kaip gyvatvorės šešėlin nunyra raina katė. Sliūkina ji pamažu, atsargiai keldama kojas, įtraukusi galvą, o akys — tarsi du ylos smaigaliai.

— Raine, nedrįsk! — surinka balkone Audrius.

Balandžius tarsi vėjas būtų nupūtęs nuo žvirgždėto kiemo. Tik Raišys — jau katės naguose. Jis išgąstingai suplaka sparnais. Katė atšoka, bet ir vėl pastveria balandį.

— Raine! Raine! — šaukia Audrius.

Aš metu rašyti ir žvalgausi, kuo galėčiau sviesti į katę. Stiklo peleninė? Suduš. Stalo kalendorius? Kaktuso vazonėlis? Iš medžio išdrožta voverė, plaktuku skaldanti didelį didelį riešutą? Gaila. Ją padovanojo man labai geras draugas gimimo dienos proga...

Girdžiu, kaip laiptais nubilda smulkūs žingsniai. Tikriausiai Audrius. Taip, tikrai jis. Pabėgėjęs dairosi.

Kur katė? Kur balandis?

Po gyvatvorės krūmu kažkas sušlumši. Audrius metasi ten. O balandis nebejuda. Vien raudoni kraujo karoliukai ant kaklo, krūtinėlės.

— Ak tu, plėšrūne! — Audrius stveria grumstą, paleidžia į Rainę. Katė šokteli ir kaip kulka neria pro atvirą langelį rūsin. Ten supilamos anglys žiemai.

Matau, kaip Audrius pakelia balandį, žiūri į jį, tarsi kažką sako. O gal kvapu bando atšildyti mirusį paukštį? Kieme sutapsi daugiau žingsnių. Tai Raselė su Giedriumi.

— Va,— Audrius rodo balandį.

Ir Raselės, ir Giedriaus veidai ištįsta.

— Kas? — klausia jiedu.

— Katė. Iš balkono mačiau. Kaaip grieibs!

— Bjaurybė ta katė,— piktinasi Giedrius.— Mes jai teismą...

Vaikai, nežinodami, ką toliau daryti, mindžikuoja vietoje.

— Reikia palaidoti balandėlį,— pagaliau sugalvoja Raselė.— Ten, po krūmu.

Visi trys susiranda pagalius ir ima rausti duobutę.

Nuo stogo vėl nusileidžia balandžiai ir, lyg nieko nebūtų atsitikę, tipena kiemo žvirgždu.

Aš taip pat imu rankon plunksnakotį ir rašau toliau.

— Kas atsitiko? — pasigirsta Rožės balsas.

Mergaitė apsivilkusi gėlėta suknete, plaukuose didžiulis kaspinas, rankoje — apelsinas. Jo žievė atlupta vienodais režiais, ir iš tolo atrodo, tarsi mergaitė rankoje laiko ne apelsiną, o baltą žiedą su gelsvu viduriu.

— Va,— parodo jai Audrius nebegyvą balandį.

— Oje, juk tai Raišys! — nustemba Rožė ir, atkandusi apelsino skiltele, priduria: — Kas jam? ..

— Rainė. Pats iš balkono mačiau.

— Bjauri katė,— patvirtina Giedrius.— Mes jai teismą surošime.

Rožės veidukas apsiniaukia. Valandėlę ji kažką mąsto. Aš

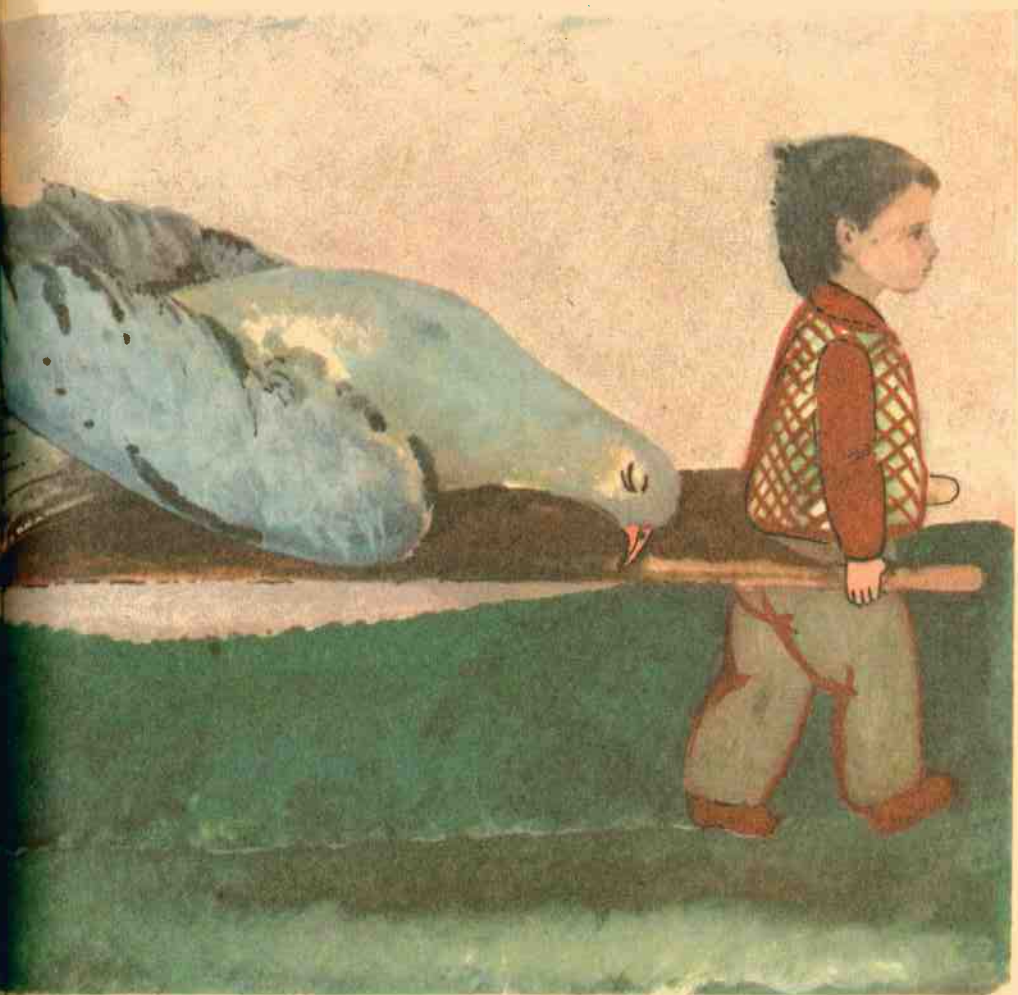
žinau, kaip Rožė myli savo Rainę. Žaidžia su ja, nešioja. Kartais net rausvą kaspiną užriša katei ant kaklo.

— O kas dar matė? — pagaliau klausia Rožė.

Audrius gūžteli pečiais:

— Aš tai tikrai mačiau,— pakartoja.

— Aš, aš...— pasipiktinusi suraukia antakius mergaitė.—

Gal tu pats ir balandėlį. . . Mūsų Rainė gera, ji nieko neskriaudžia. Tikriausiai pats.

Raselė ir Giedrius suglumę žvelgia tai į Audrių, tai į Rožę. O Rožė atkiša jiems apelsiną, siūlydama atsilaužti po skiltele. Vaikai iš pradžių nesiryžta, vis dar delsia, kol skanus apelsino kvapas ima kutenti nosikes.

— Čia bus kapelis? — atsukusi į Audrių nugarą, teiraujasi Rožė. Vaikai tylėdami linkteli galvomis. — Gera vieta. Mes dar dobiliukų pasodinsime ant kapo. Tiesa?

Netrukus duobutę rausia visi trys: Raselė, Giedrius ir Rožė. Tik Audrius stovi nuošaliau, nuleidęs galvą. Jaučiu, kad jo akys pilnos ašarų.

Vaikai palaidoja balandėlį, o ant kauburio pasodina baltų dobiliukų. Kapelis iš tiesų dabar atrodo gražiai.

— Aš atsinešiu sviedinį, — sako Rožė, kai, baigę puošti kauburį, jie iš karto pamiršta ir kapelį, ir jame palaidotą balandį. — Atnešti?

Rožė pasišokinėdama nubėga sviedinio.

— Tu žaisi? — tyliai, lyg atsiprašydamas, klausia Giedrius draugą.

— Žaiskim, — siūlo ir Raselė.

Audrius vis dar galvoja, tarsi visiškai jų negirdėtų. Paskui prieina prie rūsio langelio ir pasilenkęs spokso į tamsą.

— Va, žiūrėkite! — jo balsas iš karto atgyja. — Kieno ten akys žiba žaliai? Ne katės?

Jis stveria pagalį ir meta pro langą. Purkšdama, susivijusi dvilinka, iš gretimo langelio išnerio Rainė.

Raselė su Giedriumi stovi nuleidę galvas. Suprantu, kad jiems nesmagu, negera širdyje. Ir man nesmagu. Juk aš galėjau mesti pro langą ir peleninę, ir kaktuso vazonėlį. Pagaliau ir iš medžio išdrožtą voveraitę, kurią padovanojo man draugas gimimo dieną. Juk jis, mano geras draugas, nebūtų supykęs dėl to, kad mečiau statulėlę gelbėdamas balandžio gyvybę?

„Bet tuomet nebūtų atsitikę tai, apie ką aš dabar pasakaju, — bandau pateisinti save. — Ir Raselė su Giedriumi nebūtų supratę, kaip negerai dėl apelsino skiltelės užmiršti draugą. Ir aš pats gal nebūčiau pagalvojęs, kaip kartais žmogaus širdyje susitinka balandis ir katė. Susitinka? Taip, nors ten jiems drauge nėra vietos, kaip greta teisybės nėra vietos melui.“

Aš atidarau langą ir, pasišaukęs Raselę su Giedriumi, pri-menu:

— Nepamirškite, vaikai, palaistyti dobiliukų. Būtinai palaisykite, kitaip jie greit nuvys.

MIŠKO GRAŽUOLĖ

KAIP ATĖJO ŽIEMA

Visi išskubėjo: tėtė į gamyklą, mama į parduotuvę, vyresnysis brolis į mokyklą. Tik Vidutis su senele liko namiė. Sėdi juodu virtuvėje ir šnekučiuojasi.

— Močiute, o kada prasideda pavasaris? — teiraujasi Vidutis.

— Kai parskrenda iš dausų vyturiukai, anūkėli.

— O vasara?

— Kai išsirpsta pirmosios žemuogės.

Vidutis susimąsto. Vadinasi, iš pradžių išsirpsta žemuogės. Paskui saulutė pasidaro tokia karšta, kad sušildo upes ir ežerus. Net jūroje tuomet galima maudytis. O paskui...

— Močiute, o kada prasideda ruduo? — vėl klausia Vidutis.

Dabar susimąsto senelė. Jos veidas raukšlėtas raukšlėtas, rodo, naujai raukšlelei ir vietos nebėra. O vis dėlto dar keletas jų susimeta akių kampučiuose.

— Ruduo, anūkėli, ateina tada,— galop vėl prakalba senelė, šilta ranka glostydama Vidučiu galvą,— kai pražysta jurginai. Jie lyg kokie rudens pranašai...

Vidutis pažįsta jurginus. Dar iš pernai prisimena, kaip palangėje žydėjo jų purios galvos. Baltos, geltonos, šviesiai rausvos ir tamsiai raudonos. Tikrai tuomet prasidėjo ruduo. Buvo vis vėsiau ir vėsiau, merkė nesibaigiantys lietūs.

„Brrr!..“— net nusipurto Vidutis.

Ne, jis visai nenori, kad ateitų ruduo.

— Močiute, o jeigu jurginai nepražydėtų, ar ruduo vis tiek ateitų?

Senelė vėl susimąsto. Ir vėl keletas naujų raukšlelių susimeta jai apie akis.

— Turbūt neateitų,— pagalvojusi sako ji.— Kiek aš atsime nu, visada pirma imdavo žydėti jurginai, o tik tada prasidedavo ruduo.

Staiga Vidučiu parūpo išbėgti į kiemą ir pažiūrėti, ar tik vėl nesiruošia žydėti senelės pasodinti jurginai. Jis apsiavė batukus, susirado kepurę ir net senelės nepastebėtas išslinko į lauką.

Jurginai buvo žali žalutėliai, ir tik gerai įsiziūrėjęs Vidutis pastebėjo keletą nemažų žiedpumpurių. Ir jam pasidarė liūdna, kad dar po keletu dienų žiedpumpuriai išaugs į žiedus, prasiskleis, ir tuomet jau baigsis vasara. Ir dienos sutrumpės, ir saulutė menkai bešildys, ir lietūs vis žliaugs ir žliaugs. . .

„O jeigu nugnybus tuos žiedpumpurius? — staiga šmėkstelėjo Vidučiuui mintis.— Juk ir senelė sakė — kol nepražysta jurginai, rudens nebūna.“

Jis apsižvalgė po kiemą, pažiūrėjo į virtuvės langą, ar ten nepilkuoja senelės veidas, greitai nuskabė žiedpumpurius ir, iškasęs smėlyje duobutę, palaidojo juos. O paskui ilgai vaikščiojo po kiemą sunėręs ant nugaros rankas, iškėlęs galvą, lyg ketindamas visiems paskelbti, kad nuo šiol ir saulutė, ir šiluma, ir net lietūs jo, Vidučio, valioje!

Prabėgo dar kelios dienos, gal savaitė. Ir vėl kartą Vidutis pastebėjo naujus jurginų žiedpumpurius. Vienas jų buvo jau besiskleidžiąs. Berniukas greitai nugnybo ir jį. Tik kai senelė pasiguodė, kad kažkokie žiedgraužiai kirminai užpuolę jurginų, Vidutis paniuro. Negi jis panašus į kirminą? Ne, jis tik nori, kad vasara taip greit nesibaigtų. Bet ir saulutė apniuko. Ir medžių lapai vis labiau ėmė gelsti. Tik Vidutis nenorėjo patikėti, kad atėjo ruduo. Jis krinto obuolius, čiulpė sultingas slyvas. Net nukritusių lapų prisirinko galybę ir išdėliojo tarp brolio knygų, kad šie gražiai išdžiūtų, neprarasdami geltonai raudonos spalvos. Bet kad vasara baigėsi ir atėjo ruduo, jis vis tiek netikėjo. Kartą net apsipyko su kiemo vaikais.

— Jau ruduo,— kažkuris pasakė, rodydamas į vėjo genamus voratinklius.

— Ir visai ne! — užginčijo Vidutis.

— Labai tu išmanai. . .

— Tai jūs neišmanote,— tarė niekinamai ir išdidus nužingsniavo prie jurginų. Jie neturėjo nė vieno žiedpumpurio. Iš kur čia būti rudeniui!

Net su senele susibarė, nes nenorėjo apsirišti šaliko. O kai be šaliko neišleido, išėjęs į kiemą, Vidutis jį įsigrūdo į kišenę. Pūtė šaltas rytys, purškė lietutis. Dangumi be perstojo plaukė

šėmi debesys, o už jų giliai giliai pasislėpusi tūnojo saulutė. Berniukas jautė, kaip šaltas oras dilgina gerklę, bet apsimetė, kad tai jam vieni niekai. Na ir kas, juk pačiame vidurvasaryje taip pat ne visos dienos saulėtos ir šiltos.

O sekantį rytą Vidutis pajuto, kad net seilę nuryti skaudu. Pakilo temperatūra. Atvažiavusi gydytoja išrašė vaistų.

— Gripas,— pasakė ji senelei.

Teko gulėti ir gydytis. Žiūrėdamas į lubas, Vidutis laukdavo, kada senelė baigs virti pietus ir ateis pasikalbėti su juo. Dviese visada laikas greičiau bėgdavo. O likęs vienas berniukas galvodavo apie vasarą, prisimindavo, kaip puiku buvo ežere maudytis, miške rinkti žemuoges.

„Gal jurginai vėl sukrovė naujus žiedpumpurius?“— staiga jam šmėkstelėjo mintis. Juk taip seniai nebuvo išėjęs į kiemą.

Vidutis basas nušlepsėjo prie lango ir užsilipo ant kėdės, tikėdamasis pamatyti jurginus. Bet tai, ką jis išvydo, buvo daugiau negu netikėta: jurginų kupsteliai linko po baltu sniego apklotu. O snaižės — didelės, purios — vis dar krito ir krito.

— Močiute, o kada ateina žiema? — paklausė Vidutis, kai senelė, baigusi virti pietus, įėjo į kambarį ir atsisėdo prie jo lovos.

— Žiema? — senelė valandėlę galvojo.— Žiema, anūkėli, ateina tada, kai baigiasi ruduo ir iškrenta pirmasis sniegas.

— O be rudens žiema negali ateiti?

— Negali.

— Bet rudens tai nebuvo. Pati sakei, kad pirma turi pražysti jurginai. O jie juk nežydėjo.

— Todėl ir neiškasiau, kad nežydėjo. Kam reikalingi bežiedžiai. Tegul sušąla per žiemą. O ruduo, anūkėli, buvo. Kaip visuomet buvo.

Vidučiui staiga pagailo ir savęs, ir seniai pasibaigusios vasaros, ir jurginų.

— O tu, močiute, iškask juos,— pasakė berniukas senelei.— Būtinai iškask. Kitais metais jurginai vėl žydės, ir mes žinosim, kada prasidės ruduo.

Senelė nustebusi pažvelgė į anūkėlį ir iš jo kaltų akių viską suprato.

— Gerai, iskasiu,— galop pratarė ji ir paglostė Vidutį.— O dabar greitai sveik, nes kiti vaikai į kiemą jau išsivežė ro- gutes.

UŽUOMARŠA

Žiemą anksti temsta, ir didelės purios snaigės, krintančios į žibintų apšviestą gatvę, atrodo lyg besileidžiantys žemyn balti drugiai. Vyrai ir moterys, grįždami iš darbo, skubėjo į parduotuves. Ten ir atgal gatvėmis zujo apsnigti taksi. Kiemsargiai spėriai šlavė šaligatvius, nelaukdami, kol praeiviai sumins kietą ledokšni. Tik Auksė niekur neskubėjo, slinko vos keldama kojas, paspoksodama į krautuvių vitrinas. Jos mokyklinė kuprinėlė su knygomis ir sąsiuviniais, pečiai, kailinė kepurė — viskas jau buvo padengta storu sniego klodu. Iš šalies žiūrėdamas, galėjai pagalvoti, kad tai ne mergaitė, o pats sniego senis kulniuoja!

Gatvių sankryža. Auksė stabelėjo, pamindžikavo, kraipydama ant galvos pūpsantį sniego pyragą, praleido važiuojančias mašinas ir vis taip pat iš lėto nupėdino į kitą gatvės pusę.

— Auksute, kur eini? — kažkas ją pašaukė.

Pavartėje šmėkstelėjo kiškinė kepurė. Tai Kęstas, irgi antraklasis.

— Namo einu, — oriai paaiškino Auksė ir dar labiau sulėtino žingsnius. — O ką?

— Nieko, — Kęstutis stumtelėjo kiškinę toliau ant pakaušio. — Vargšėlė, po pamokų sėdėjai! — su apsimestine užuojauta įgėlė.

Auksė papūtė lūpas.

— Ir visai ne. . . — norėjo užginčyti, bet berniūkščio ir pėdas sniegas užkrito.

Auksė užsibuvo pas draugę. Su Mildute jiedvi viename suole sėdi. Tik į mokyklą mergaitėms nepakeliui — Auksės namai netoli universalinės parduotuvės, o Mildutės — net anapus tilto. Iš pradžių Auksė ketino tik palydėti draugę kelio galiuką, bet eidama užsimiršo ir nė nepamatė, kai atsidūrė prie devyniaaukščio, kur gyvena Milda. Teko užteiti. Čia jos apžiūrėjo knygas, pažaidė su juodu kaip anglis Sibiro katinu; ir net kai Mildos mama priminė, jog laikas ruošti rytdienos pamokas, Auksė nesiskubino atsisveikinti. Išėjo jau gerokai su-

temus. Kelias buvo netrumpas, bet Auksei patiko eiti sningant, ir ji visiškai neskubėjo. Netgi nustebo, kai per snaigių uždangą pamatė savo namą. Daugelyje langų jau buvo šviesu. Švietė ir jų buto langai. Tik dabar, eidama koridoriu, Auksė pajuto lyg nerimą, lyg sąžinės priekaištą. Aišku, kad nepagirs mama. Juk barėsi, kai aną sekmadienį, grįždama iš kino, užsiuvo pas drauges. Ir anksčiau, kai šventė Kęstučio gimimo dieną... Bet argi ji kalta, kad užsimiršo. Ji net nepyksta, kai ją vadina užuomarša. Tiesiog išgaravo iš galvos, jog metas

grįžti namo. Ir šį kartą tik prie savo buto durų suprato negerai padariusi.

Atsiduso, neryžtingai paspaudė skambutį.

Duris atidarė mama. Auksė, nebelaukdama priekaištų, jau prieškambaryje ėmė teisintis:

— Mamyte, nepyk, kad užtrukau. Aš buvau pas Mildą. Ir visai pamiršau, kad man laikas namo. Tik dabar, prieš skambindama, prisiminiau... Juk tu žinai, kokia aš užuomarša...

Mama nieko neatsakė, tik nupurtė nuo mergaitės paltuko ir kepurės sniegą, pakabino drabužius ant pakabo.

„Kaip gerai,— širdyje apsidžiaugė Auksė.— Mama visai ne-
pyksta.“

Greit mintys nukrypo į rytdienos pamokas. Trys aritmetikos
uždaviniai, dailyraščio puslapis. Dar eilėraščių reikia išmokti at-
mintinai. Keturis posmelius! . .

Auksė išsidėstė ant stalo knygas ir sąsiuvinius, susira-
do uždavinyną ir ėmė spręsti. Nebaigusi antrojo uždavinio, pa-
juto alkį.

— Mamyte, aš labai noriu valgyti! — šūktelėjo ji motinai.

Atsakymas jai pasirodė netikėtas, tarsi griaustinis vidur-
žiemį:

— Kad nieko nebėra, viską suvalgėm. Aš tik dabar prisi-
miniau, kad tu likai be pietų.

Auksė sukluso. Juokauja mama, ar ką? Bet motina kalbėjo
visai rimtai, ir mergaitei nieko kito nebeliko, kaip spręsti už-
davinį toliau.

Baigdama dailyraščio puslapį, Auksė prisiminė, kad rytdie-
nos mankštai mokytoja liepė atsinešti medžiagines šlepetes.
Buvo apie jas užsiminusi motinai, bet dabar parūpo sužinoti,
ar tikrai pasiūtos.

— Mama, kaip šlepetės?

— Kokios šlepetės? — nustebo motina.

— Kaip tai kokios! Mankštai. Aš gi tau sakiau, kad moky-
toja. . .

— Aaa. . . Vaikeli, bet aš tik dabar jas prisiminiau. Teks ši
kartą mankštintis basai.

Auksė prikando lūpą. Tik dabar. . . Mama kartojo jos
pačios žodžius. Jau kelintą kartą. Ne, geriau pasibartų už
vėlavimąsi, o visa kita liktų kaip buvę. Bet mama nė ne-
ketino rūstauti. Priešingai, netgi atrodė savotiškai susidrovėjusi
ir kalta.

Mergaitė dar bandė kartoti pirmąsias eilėraščio eilutes, bet
susitvenkusios ašaros vis labiau smaugė gerklę, ir Auksė, nu-
ėjusi į virtuvę, prigludo prie šiltos motinos rankos.

— Aš daugiau taip nedarysiu, mama,— sušnabždėjo tramdy-
dama verksmą.— Nebebūsiu užuomarša. . .

MIŠKO GRAŽUOLĖ

Ilgai niekas nežinojo jos vardo. Net nepasigedo jos. O ji, nukaršusi senutėlė kriaušė, augo įsispraudusi pačiame kiemo kampe, tarsi ir nesitikėdama sau geresnės vietos. Tik rudenį, kai prieš mesdama lapus ji pasidabindavo dideliais raudon-skruosčiais vaisiais, tirpstančiais burnoje, staiga senutėlę prisimindavo visi — ir vaikai, ir suaugusieji. „Mūsų kriaušė, mūsų skanioji kriaušė!“ — sutartinai kartodavo jie, laižydami salstelėjusias lūpas ir kvepiančius pirštus. Bet kai nukrisdavo paskutiniai vaisiai, vėl ją visi pamiršdavo. Ilgam, iki sekančio rudens.

— „Miško gražuolė“? — pavartęs delne raudonšonį vaisių, lyg ir nustebo kaimynas iš kitos gatvės pusės. Tik atsikandęs sultingo minkštimo, jau neabejodamas patvirtino: — Galvą guldaui, kad tai „Miško gražuolė“. Jų bent trejetas augo mano tėviškėje.

Abejoti kaimynu nebuvo pagrindo, ir taip senoji kriaušė atgavo savo tikrąjį vardą. Ir dar kokį skambų, kilmingą: „Miško gražuolė“!..

— Betgi ji labai jau sena,— išėjus kaimynui, staiga suabejojo Alpkas.— Tokia ten gražuolė, jeigu sena... .

— Ji ne šiaip sau gražuolė, o miško! — užginčijo Valdas.— Supranti, iš visų medžių gražiausia!

— Bet miške kriaušės neauga.

— Auga! Laukinės auga.

— Betgi šita — ne laukinė?

Alpuko buvo tiesa, ir Valdas, prikandęs lūpą, valandėlę mąstė. Keistokas vardas, nieko nepasakysi... .

— Tikriausiai šį vardą gavo ne ji, o jos senelė ar net prosenelė, kuri augo miške,— pagaliau nusprendė Valdas.— Juk galėjo taip būti! Galėjo!

Dabar turėjo sutikti Alpkas. Jam dar tik šešti, jis visais metais jaunesnis už broliuką, todėl, nori ar nenori, kartais tenka nusileisti. Svarbiausia, kad dabar kriaušė turės savo vardą.

Prabėgo dar savaitė. Įpusėjo spalio mėnuo. Kasryt vis daugiau ir daugiau pageltusių kriaušės lapų gainiojo vėjas po kiemą. O pernokusiu vaisių ant medžio su kiekviena diena likdavo vis mažiau ir mažiau. Užtai kaip laukdavo dabar vaikai jų nukrintant, o rytą, užtikę ant rasotos žolės gulinčią raudonskruostę kriaušę, tiesiog negalėdavo atsidžiaugti. „Mūsų gražuoliukė!“ — sakydavo.

Pagaliau liko tik viena „grazuoliukė“ — aukštai aukštai, pačioje medžio viršūnėje. Pūstelėjus vėjui, ji supdavosi ant liaunos šakutės, o kai pro debesų properšą nusišypsodavo saulė, jos šonai žvilgėdavo tarsi paauksuoti.

Ir Alpukas, ir Valdas širdy puoselėjo viltį būti tuo laiminguoju, kuris rytą pirmasis suras gulinčią ant žolės raudonskruostę gražuoliukę. Bet ši lyg tyčia nė nemanė kristi žemėn. Vaikai ir pagalius svaidė, ir bandė šaką purtyti, o raudonšonė, rodos, tik šaipėsi, tarsi jai būtų lemta suptis ant šakutės iki pat Naujųjų metų.

„Aš vis tiek ją nudanginsiu žemėn! Aš vis tiek ją. . . — niršo Valdas, vis rūščiau ir rūščiau dėbčiodamas į kadamuojantį vaisių. — Užlipsiu iki pat viršūnės ir su kartele pasikviesiu ją į svečius! . . .“

Kartą jau buvo bešaukiąs į talką Alpuką, tačiau persigalvojo. Kam? Kriaušė tik viena, paskutinė. Dviem net po gerą kąsnį neišeis. O ir talkininkas iš Alpuko menkas. Ne, geriau jau vienas. . .

Nutaikė progą, kai mama išsivedė Alpuką į parduotuvę baltelių pirkti. Susirado dvi karteles, surišo jas, išsiropštė medin, apsidairė. Kažkas lyg ir suskrebėjo už kiemo vartelių. Valdas prigludo prie kriaušės kamieno, jausdamas, kaip pamažu kraujas plūsta į veidą. Lyg nesmagu, lyg gėda. . .

„Niekai! . . .“ — pats save padaršino ir vėl ėmė kopti aukštyn. Bet dabar šakos buvo vis tankesnės, vis skaudžiau braižė rankas ir veidą, kibo už drabužių. Ir kartelę buvo vis sunkiau laikyti rankoje. Kelis kartus berniukas rietė galvą, tikėdamasis, kad raudonšonė jau čia pat, o ši kaip buvo, taip ir liko nepasiekiamą.

„Vis tiek aš tave nudanginsiu žemėn! — braukdamas nuo veido prakaitą, pagrasino Valdas. — Vis tiek aš tave! . . .“

Dar viena šaka pastojo kelią. Ir nebėra kur patogiai pastatyti kojos. O gal kartele jau būtų galima pasiekti?

Ištiesė ranką, pats visas įsitempė. Nieko nebus, teks ropštis ant plonesnės šakos. Tik ar išlaikys?

Valdas žvilgtelėjo žemyn ir pats nustebo, kaip aukštai jo įkopta. Virptelėjo pakinkliai, širdis neramiai suspurdėjo.

„Na, dar truputį,— pasidrašino berniukas.— Dar truputėli. . .“

Koja užčiuopė plonytę šaką, pabandė atsistoti. Laikys?

Ir tą pačią akimirką nusmelkė kraupi baimė.

„Krentu?!“— spėjo dar pagalvoti.

Ne, krito ne jis, o tik iš rankos išsprūdusi kartelė. O berniuką kažkas tvirtai laikė už pakarpos. Ne iš karto jis susivokė, kad tai šaka. Pabandė išsilaisvinti. Veltui. Pagaliau apžergė kamieną ir šiaip taip atsikabino. Prakaitas žliaugte žliaugė. Apie raudonskruostę gražuoliukę visai pamiršo.

„Kad nors žemę pasiekčiau“,— graudžiai pagalvojo, vis dar bijodamas remtis virpančia koja į pirmą pasitaikiusią atšaką. Pagaliau ryžosi. Dar kartą, dar. . . Šakos retėjo, pamažu artėjo žemė, bet pirmykštė drąsa nebegrižo. Ir tik tada, kai kojos pajuto kiemo žolę, Valdas su palengvėjimu atsiduso.

Pūstelėjo vėjas, dar keli rudens paauksuoti „miško gražuolės“ lapai nuplastėjo žemyn. Tik pačioje medžio viršūnėje kaip ir pirma tebekybojo saulės spindulių nutvieksta raudonskruostė gražuoliukė.

KREGŽDŽIUKAI

Kai jie atvažiavo pas senele, buvo jau pavakarys, pūtė žvabokas vėjas, ir išsimaudyti ežere Laimučiu nebeleido mama. O jis taip norėjo nors iki kelių pabūti vandeny, pajusti, kaip į basas kojas atsimuša praplaukiančios žuvytės.

— Aš giliai nebrisiu. Aš tik ant kranto pasėdėsiu,— tikino Laimutis.

Išgirdusi paežeryje skardenančius vaikų balsus, užtarė jį ir senele:

— Gal tikrai tegul nueina vaikas. Pabus valandėlę ir parbėgs.

Mama pagaliau nusileido, ir Laimutis, apžergęs lazda, ristele nukurnėjo pakalnėn.

Ežeras visai netoli, tuojau už kaimynų sodybos. Ir keliukas bėga tiesiai per jų kiemą, o paskui perkirtęs vieškelį yra žemyn, prie pat vandens. Nuo kalnelio visas ežeras kaip ant delno. Nedidelis jis, iš trijų pusių apglėbtas miško, o vanduo ežere žalias žalias — tarsi butelio stiklas.

Įsibridę iki pat juostos, apie didelį akmenį murdėsi trys berniūkščiai. Du didesni,— abu rudaplaukiai, panašūs, matyt, dvyniai, tik vienas strazdanotas,— o trečias mažesnis, gal Laimučio metų.

„Ko jie ten tupinėja?“— spėliojo berniukas, ir tik paskui topelėjo mintis, kad kaimynų vaikai gauda po akmenimis lindinčią žuvį.

Laimutis priėjo dar arčiau, visai prie vandens,— taip rūpėjo pamatyti, kaip vaikai ištrauks žuvį.

— Yra! Tuoj aš ją...

— Laikyk, laikyk!...

— Tu laikyk. Pas tave plaukia. Pas tave!...

Tačiau žuvies kaip nebuvo, taip nebuvo. Pagaliau visi trys išbrido iš vandens pamėle, nuo šalčio drebančiais smakrais ir pikti, kad nepasisekė žuvies pagauti. Tarsi tik dabar pamatę Laimutį, apsupo jį ratu.

— Iš kur čia šitas miesčioniukas išdygo? — vienas rudaplaukis iš pažiūros atrodė labai nustebęs.

— Aš ne išdygau, o atėjau,— Laimutis mažumėli įsižeidė.

— Tu atėjai? — savo ruožtu nusistebėjo antrasis.— Taip ir atėjai savo mažom kojytėm: tap tap. . .

Laimutis suprato, kad berniūkščiai iš jo juokiasi, ir tylėdamas nūsiskuko į ežerą.

„Eiti namo ar dar pabūti?“ — mintyse svarstė jis.

Su kaimynų vaikais pyktis nenorėjo. Be to, jie trys. . . Verčiau gyventi geruoju. Tik kaip? Ir staiga Laimutis prisiminė savo peiliuką-žuvelę, kurį neseniai jam buvo parvežęs lauktuvių dėdė Rapolas, tolimojo plaukiojimo kapitonas.

Lyg tarp kitko išsiėmęs iš kišenės, Laimutis pavartė jį rankose, atlenkė žvilgančią geležtę ir, nusipjovęs gluosnio rykštę, ėmė drožinėti. Vaikai, rodos, ir žadą prarado, išvydę peiliuką, kurio metalinės kriaunos buvo visai kaip maža žuvytė sidabriniais pelekais.

— Tu rytoj ateisi maudytis? — jau visai taikiai paklausė strazdanotasis.

— Ateisiu. Ir jūs ateisit?

— Ateisim,— sutartinai patvirtino anie trys.

Nuo ežero pūstelėjo atšiaurus vėjas, ir jie lyg susitarę visi patraukė į namus. Laimutis net savo lazda, su kuria buvo atjojęs, pamiršo krūmuose — taip buvo smagu draugiškai žingsniuoti į kalną.

Kitą dieną jau nuo pat ankstaus ryto Laimutis susirūpinęs žvilgčiojo į dangų. Šiaurys be perstojo visu dangaus plotu stūmė sunkius švininius debesis. Tokiu oru prašytis prie ežero — beviltiška. Bet per pietus dangus ėmė šviesėti, vėjas aprimo, o dar po valandos išniro ir saulutė.

Senelės ir mamos prigraudentas šiukštu nebristi vienam į vandenį, Laimutis vėl nukurnėjo pakalnėn. Tačiau jau pusiaukelėj pasitiko jį berniūkščių kvatojimas. Laimutis ilgai negalėjo suprasti, kas taip juokina vaikus. Prisėdęs su kitais ant kiemo pievelės, jis irgi ėmė stebėti, kaip patvoriu nardo kregždės. Kažkokios susijaudinusios, neramios, o jų įprastiniame „vyt vyt!“ galėjai išgirsti ir padrąšinimą, ir pavojaus šauksmą. Tik dabar Laimutis pamatė, kad patvoryje ant žolytės kiūkso du maži kregždžiukai, matyt, dar nemokantys skraidyti, o

gal po nevykusio bandymo skristi nukritę ant žemės. Juos ir ragino pakilti visas nardančių ore kregždžių būrys.

Štai vienas kregždžiukas lyg ir atsitiesė, ištiesė sparniukus,

suplasnojęs purptelėjo aukštyn, bet ir vėl krito ant žolės.
— Juk jis pririštas! — išplėtęs akis atsisuko į vaikus Laimu-
tis. — Jis siūlu pririštas prie tvoros ir todėl negali pakilti!

— O kur jam skubėti? — nusišaipė strazdanotasis. — Pas mus mokslas nemokamas, ir skubėti nėra ko.

— . . . mokslas nemokamas, — pakartojo ir mažasis.

— Negalima šitaip paukščiukų skriausti! Kokie begėdžiai, — vos ne su ašarom akyse pasakė Laimutis.

— Žinoma, kad begėdžiai, — patvirtino antrasis rudaplaukis, ir visi trys sutartinai nusikvatojo. — O tu gal kartais būsi kregždžių globėjas?

Laimutis suprato, kad tuščia su jais ginčytis.

— Jeigu tau jų gaila, gali pasiimti, — pridūrė strazdančius. — Juk turi peiliuką. Čirkšt siūlą, ir viskas. Kregždžiukai tavo, peiliukas mano.

— Kaip tavo? — dar nesusivokė Laimutis.

— Labai paprastai. Aš gi sakau: kregždžiukai tavo, peiliukas mano.

Sunku ir negera pasidarė Laimučiu. O kregždės skraidė ir skraidė, vis neramiau šaukdamos savąjį „vyt vyt!“ Berniukas apsisuko ir nesavomis kojomis ėmė kopti į kalną.

— Ei, girdi, tuoj eisim maudytis, — pasivijo jį balsas.

Laimutis neatsisuko.

Grįžęs nuėjo į sodelį, į patį nuošaliausią kampą, ir įsitaisęs tarp agrastų sėdėjo. Liūdnas, kaip nesavas. Ir atsigulė nė vakarienės nevalgęs. Senelė susirūpinusi ėmė kaisti liepžiedžių arbatos, bet Laimutis jos nesulaukęs užmigo. Tačiau miegas buvo neramus. Kelis kartus pabudo nuo garso, kuris priminė jam kregždžių šauksmą. Įsiklausė. Čirpė varstomos durys. Tik nutaręs, kad rytoj iš ankstauro ryto atiduos už kregždžiukus savo peiliuką, Laimutis kietai užmigo. Pabudęs jis iškart prisiminė savo pažadą. Nuvėrė mintis — paukščiukai gal tebesikamuoja prie tvoros prižiūti? Jis greitai apsirengė ir patraukė rasota pieva pas kaimynus.

Kaimynų kiemas buvo tuščias, visur tylu. Nesimatė nei senių kregždžių, nei mažų kregždžiukų. Tik nuo priemenės į svirno pusę, aukštai keldamas kojas, rasota kiemo žole pėdino didelis pilkas katinas. . .

SAULIUKAS IR RITUTĖ

Klaptelėjo užveriamos durys, nutolo kaimynės žingsniai, o mes — Sauliukas, Ritutė ir aš, likę vieni, nejučiomis susižvalgėme. Tik Atila, gauruotas šuniūkštis didelėmis nulėpusiomis ausimis, kaip ir pirma tebegulėjo po foteliu, smailų savo snukutį pasidėjęs ant priešakinių letenų.

— Tai griebsimės kiekvienas savo darbų? — paklausiau. Abu vaikai patvirtindami linktelėjo. Tai reiškė, kad Sauliukas prieš kosmonautų laivą, Ritutė migdys lėlytes, o aš, užsidaręs savo kambaryje, parašysiu keletą puslapių.

— Jeigu prireiks ko, užeikit nesivaržydami, — dar priminiau ir, pamojavęs ranka, užvėriau duris.

Sėdau prie rašomojo stalo. Susikaupti nesisekė, mintyse vis grįždavau pas vaikus. Ką jie veikia, vieni likę? Piešia ir žaidžia, kaip buvo žadėję? O gal nuobodžiauja, gal Sauliukas jau beskriaudžias Ritutę?

Ir reikėjo man taip lengvabūdiškai įsipareigoti kaimynei pagloboti vaikus! Tiesa, neilgai, tik ligi vakaro. O gal ir dar trumpiau, jeigu senelė, gavusi telegramą, spės parvažiuoti iš kaimo. Tik Sauliuko ir Ritutės tėvelio laukti nebuvo ko: jis geologas ir dabar išvykęs visai vasarai. Namuose pasirodo tik savaitgaliais. Vadinasi, šiuo metu vyriausia galva čia esu aš.

Vėl prisiminiau, kad nuo pat ryto dar nesu parašęs nė vieno žodžio. Nejau visa diena ir nueis veltui? Palinkstu prie baltos popieriaus lapo. Deja, neilgam. Iš pradžių prieškambarėje sušlepsi smulkūs žingsniukai, pasigirsta vaikų šnabždesys, ir pagaliau nedrąsiai čirpteli mano kambario durys.

— Jūs čia? — klausiu nepakeldamas akių nuo popieriaus.

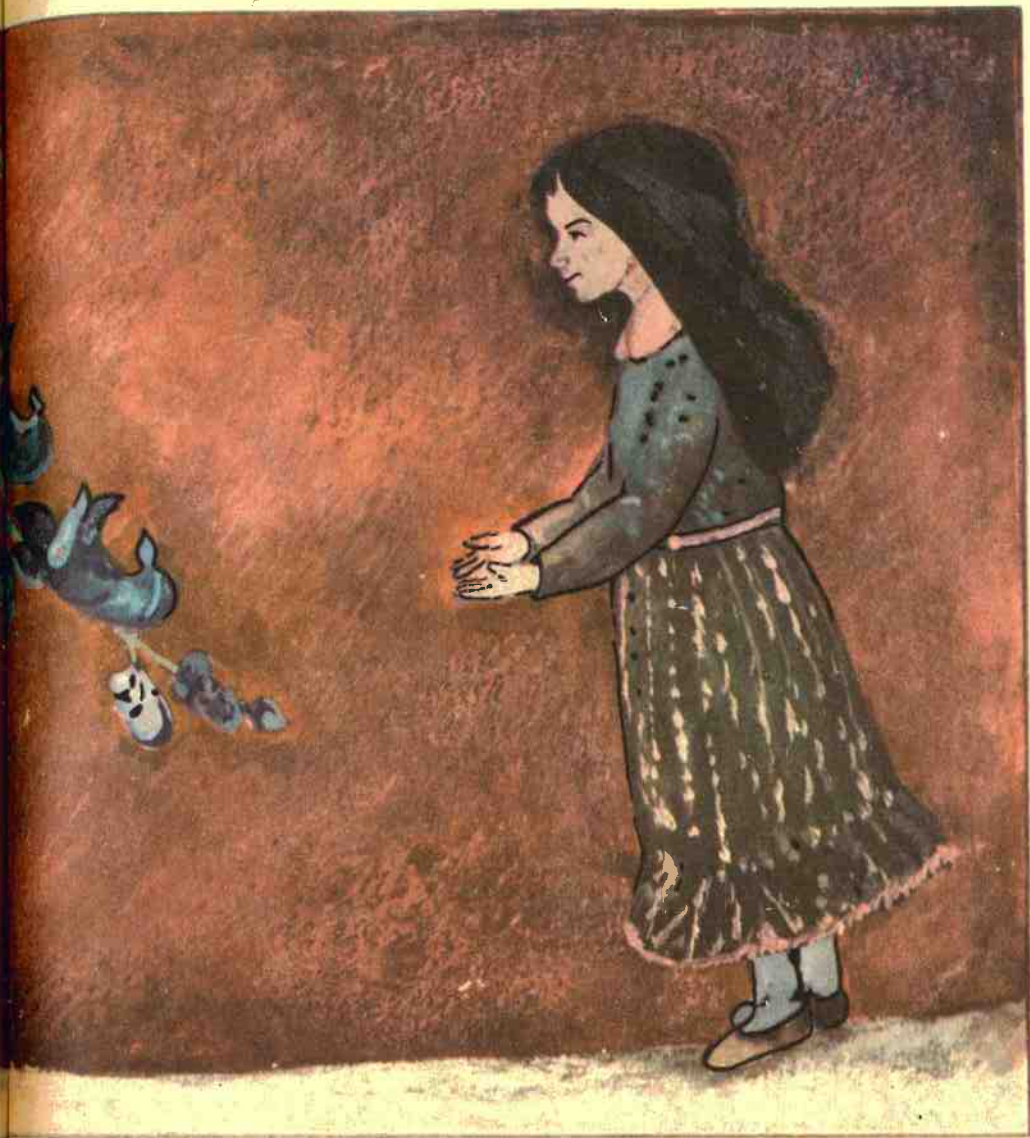
— Mes. . . — atsako vaikai, o Sauliukas dar priduria: — Ritutė nori pabūti kieme. Ji jau užmigdė lėles.

— Sauliukas jau nupiešė kosmonautus, — sako Ritutė, ir aš iš karto permanau jų tylų suokalbį. Buvom tarę, kad po pietų visi trys išeisime pasivaikščioti. Dar nėra ir dvyliktos, mano lapas tuščias, ir aš neryžtingai žiūriu pro jų papurusias galvutes.

— Mes toli neisime,— tarsi atspėjęs mano mintis, užtikrina Sauliukas.

— Mes po mūsų langais žaisime,— patvirtina Ritutė.
Nors širdyje ir spurda maudulys, aš neprieštaruju.

— Atilai irgi galima eiti su mumis? — dar pasiteirauja Sauliukas, ir vaikų žingsniukai nutolsta. Juos palydi džiugus Atilos kiauksėjimas.

Aš vėl palinkstu prie popieriaus lapo, ranka braukiu per

kaktą, tarsi norėdamas nuvaikyti pašalines mintis, ir pamažu imu rašyti.

Būna, kad įsitrauki į darbą ir visiškai nepastebi, kaip slenka laikas. Aš ir dabar negalėčiau pasakyti, kiek prabėgo valandų, kai išleidau vaikus į kiemą. Žinau tik, kad buvo jau prirašyti keturi pilni lapai, o minčių srautas toli gražu neišseko.

Ir staiga — netikėtas automobilio signalas, šaižus stabdžių čirpimas. Tarsi pabudęs iš snaudulio, apsidairiau. Koridoriuje pasigirdo piktas vyriškio balsas, išgąstingas vaiko kūkčiojimas.

„Juk tai Ritutė!“ — nudiege kažkur paširdyje.

Atidariau duris, ir rankos pačios nusviro žemyn. Verkiančią Ritutę vedėsi pagyvenęs vyriškis pilka vairuotojo kepure.

— Jūsų mergaitė? — piktai paklausė.

— Ne. Tai yra taip. . . — pralemenau suglumęs. — Teisingiau, mergaitė kaimynų, bet palikta mano globai. Ar kas atsitiko?

— Ar atsitiko? — pakartojo su pikta pašaipą. — Laimė, kad geri automobilio stabdžiai. . . Kaip zuikis nėrė tiesiai po mašina. . . Na ir globėjas. . .

Tylėdamas paėmiau Ritutę už rankos ir vairuotojui išėjus įsivedžiau į kambarį. Mergaitė tebekūkčiojo, bet pamažu rimo. Paglosčiau papurusias jos garbanėles, priglaudžiau Ritutę prie savęs ir ėmiau klausinėti, kodėl ir kaip ji išbėgo į gatvę.

— Aš. . . lėlytei batelius norėjau. . . mėlynas kurpeles apauti. . .

Toli gražu ne iš karto supratau, kad mėlynos kurpelės — tai žiedai ant ilgo stiebo, kad gėlių puokštę nešėsi nepažįstama moteris, ėjusi kita gatvės puse, ir kad Ritutė bėgo prie jos paprašyti mėlynų korpelių.

— Labai išsiganđai? Na, neverk, — kaip mokėdamas raminau mergaitę. — Pašauksiu Sauliuką, ir mes visi eisime į valgyklą pietauti. O po pietų, kaip buvom žadėję, pasivaikščiosim. Gerai?

Ritutė linktelėjo ir lyg tarp kitko pridūrė:

— Sauliukas prie Girstupio. Jis buvo žuvyčių, bet kažkas pavogė jam kelnytes. Tada atbėgęs pasiėmė Atilą ir dabar seka vagis.

Man vėl bejėgiškai nusviro rankos.

— Vaikai, vaikai. . . — pasakiau tramdydamas kartėlį.
Ritutė, matyt, savaip suprato mano nusivylimą.

— Jūs netikite, kad jie sugaus vagis? — nusistebėjo ji. — Su šunimis vagis visada suseka!

Tai ji pasakė su tokiu giliu įsitikinimu, kad susitvenkę priekaišto žodžiai taip ir liko neištarti. Aš tik apsilvilkau, ir mudu su Ritute išėjom prie Girstupio ieškoti seklių.

Po gero pusvalandžio alksnyno tankmėje pasigirdo Atilos kiauksėjimas, ir iš krūmų išpiro purvini, susivėlę sekliai. Pamatęs mus, Sauliukas gerokai nusiminė.

— O aš maniau, kad vagis. . . Atila taip veržėsi, kad vos spėjau jį vyti. . .

Mudu nieko neatsakėme. Atila džiaugdamasis nardė pro mūsų kojas. Tylėdami žingsniavome namų link.

— Štai, — staiga Ritutė parodė į žilvičio šaką. — Pažiūrėk, Sauliau. . .

Sauliuko veidas nušvito palaiminga šypsena. Ant šakos kybojo kelnaitės, kurių taip beviltiškai ieškota! Berniuko džiaugsmas, rodos, užkrėtė mus visus. Kas buvo išsipurvinęs — nusiprausė, kūtvelos susišukavo, surūgėliai (tai aš) primiršo blogą nuotaiką, ir visi keturi patraukėme į vasaros kavinę pietauti.

Kai grįžome namo, aš nusivilkau švarką, padėjau į spintą savo šiaudinę skrybėlę ir lyg tarp kita ko pasakiau:

— Negerai, kai nesilaikoma žodžio. Laimė, kad tas jūsų žaidimas „po savo langais“ dar šitaip pasibaigė. . .

Vaikai nuleidę galvas tylėjo. Atila snūduriavo susiraitęs po foteliu. Gal man tik taip pasirodė, o gal iš tiesų šuniūkštis atsimerkė ir viena akimi priekaištingai pažvelgė į mane. Aš nenorom prisiminiau pašaipų vyriškį pilka vairuotojo kepure. Taip, jeigu kalbėsime atvirai, tai duoto žodžio netesėjome visi trys: Sauliukas, Ritutė ir aš. Nuo tos minties tylą kambarį pasidarė dar nejaukesnė. Bet tuo metu koridoriuje pasigirdo žingsniai. Jie priartėjo prie mūsų durų, ir spynoje suskrebėjo raktas.

— Mama! — apsidžiaugė Sauliukas.

— Mama ir senelė! — suplojo rankomis Ritutė.

Aš nieko nepasakiau, bet širdyje man pasidarė lengva ir gera.

VILKAS, OŽKA IR KOPŪSTAS

— Žinom! Žinom! . .

Taip ir maniau, kad jūs, net pavadinimo nebaigę skaityti, tuoj skubėsite girtis. Atseit būta ko nežinoti: kaip perkelti lieptuku per upę vilką, ožką ir kopūstą, kad vilkas nepapjautų ožkos, o ožka nesuėstų kopūsto. . . Tą dabar kiekvienas pirmametis darželinukas žino. O aš tuomet buvau jau vyresniųjų darželinukų grupėje ir ruošiausi nuo rudens lankyti mokyklą. Mano vardas Jurgita, o Ožka mane praminė mūsų kiemo vaikais, nes vieną kartą. . .

Ne, geriau papasakosiu viską iš eilės. Sako, jog esu didelė pleputė, kalbu daug ir taip greitai, kad net springstu žodžiais. Tik argi galima užspringti žodžiais? Juk žodis ne pupa, ne vyšnia, ne žuvies kaulas. Bet aš ne apie tai. . . Vilkas — mūsų laiptinės kaimynų berniukas Tomas. Ožka — aš. O kopūstas — mano broliukas Gintarėlis. Jam nė ketverių pilnų metų nėra. Kiti kiemo vaikai vyresni, lanko mokyklą ir nenori su mumis žaisti, o mums vieniems greit atsibosta. Gal todėl imame ginčytis, kol visai susipykstame. Kartą Gintarėlis panoro sviedinio, o aš nedaviau. Jis ėmė žliumbti, o Tomas pasakė: „Tu gailikė.“ Aš nesupratau: „Kodėl gailikė?“—„Užtat, kad sviedinio broliukui gaili.“—„O tu — šlapnosis. Kodėl? Dėl to, kad nosies nemoki nusišluostyti. . .“

Vyresnieji vaikai, apsupę mus rateliu, kvatojosi.

Mes būtume ne juokais susistumdę, bet močiutė, išgirdusi Gintarėlio dūdas, išėjo į kiemą. Išklausiusi visų trijų skundus, pasakė:

— Jūs — kaip vilkas, ožka ir kopūstas. Jūsų vienu negalima palikti drauge. Eime, Gintarėli, geriau aš tau pasaką paseksiu.

Ir nusivedė broliuką į namus.

O kiemo vaikai vis dar kvatojosi, stengdamiesi vienas kitą perrėkti:

— Vilkas pilkas! Vilkas pilkas! . . Pilkas, pilkas! . .

— Aš tos ožkos neganysiu, po karklyną nevaikysiu! . .

Taip mums ir prigijo pravardės. Tik Gintarėlį buvo beužmiršta, kol kažkam toptelėjo mintis, kad ir putlūs jo veidukai, ir apvalus pakaušis labai primena kopūsto galvą. Galėjome mes ginčytis, peštis, galėjome taikytis, sugyventi gražiuoju, tačiau kiemo vaikams kaip buvome, taip ir palikome: Vilkas, Ožka ir Kopūstas.

O ginčytis, tiesą pasakius, mes taip ir neatpratome. Mes — tai Tomas ir aš. Neatprato ir Gintarėlis dėl menko nieko ašaroti, skūstis: „Kiti vaikai turi traktorius, o aš neturiu. Visiem perka ledų, o man neperka. Kitų tėveliai lėktuvu skrenda į Palangą, o mūsų — važiuoja traukiniu...“

— Nevykėlis jūsų tėtė,— pasišaipė Tomas.— Matyt, nieko nesugeba... .

Tie žodžiai mane skaudžiai nudilgino. Pagalvokit — mūsų tėtė nesugeba! Jis vairuoja troleibusą! O Tomo tėvas dirba spaustuvėje mašinistu. Kaip jums šitai patinka?

— Tu pats nevykėlis! — pasakiau.— Mūsų tėtės nuotrauka troleibusų parko Garbės lentoje... Ir iš viso... iš viso...

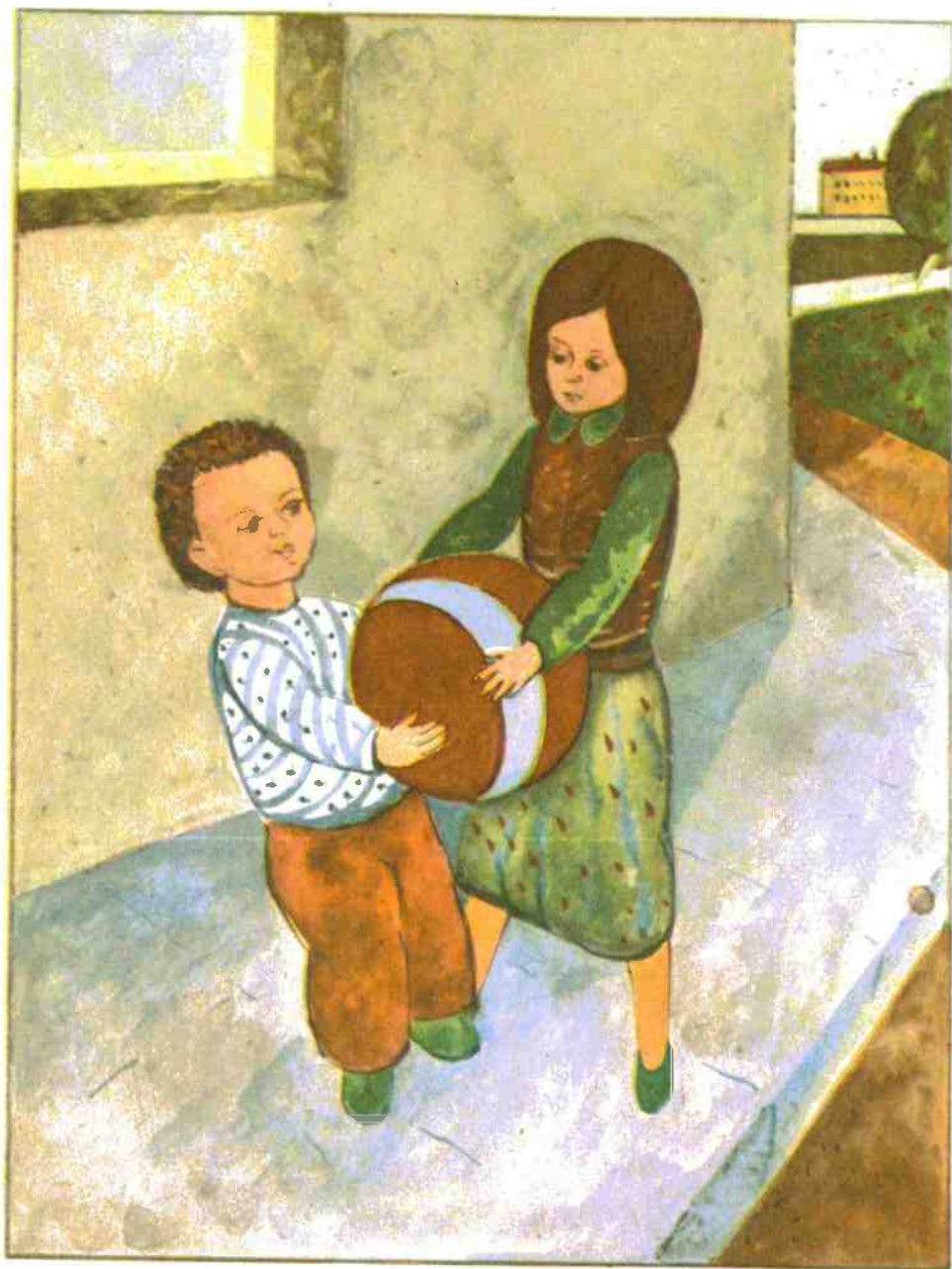
— Kas „iš viso“? — apsimetė susidomėjęs Tomas.

Aš prikandau lūpą. Žodžių man niekad netrūksta, bet kodėl nerandu paties geriausio tada, kai labiausiai jo reikia? Pagaliau, rodos, būsiu radusi jį, tą reikalingiausiąjį žodį:

— ...Iš viso — be jo troleibusai nevažinėtų! Žmonės į darbą vėluotų. Parduotuvės neatsidarytų laiku... Ir daugelio vaikų tėvai nespėtų atvesti į darželį, ir... — Aš dabar galėjau kalbėti ir kalbėti, tiesiog iki ausų paskandinti Tomą gausiose nelaimėse, kurios užgriūtų miestą, jeigu staiga nustotų važiuavę troleibusai. Bet dabar man pasirodė net šito per mažai, norėjau pasakyti, kad mūsų tėtės darbas daug svarbesnis už spaustuovės mašinisto. Ir aš ant ginčo svarstyklių mečiau pačią didžiausią teisybę: — Pirmadieniais laikraščiai neišeina, ir nieko baisaus neatsitinka. Netiesa, sakysi?

Akimirką Tomas sutriko. Tarsi ieškodamas paramos, jis dirščiojo į mūsų namo viršutinių aukštų balkonus, kur medinėse dėžėse žydėjo raudonos pelargonijos.

„Še tau! Še tau! — piktai džiūgavau širdies gilumoje, nenuleisdama akių nuo sutrikusio Tomo.— Didžiukis dabar savuoju, kuris viską sugeba!..“

— Žmonės klausosi radijo,— lyg pats sau nelauktai tarė Gintarėlis.

Tomo akyse iškart atgijo viltis. Supratau: keli atsitiktiniai žodžiai jam pasitarnavo tarsi gelbėjimosi ratas skęstančiajam.

— Kas tavęs klausia? Girdi tu, Kopūste? — net nepajutau, kaip išsprūdo jau primiršta Gintarėlio pravardė.

Bet gailėtis buvo per vėlu. Tomas iš karto užrietė nosį:

— Visi, kas dirba, turi poilsio dienas. Gal tik Ožka viena jų neturi. . .

— Vilkas taip pat! — sviedžiau įniršusi.

Norėjau dar kažką pridurti, bet laiku prikandau liežuvį. Ir vėl nelemtas mūsų trejetas: Vilkas, Ožka, Kopūstas. Nieko kita neliko, kaip išsivaikščioti. Bet ir skirtinguose kiemo kampuose dėbčiojome vienas į kitą, laukėme, kuris pasiūlys taikytis. Vos Gintarėlis nuėjo pas Tomą ir ėmė žaisti drauge, aš, ant viso kiemo riktelėjusi: „Išdavikas!“, patraukiau namo. Vis tiek diena jau sugadinta. . .

Štai ir visa istorija. Kaip matote, nėra joje lieptelio per upę. Ir vilkas, ožka, kopūstas — netikri, vien kiemo vaikų duotos pravardės. O išsigalvoti galima viską, jeigu tik nori ir turi truputėlį fantazijos. Grįžusi namo, pasigyriau močiutei, kaip sugėdinau raudalių Gintarėlį ir prirėmiau prie sienos pagyrūną Tomą. Ji klausėsi, atidžiai žvelgė į mane, tačiau žodžio nepratarė.

— Močiute, juk troleibuso vairuotojo darbas tikrai svarbesnis už spaustuvės mašinisto? — nebeiškentusi paklausiau.

Tikėjau, kad ir močiutė patvirtins mano tiesą. Bet ji ir dabar neskubėjo atsakyti. Kai baigė vynioti siūlų kamuolį, dar kartą nužvelgė mane ir tarė:

— Darbai visi svarbūs. O girtis kito triūsu nedera. Netgi ne gražu.

Aš nuraudau, man staiga pasidarė gėda. Ilgai dar jaučiau degant skruostus. Galvojau: o gal tikrai kiekvieniame iš mūsų yra po truputį vilko, ožkos, kopūsto?

O jums kaip atrodo?

DANGUS VĒL GIEDRAS

Netiesa, kad viskas prarasta, jeigu atostogu dienomis dauguma nāmo vaikų išsivažinēja. Reikia tik trupinėlio kantrybės ir šiek tiek vyriškos išmonės. O jos Antanėliui tikrai netrūksta. Nuo pat ankstaus ryto jis gūrinėja po kiemą suraukęs antakius, susimąstęs, regzdamas fantastiškiausius planus. Jeigu taip surengus operaciją „Sniego žmogus vėl grįžta į kalnus“! Sniego žmogus — paslaptinga būtybė, jo pėdsakus yra matę kalnų keliautojai. Juo būtų jis, Antanėlis. Kalnai — namo pastogė virš penktojo aukšto. Čia jo karalija, čia jis neprieinamas ir nepasiekiamas. Visur kitur jam paspėsti spąstai, jį persekioja ištisa ieškotojų ekspedicija — visi namo vaikai. Bet kad tų vaikų dabar vos keletas. . . Ne, neįdomu. Reikia sugalvoti ką nors paprastesnio, panašaus į „Šerloką Holmsą“, kurių ne per seniausiais jie žaidė. Tačiau ir čia reikia aibės vaikų — sekliai, milicininkai, įtariamieji. . .

O jeigu? . . Antanėlio vaizduotė ima veikti greitai greitai. . . Jam šauna mintis įjungti žaidimą visus ateinančius į namą ir iš jo išeinančius. Net žaidimo pavadinimą jis greitosiomis sugalvoja: „Giedras dangus“. Juk neblogai, tiesa? Arba — „Dangus vėl giedras“. Be abejo, taip dar geriau: operacija baigta, įtarimai pasitvirtino ir „dangus vėl giedras“. Belieka surinkti keletą vaikų, kurie niekur neišvykę.

Antanėlis surandą kišenėje aptrintą ledinuką ir dzingteli į antrojo aukšto langą. Aušra turėtų išgirsti — ten jos kambarėlis.

— Ko? — pagaliau čirpteli veriamas langas.

— Ateik,— Antanėlis kviečia Aušrą.

Ji neskuba, atsikalbinėja:

— O ko aš ten nemačiau?

— Tsss! . . — berniukas staiga nutaiso paslaptinę veido išraišką ir vos girdimai taria: — Dangus vėl giedras. . . Operacija su trimis nežinomaisiais. Supranti?

Aušra linkteli galvą, ir netrukus laiptų aikštelėje sutrinksi guvūs jos žingsniai. Antanėlis trumpai papasakoja sumanymą,

liepia pakviesti Romuką. Drauge su juo galinti ateiti ir Sigutė. Taigi iš ketvirtojo aukšto nusirita net trise: Romukas, pirmokė Sigutė, kurios paprastai vyresni vaikai neskuba priimti į savo būrį, ir Drakonas — šleivakojis paširpęs spanielis.

Antanėlis susiraukė: šuniūkštis tuščiai painiosis po kojomis. Bet kai be jo Sigutė atsisakė žaisti, nusileido. Tik perspėjo:

— Žiūrėk, jeigu jis savo kiauksėjimu mums kliudys!..

Sigutė užtikrino, kad Drakonas elgsis padoriai, o gal net būsiąs naudingas, jeigu, pavyzdžiui, Antanėlis ir jam duosiąs kokį uždavinį.

Operacijos „Dangus vėl giedras“ vadovas Sigutės pasiūlymą praleido negirdomis: dėl nusmurgusio šuniūkščio kol kas neverta sukti galvos! Dabar, pasiskirsčius laiptinėmis, svarbu sekti visus įeinančius ir išeinančius. Pirmus penkis butus stebėsiąs jis pats. Čia būsiąs ir operacijos štabas. Toliau budės Aušra, paskui Romukas. Sigutė palaikys ryšį tarp jo ir žvalgų. Pastebėjus ateinančią ar išeinančią svetimą žmogų, reikės nedelsiant pranešti slaptažodžiais „katė atėjo“ arba „katė išėjo“. Žodžiai „Dangus vėl giedras“ reikš žaidimo pabaigą.

Lėtai slinko pirmosios minutės. Nebuvo pranešimų nė iš vieno žvalgų posto. Tik retkarčiais priartėdavo ir vėl nutoldavo Sigutės žingsniai, suinkšdavo už virvutės tempiamas Drakonas. Pagaliau užsitęsusių ramybę nutraukė Romuko žinia:

— Katė atėjo. Užlipo į antrą aukštą ir vėl nulipo. Katė išėjo... .

Nespėjo Antanėlis apsidairyti, ir žinia atskriejo iš Aušros. Vėl „katė“, vėl antrasis aukštas, vėl „atėjo“ ir „išėjo“.

— Keista... — svarstė operacijos vadas, — užlipa iki antrojo ir grįžta. Kodėl?

Pagaliau suslėpsėjo žingsniai ir prie pirmosios laiptinės durų. Tarpduryje sujuodavo laiškanešės krepšys. Pakilusi į kitą aukštą, moteriškė sumetė laikraščius į pašto dėžutes ir vėl nulipo žemyn. Paskui į šešioliktą butą pasibeldė žmogus su nedideliu lagaminėliu, bet nesulaukęs įleidžiamas grįžo atgal. Dviejuose butuose lankėsi kaimynai. Penktas pranešimas buvo labai mišlingas: „Nuo aukšto lipa katė su pele dantyse. Stebiu toliau. Postas Nr. 2.“ Per Sigutę iš štabo buvo parei-

kalauta skubiai paaškinti smulčiau. Netrukus gautas ranka rašytas lapukas: „Suprasti reikia paprastai. Katė tikra ir pelė tikra. Katė pelę nusinešė į rūsį. Jos sekimas nutraukiamas. Postas Nr. 2.“

Kurių laiką vėl buvo visiškai ramu. Antanėlis pajuto lyg nusivylimą, lyg nuobodulį. Jau buvo bebaigiąs žaidimą, bet iš trečiojo posto atėjo pranešimas: „Dvi katės atvažiavo su taksi ir skambina į šešioliktą butą. Viena katė jau buvo čia anksčiau. Taksi tebestovi.“

Antanėlis sukluso: vėl beldžiasi į šešioliktą butą? Bet ten juk nieko nėra, Julius su tėvais ir senele vakar vakare išvažiavo pas gimines. Įtari nuojauta užvaldė Antanėlį. Jis greitosiomis pabrėžė kelis žodžius Aušrai, liepdamas nepaleisti iš akių kieme stovinčio taksi, ir praeidamas padavė lapelį Sigutei. Nežymiai metė žvilgsnį į automobilį. Vairuotojas sėdėjo ramiai ir skaitė laikraštį.

„Gal iš tiesų nieko bloga“,— dar pagalvojo berniukas, bet mašinos numerį įsidėmėjo. Paskui šmurkštelėjo pro praviras trečiosios laiptinės duris ir vos ne kaktomuša susidūrė su Romuku.

— Kur? — stipriai stvėrė jį už rankos Antanėlis.
Romukas atrodė sutrikęs.

— Jie. . . jie patys atsirakino ir įėjo.

— Matei? — kvočia nepaleisdamas rankos Antanėlis.

— Mačiau! . . Pats savo akimis.

— Tyliau. Reikia pranešti milicijai. Eime, iš tavęs paskambinsim.

Romuko namuose viena senelė. Ji nustebusi žiūri ir niekaip negali suprasti, ko tie berniūkščiai taip puola prie telefono.

— Nulis du? Milicija? — Antanėlio balsas virpa.— Čia skambina iš Ažuolų gatvės dvidešimt trečio numerio. Į šešioliktą butą įsilaužė nežinomi žmonės. Dviese, patys atsirakino. . . Tak-sistas laukia kieme. . . Taip, šeiminkai išvykę. . . Gerai. . .

Antanėlis padeda telefono ragelį ir atsisuka į draugą.

— Prašė nepaleisti jų iš akių. Ir neišsiduoti.

Išėję į kiemą, juodu tarsi nė nepastebi Aušros su Sigute, tik Romukas paima iš mergaitės Drakono pavadėlį ir paleidžia šunyti. Žaidžia su juo ir Antanėlis, tarsi juodu būtų geriausi draugai. O neramus žvilgsnis vis krypta prie trečiosios laiptinės. Pagaliau virsteli durys, ir vienas paskui kitą išeina du vyriškiai, tempdami sunkų lagaminą. Suburzgia užvestas taksi motoras.

— Drakonai, geras šunyti, griebk tuos valkatas! Uži, uži! . . — maldaute maldauja Antanėlis.

— Ko pyksti, Drakonai? — sako tas, kurio rankose lagaminas, ir, šypsodamasis į rusvą barzdele, siekia paglostyti šunyti.

Antanėliui jo balsas kažkur labai girdėtas. Drakonas iš karto nutyla ir suvizgina uodegą.

— Juliaus pusbrolis, studentas. Pas juos pernai gyveno. . . — pirmoji atpažįsta Sigutė.— Tik barzdą užsiauginęs. . .

Romas ir Antanėlis susižvalgo, abu parausta.

— Na, nieko,— Antanėlis tvardosi, stengiasi atrodyti ramus.— Dar geriau, kad čia tik klaida. . .

Ir tik dabar sumoja, kad reikia paskambinti į miliciją ir viską paaiškinti. Juk ir milicija nepyks, kad jie apsiriko. . .

Antanėlis pamoja Romukui, o mergaitėms paskelbia:

— „Dangus vėl giedras“. Žaidimas baigtas.

LIŪTŲ TRAMDYTOJAS KEIČIA PROFESIJĄ

Anksčiau jis niekad negalvojo būti meteorologu. Net nežinojo, ką tas žodis reiškia. Bet Adulis — toks mano kaimynų berniuko vardas — nebuvo abejingas suaugusių žmonių profesijoms. Nors jam nėra pilnų šešerių, jis labai rimtai mąsto, kuo norėtų būti. Net ir kieme, žaisdamas su vaikais, savo ketinimų nepamiršta.

Kai per žiemos atostogas kino teatre rodė filmą „Ali Baba ir 40 plėšikų“, viso miesto vaikai žaidė plėšikus. Įsisiautė ir mūsiškiai. Sušilę, suplukę, murzini ir susivėlę, jie karstėsi po medžius, slapstėsi laiptinių užkampiuose, šaižiai švilpė ir baisingai vartaliojo akis. Tik vienas Adulis nesidėjo prie jų.

— Na, eik, ko dabar slampinėji vienas,— net senelė paragino.

— Nenoriu,— atsakė berniukas, ir iš jo balso negalėjai suprasti — patenkintas jis savo sprendimu ar ne.

Tik rodės, kad visos jo mintys toli nuo čia kaip dangus nuo žemės.

— Eikš, eikš! — kvietė ir vaikai.

Adulis tylėdamas purtė galvą.

Vaikai iš nuostabos traukė pečiais. Žinia, visų keturiasdešimties plėšikų nesurinksi ir tris kartus didesnio namo kieme, bet būnant penkiese dar vienas žaidėjas — didelis dalykas.

— Na, ateik, mes tave išrinksime Ali Baba,— pasakė Kęstas, visų žaidimų sumanytojas ir vadas.

Trumpą akimirką Adulio veide lyg ir šmėkstelėjo abejonė. Kas netrokštų būti Ali Baba, jeigu pasaulyje. . .

— Žinau, Adulis nori būti žvėrių dresiruotojas,— tarė Viktė.— Liūtų tramdytojas. . . Jis pats sakė tada, kai buvo atvažiavęs cirkas.

Jeigu tu negali išlaikyti liežuvio už dantų, anksčiau ar vėliau dėl to gailėsies. Gailėjosi dėl savo atvirumo ir Adulis. Kiemo vaikai dabar kitaip jo nevadino, kaip tik Liūtų tramdytoju.

— Ei, slėpkitės, Liūtų tramdytojas ateina!

Jis apsimesdavo negirdįs.

— Pone Tramdytojau, gal tau reikia parūpinti kačių?

Adulis sukdamo į šali akis ir slinkdamo į nuošalesnį kiemo kampelį.

O ir kas čia pagaliau baisaus, kad jis bandė išmokyti tetos Liucės Rainį šokti per lanką? Lankas buvo ne ugnim liepsnojantis kaip tikrame cirke, o paprastas. Jis ir cukraus gabaliuką turėjo paruošęs. Tik kvailas katinas nei leidosi mokomas, nei cukrų ėdė. O iš kur gausi tikrų Afrikos liūtų? Nesąmonė...

Ir vis dėlto Adulis negalėjo atsisakyti savo svajonės. Vaidenosi jam Afrikos dykumos ir žalios palmės, ir liūtai, kurių baisus riaumojimas drebina saulės išdegintą žemę.

Ir nenorėjo jis būti nei plėšikas, nei jų vadas Ali Baba, tik laukė vasaros, kai vėl atvažiuos cirkas su dviem klounais, ugnies rijiku ir keturiais liūtais.

Birželyje aplankė mane jaunystės draugas Rytis Gaigalas, orų tarnybos viršininko pavaduotojas. Užsuko trumpam, važiuodamas į Druskininkus atostogauti. Sėdėjome mudu ant suoliuko kieme, seno alyvų krūmo pavėsyje, ir šnekučiavomės. Rytis pasakojo apie savo darbą, apie meteorologijos tarnybą, oro prognozes. Ir apie tai, kaip paleisti zondai kyla į begalines aukštumas, kaip meteorologams į talką ateina dirbtiniai žemės palydovai.

— Dėde, o žemės palydovuose skrenda žmonės? — netikėtai įsiterpė Adulio balsas. Pasirodo, netoliese jis žaidė smėliuku ir girdėjo mūsų šneką.— Na, tie jūsų me... meteorologai?

Mano jaunystės draugas nustebeęs pažvelgė į berniuką, į mane, vėl į berniuką.

— Tai Adulis, mūsų kieme žinomas...— vos nepasakiau „žinomas liūtų tramdytojas“.

Rytis Gaigalas, rodos, pats kažką suprato ir pamojo pirštu berniukui. Vaikas priėjo.

— Aduli, ar tu norėtum būti meteorologu?

Berniukas tylėdamas linktelėjo galvą.

— Ir atspėti, koks bus oras, kad lakūnai galėtų su keleiviais ramiai skristi į tolimus miestus, kai bus giedra, ir kombainininkai skubėtų kirsti javus, jeigu artės audra su liūtimis...

Adulis vėl linktelėjo galvą.

— Bet tau reikės daug ir ilgai mokytis. O žemės palydovuose meteorologai kol kas neskraido. Aparatai praneša, kokioje žemės rutulio vietoje kaupiasi debesys, kur giedra ir kur uraganas. Beje, kol tu užaugsi, gal ir skraidys. Savo akimis viską regėti ir tuojau pat duoti žinią į žemę būtų labai svarbu...

Aš mačiau: vis labiau spindi Adulio akys, net išsižiojęs vaikas klausosi.

— Reikia labai tvirtai pasiryžti, jeigu tikrai nori kuo būti,— kažkodėl pridūrė mano jaunystės draugas.

Daug dar mums papasakojo Rytis Gaigalas apie įdomų orų tarnybos darbą. Berniukas klausėsi sulaukęs kvapą, o aš mintyse daviau tvirtą žodį niekam neprasitarti apie naująją Adulio svajonę.

Aš nežinau, ar šią vasarą į mūsų miestą buvo atvažiuavęs cirkas su dviem klounais, ugnies rijiku ir keturiais liūtais, bet užtai dažnai kieme matydavau Adulį, užvertusį galvutę aukštin ir stebintį praplaukiančius debesėlius. O kartą per pravirą langą girdėjau, kaip teta Liucė jam sakė:

— Jeigu varnos tupi medžių viršūnėse, žinok, kad kils šaltis. O jeigu katė ėda žolę, tai ne kitaip — tik prieš lietų...

Supratau: Adulis vėl bus kažkam prasitaręs, kuo jis norėtų būti. Kino teatre seniai neberodė filmo „Ali Baba ir 40 plėšikų“. Kiemo vaikai žaidė jau visai naujus žaidimus. O aš vis dar laikiausi duoto žodžio niekam nepasakoti apie naująją Adulio svajonę, neprasitarti, kodėl jis kartais taip atidžiai stebi praplaukiančius debesėlius. Ir nesijuoksiu, jeigu kartais pamatysiu Adulį, slapta stebintį tetos Liucės katiną pievelėje: juk ir aš dabar žinau, kodėl kartais nei iš šio, nei iš to katės ima ir paragauja kiemo žolės.

LINAS IR VALENTINAS

6. Geltonos ramunės

NEPAŽĪSTAMAME SKERSGATVYJE

Mama iējo ī parduotuvē, o Linas ir Valentinas liko gatvēje, prie gastronomo vitrinos. Duonos kepalai vitrinoje buvo netikri, īšliedinti īš gipso, visai kaip gipsinē lokio statulēlē-taupyklē, ī kuriā galima mesti monetas. Šitai Valentinas pastebējo seniai, kai jam buvo tiek metū, kiek dabar Linui. O Linui dabar ketveri metai ir du mēnesiai. Bet jis vis dar galvoja, kad ī parduotuvīū vitrinas dedami tikri duonos kepalai. O saldāiniai čia īš tiesū tikri.

— Linai, tu nori šokoladukū? — kažkodēl staiga paklausē Valentinas.

Mažasis ītariai pažvelgē ī broļī. Iš kur toks gerumas?

— O tu? — dēl visa ko pasitikrino Linas.

— Aš? . . . — Valentinas akimirkā sutriko, bet vis vien gudravo toliau: — Aš turiu rubļī. Pirksiu du saldāinius, šokoladinius!

Linas nusileisti neketino:

— O aš pirksiu keturis.

— O aš kilogramā!

— Aš — visā maišā!

— O aš. . . — Valentinas klastingai prisimerkē, — visā šulinī!

Linas laužē galvā, kaip čia dar pralenkus broļī. Bet kā tu rasi gilesnī už šulinī? Linas prikando lūpā ir, žvilgtelējēs, ar negrižta mama, taikēsi pavaišinti Valentinā niuksu. Bet tā pačią akimirkā visa gatvē ēmē virpēti nuo baisaus triukšmo: īš už kampo īšniro didžiulis traktorius. Važiavo jis pamažu, šaižiai žvangēdamas plieniniais vikšrais.

Sulaikē kvapā, berniukai žiūrējo ī traktoriū. Kad taip atsisēdus greta traktorininko! Visi žmonēs nustebež žiūrētū. O vaikai, kuriū rinkosi tarpuvartēse vis daugiau ir daugiau, graužtū īš pavydo pirštus.

— Dēde, pavēžink! . . . — nedrāsiai šūktelējo Valentinas.

— . . . pavēžink! . . . — stengēsi neatsilikti ir Linas.

Bet traktorininkas negirdējo. Ir kur jis užgirs, jeigu traktorius vikšrai taip trenkia, kad net namū langai dreba.

— Linai, tu pabūk čia, — tarē Valentinas. — Aš tik truputēļī, kelis žingsnius paėjēsiu kartu.

Mažasis papūtė lūpas:

— Ne, pabūk tu, o aš paėjėsiu,— ir žengė žingsnį.

Bet žingsnį žengė ir Valentinas, o paskui dar pagalvojo ir tarė:

— Tau mama liepė čia palaukti.

— O tau neliepė? . .

— Fu, koks ožys užsispyręs,— piktinosi Valentinas.

— Ir tu ožys. . . — atkirto Linas. Bijodamas atsilikti nuo brolio, jis kone ristele bėgo.

Netrukus berniukai prisivijo traktorių ir drauge su vis dėjančiu vaikų būriu žygiavo iš paskos. Traktorius šitoje gatvėje — naujiena. Čia pravažiuoja kas kelios minutės keleivinis autobusas, nuolat skrieja lengvieji automobiliai, atburzgia ir nuburzgia sunkvežimiai. Bet kad čia kada būtų pasirodęs traktorius,— Valentinas neprisimena. Apie Liną jau ir kalbos nėra.

Iš tarpuvartės išniro kaimynų Žučka — mažytis šuniukas kreivomis kojomis — ir kelis kartus neryžtingai amtelėjo. Bet vos tik traktorius privažiavo arčiau, Žučka pasišiaušė, keistai įtraukė galvą. Atrodė, kad puls ir į gabalėlius suplėsys traktorių! Bet vis dėlto Žučka pats išsigando siaubingai burzgiančios mašinos ir paspraudęs uodegėlę vėl spruko į tarpuvartę. Tik po kelių minučių, kai traktorius nutolo, jis atsargiai išlindo ir, įtariai apuostęs orą, nudzimbino paskui berniukus.

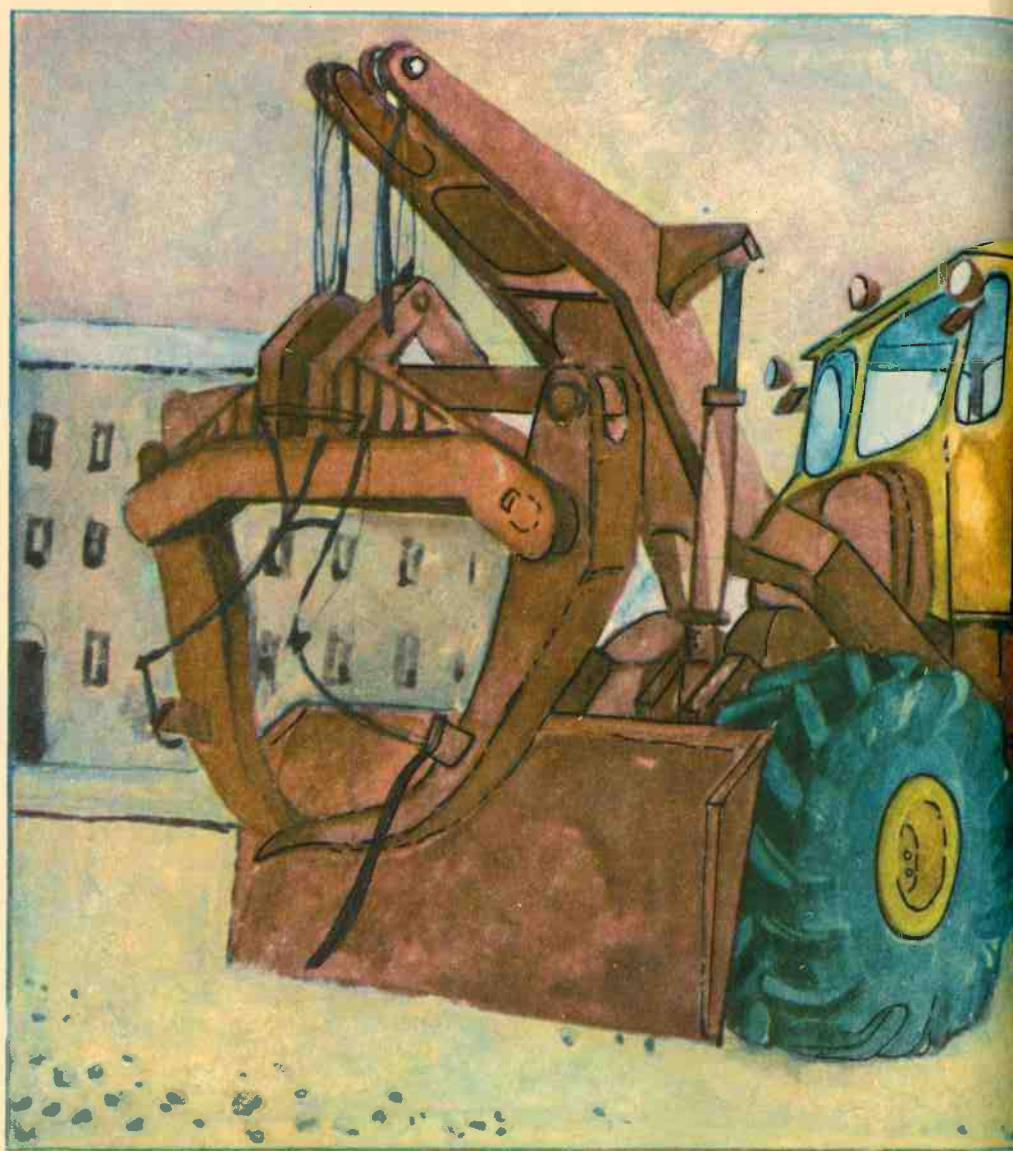
Traktorių lydintis vaikų būrys čia augo, čia vėl mažėjo. Vieni, prisižiūrėję iki soties, grįždavo namo, o jų vietoje netrukus žingsniuodavo nauji. Paskui ir tie likdavosi kur nors gatvių sankryžoje. Tik Valentinas ir Linas -- mažiausi iš viso būrio — užmiršo ir mamą, užsukusią į gastronomą, ir namus. . .

Traktorius pasuko į Sodų gatvę. Pasuko ir Valentinas su Linu. Traktorius pravažiavo „Pionieriaus“ kino teatrą, ir vaikai kulniavo toliau, nė nežvilgteleję į kino vitrinas. O kai Valentinas apsižiūrėjo, kad atsidūrė labai toli nuo namų, Linas tarė:

— Aš pavargau, grįžkim atgal. . .

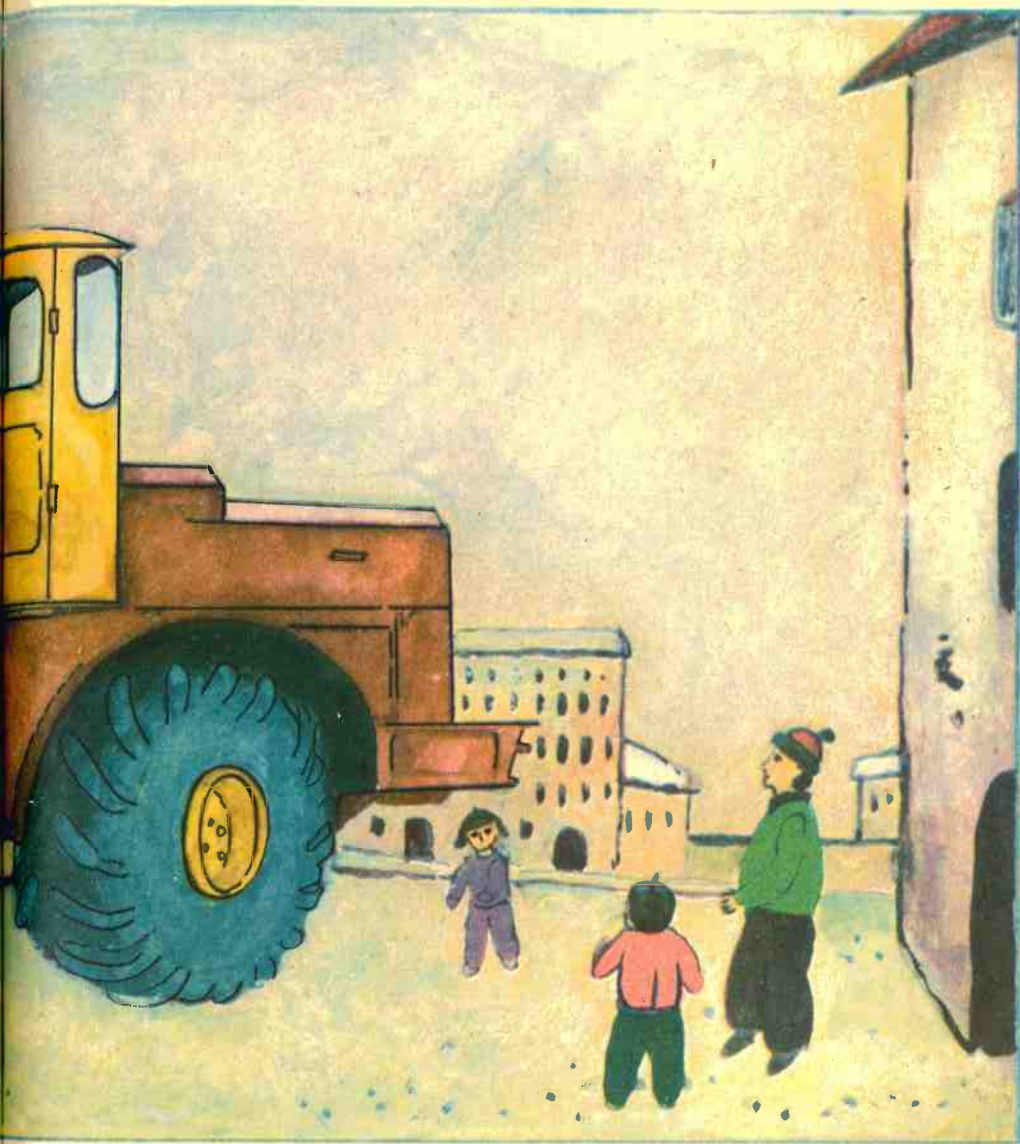
— Einam,— sutiko Valentinas, apžvelgdamas nepažįstamą skersgatvį.

Valentinui pasidarė truputį neramu. Norėdamas pasidrašinti, jis užklausė brolių:

— Linai, o tu vienas ar rastum iš čia kelią namo?
Linas akimirką galvojo.

— O tu?

— Aš rasčiau. Juokai!
— Ir aš rasčiau. Juokai!..
Berniukai nuėjo iki skersgatvio kampo ir vėl sustojo.

— Tai ko neini, jeigu tau juokai? — paklausė Valentinas.
— O tu ko? — atsakė Linas.
— Aš? — Valentinas dėjosi visiškai ramus.— Aš tyčia. Žiūriu, kur tu eisi.

— Ir aš žiūriu,— tvirtino mažasis.

Ilgiau stovėti nebebuvo ko, ir Valentinas pasuko į dešinę. Jis vis dažniau ir dažniau žvilgčiojo į nepažįstamus namus. Net Linas pajuto, kad kažkas negerai. Bet Valentinas pabrąšino jį:

— Tuoju bus ir mūsų gatvė.

— Tuoju...— sutiko Linas.

Bet kai berniukai priėjo kitą gatvės posūkį, paaiškėjo, kad čia visai ne jų gatvė, o vėl kažkoks nepažįstamas skersgatvis.

— Aš apsirikau,— prisipažino Valentinas.

Linas tylėjo.

— Mums reikia grįžti atgal,— nebeslėpdamas nerimo, pridūrė vyresnysis.

Linas ir toliau tylėjo.

— Mama lauks...— sumurmėjo Valentinas.

Linas iš pradžių šliurptelėjo nosike, paskui nusibraukė ištryškusią ašarą, o galiausiai paleido dūdas.

— Ko dabar? — bandė jį guosti Valentinas, bet ir jam pačiam suvirpėjo lūpa. Apsižvalgė. Gatvės siauros, žmonių beveik nematyti. Traktorius irgi jau seniai kažkur nuvažiavo.

Sugirgždėjo varteliai, pasirodė senyva moteriškė su pintine rankoj. Ji pasiteiravo, ko berniukai verkia. Bet Valentinas tylėjo, o Linas dar garsiau sriūbavo. Sustojo darbininkas alyvuotu kombinezonu, matyt, grįžtas iš fabriko.

— Kas atsitiko? — paklausė.

Moteriškė patraukė pečiais. Iš kažkur atsiradusi mergytė spoksojo į verkiančius berniukus ir bato kulnu graižiojo sniege duobutę.

Milicininkas irgi priėjo prie stovinčių.

— Kas atsitiko? — paklausė jis.

Moteriškė vėl patraukė pečiais. Darbininkas kažką aiškino. O mergytė kulnu užlygino duobutę ir vėl spoksojo į vaikus.

— Kaip jūs čia patekote? — paklausė milicininkas berniukus.

— Tra-a-akto-rių lydė-ė-jom. . . — kūkčiodamas išlemeno Valentinas.

— O kur gyvenate? Kokioje gatvėje?

Valentinas tylėjo. Net Linas nustojo verkęs.

— Kiekviena gatvė turi savo vardą, tiesa? — aiškino milicininkas. — O kaip jūsų gatvė vadinasi? Kaip ją vadina tėtė, mama?

Valentinas pažvelgė į Liną. Linas — į Valentina.

— Mūsų gatvę? — Valentinas pagalvojo. — Taip ir vadina: mūsų gatvė. . .

Milicininkas nusišypsojo. Nusišypsojo ir darbininkas.

— O kur dirba jūsų tėvas? — paklausė darbininkas.

— Fabrike. . . — pirmasis susigriebė Valentinas.

— Fabrike. . . — patvirtino Linas.

— O kaip vadinasi tas fabrikas?

Berniukai ir vėl nežinojo. Vėl suvirpėjo Lino apatinė lūputė.

— Na, verkti tai nereikia, — tarė milicininkas. — Mes vis tiek surasim jūsų namus.

Staiga Valentinas sujudo, timptelėjo broliuką už rankovės ir parodė šaligatviu kicenantį kreivakojį šuniuką:

— Žučka?

— Žučka! . . . — apsidžiaugė Linas.

Suaugusieji pažvelgė vienas į kitą.

— Jūsų šuniukas? — paklausė milicininkas.

— Ne, bet iš mūsų gatvės. . . — aiškino Valentinas. — Jis irgi lydėjo traktorių.

— Ką gi, prašysim, kad jis dabar parodytų kelią, — rimtai tarė milicininkas. — Tik jūs nešaukit šuniuko vardu. Tegul jis bėga, o mes lydėsime jį iš paskos.

Milicininkas atidavė pagarbą darbininkui su moteriške, ir visi trys patraukė gatvę, nepaleisdami iš akių Žučkos. Iš pradžių kelionė sekėsi gerai, vaikai net pralinksėjo. Jie pasisakė vardus, papasakojo, kaip prie gastronomo laukė mamos. Valentinas jau buvo bepradėjęs pasakoti, kaip Žučka kartu su vaikais vasarą eina prie upės maudytis, bet staiga šuniukas, pamatęs per gatvę bėgančią katę, pasišiaušė ir lodamas puo-

lė paskui ją į pirmą pasitaikiusį kiemą. Ir dingo kaip vandenyje.

— Mat kaip!..— skėstelėjo rankomis milicininkas.

— Mat kaip!..— pakartojo Linas, žiūrėdamas milicininkui į akis.

O Valentinas vis šaukė ir šaukė:

— Žučka!.. Žučka!.. Žučkaa!..

Bet šuniukas nebegrižo. Nusivijęs katę, jis, matyt, patraukė namo tiesiai per daržus.

— Ką dabar darysim? — paklausė milicininkas.

Berniukai tylėjo. Tada milicininkas pats ir atsakė į savo klausimą:

— Eisim į milicijos skyrių. Ko gero, ten jau senokai laukia jūsų mama.

Ir jie pajudėjo. Valandėlę žingsniavo tylėdami. Paskui Valentinas kumštelėjo Linui:

— Ožy, būtum laukęs prie gastronomo... Ir aš nebūčiau taip toli nuėjęs.

— Tu pats ožys...— atkirto Linas.

— O tu...— Valentinas nebaigė sakyti. Staiga jis pliaukštelėjo rankomis ir apsisuko ant kairiosios kojos bato kulno.— Mūsų gatvė! Žiūrėkit, mūsų gatvė! Va gastronomas, o va vaisininė!

— Mūsų,— patvirtino Linas.— Ir namas mūsų,— parodė jis pirštu į nedidelį namuką su geltona veranda.

Taip, jie buvo prie savo namų.

— Liepų gatvė,— garsiai perskaitė milicininkas.— Dabar žinosite, kaip vadinasi jūsų gatvė?

— Žinosime, Liepų...— atsakė berniukai kartu.

— O namo numeris — aštuonioliktas.

— Aštuonioliktas,— pakartojo Linas ir Valentinas.

— Na tai likit sveiki! — Milicininkas atidavė jiems pagarbą ir nuėjo. O berniukai dar ilgai ginčijosi, kuris pirmas atidarys duris. Ginčijosi greičiausiai todėl, kad namie jų dar laukė nelinksmas pasikalbėjimas su mama.

GIMIMO DIENA

Kai Valentinas pabudo, pro lango užuolaidą jau smelkėsi šviesos zuikučiai. Tarsi telefono laidai, nei nutoldami vienas nuo kito, nei suartėdami, spinduliai driekėsi iki pat kėdės. Ant jos gulėjo jūreiviškas kostiumas, o ant grindų, nušviesti saulės, spindėjo naujieji rudi batukai. Juos mama leisdavo autis tik ypatingomis progomis. O ir jūreiviškas kostiumas buvo išvalytas, išlygintas ir atrodė visai kaip naujas.

„Kas čia dabar?“— nustebo berniukas.

Tik paskui jis prisiminė, kad ši diena ne paprasta, o jo, Valentino, gimimo diena. Ak, štai kodėl ant staliuko stovi mėlyna, iki šiol nematyta kartoninė dėžutė.

„Žinau, dovana!..“— Valentinas pasiražė, nubloškė antklodę ir guviai striktelejo iš lovos.

Tuo metu tylutėliai prasivėrė durys, o siaurame jų plyšelyje sumirksėjo smalsi akis. Ji sekė, kaip brolis nušlepseno prie stalo, atsiklaupė ant kėdės ir atsargiai bandė atidaryti dėžutės viršų. Bet jis buvo užklijuotas ir nepasidavė.

— O aš žinau! — neiškentęs suskrebėjo už durų Linas.— Nesakysiu. . . koks ten aparatukas. . . Vakar tėtė pirko! . .

— Aparatukas? — Valentinas prikando lūpą. Reikia žūt būt išgauti paslaptį.— Netikiu, čia šiaip kas nors. . .

Linas, prilaikydamas ilgus, grindis siekiančius naktinius marškinius, basomis įtapsėjo į kambarį. Jis virpėjo iš noro pasakyti, bet tyčia stovėjo kietai suspaudęs lūpas, išpūtes žandukus.

— Pasakyk, ar gaila. . .— prašė brolis.— Aš tau pieštuką. . . Žinai, tą geltonąjį. . .

Linas papurtė galvą.

— Tai koks. . . Duosiu žalią pieštuką. Visiškai naujas, tik du kartus drožtas. Ką? . .

Linas susvyravo:

— Duok abu, tada pasakysiu.

— Oi, koks tu plėšikas! — susiraukė Valentinas.— Duosiu aš tau!

Mažasis susigūžė, pasitraukė arčiau durų.

— Tu pats plėšikas. . . Ir nežinai, kas dėžutėje.

Valentinas vėl ryžosi paslaptį išgauti gudrumu:

— Žinau. Tyčia tik apsimetu, kad nežinau. Man dar vasarą tėtė žadėjo nupirkti aparatuką.

— Kokį?

Valentinas nėmaž nesutriko:

— Tokį, su kuriuo galima fotografuoti! Aš žinau!

— Ir nežinai! Čia kino aparatukas!

— Kino aparatukas?! — Valentinui net ausys nukaito iš džiaugsmo. — Aš ir sakau. . .

Tuo metu į kambarį įėjo mama, pabučiavo Valentiną į abu skruostus ir pasakė:

— Sveikinu tave, vaikeli, su gimimo diena. Auk didelis, geras.

Liepė mama ir Linui pasveikinti brolių.

— Sveikinu tave, vaikeli. . . — Linas siekė pabučiuoti į skruostą, bet apsigalvojo ir tyliai sušnabzdėjo į ausį: — Tu vis tiek plėšikas! . . . Atiduok žadėtus pieštukus. . .

Dabar buvo atidaryta ir mėlynoji dėžutė. Tikrai, tokio kino aparatuko galėjo pavydėti visi kiemo vaikai. Kur tau kiemo: visos gatvės, gal net viso miesto! . . . Viduje tikra elektros lempa: įkišai laido šakutę į rozetę, — sužimba. Ir nors kambaryje šviesu, ant sienos matyti vaizdas. Pasuki žvilgančią rankenėlę — vaizdas pasikeičia.

Orus ir net truputėlį pasipūtęs Valentinas vilkosi jūreivišku kostiumu, avėsi batus. Linui buvo uždrausta net prisiliesti prie aparatuko. O čia vėl užėjo mama ir priminė:

— Gali vakarui pasikviesti draugų: tortą iškepiau tavo šventei. O paskui visiems kiną parodysi. . .

Valentinas iki pat pietų negalėjo atsidžiaugti tėtės dovana. Džiugino ir tai, kad šiandien jis — svarbiausias asmuo visuose namuose. Užsuko kaimynė pas mamą — sveikino, parėjo tėtė pietų — irgi sveikino. Visi tik sveikina, tik linki. . .

Ilgai jis laužė galvą, ką iš vaikų pasikviesti į vaišes. Iš karto Valentinas galvojo suprašyti visus kaimynus. Bet kuo ilgiau svarstė, tuo mažiau rado ką kviesti. Stepuką? Būtų galima, bet jis, ko gero, ims girtis dviratuku. O Valentino — triratis. Nerei-

kia, geriau Birutę. Ir vėl Valentinas prisiminė, kad rudenį, kai jis kartą netyčia pastūmė Birutę į balą, ji bėgo skūstis mamai. Ne, su skundikėm neverta prasidėti. Gal Rimą? Bet jis irgi toks...

O kieme jau visi vaikai žinojo, kad šiandien Valentino gimimo diena, kad tėtė jam padovanojo kino aparatuką. O mama iškepė tortą. Kai Valentinas, pasipuošęs jūreivišku kostiumu, pasirodė kieme, vaikai jį apspito ratu ir vienas per kitą klausinėjo:

— Valiau, kada rodysi kiną?

— Ar negali išsinešti čia, į kiemą? Mes bilietus pirktime, išsinešk.

— O be bilietų nelesi?

Kaip miela būti kiemo didvyriu! Tave tik šnekina, tik klausinėja, visi malonūs, draugiški. Bet staiga Valentinui net rankos nusviro. Jis išgirdo, kaip Linas, pasivedęs į nuošalesnį kampaną savo draugą Justuką, sušnibždėjo:

— Ateik. Balius bus. Prisivalgysim torto!

— Linai! — pasipiktino Valentinas. — Tuoju pat užsičiaupk!..

Mažasis lyg niekur nieko gūžtelėjo pečiais. Bet vos tik pats Valentinas užsiminė apie būsimas vaišes, vienu kartu atsiliepė septyni ar aštuoni balsai:

— Mes jau žinom! Ateisim, ateisim!..

Birutė dar paklausė:

— O Sauliuką ar galima atsivesti?

Valentinas prikando lūpą. „Irgi mat... Visą giminę susives“. Sauliukui, mažajam Birutės broliui, dar nė dvejų metų nėra.

— Į kiną mažamečiams negalima,— pagaliau rado išeitį Valentinas.— Jaunesniems kaip ketverių metų bilietai nebus paroduodami.

Nulinko keletas šliurpsinčių nosyčių. Kiti vaikai klegėdami išbėgiojo po namus taisyti baliui.

— Plepys!.. Oi, koks tu nepagydomas plepys! — pasivijęs brolių ant laiptų, išliejo pasipiktinimą Valentinas.

— Pats plepys...— gūždamasis atsikirto Linas.— Ir nemėgink stumdytis. Aš mamai...

Kambaryje netrukus buvo užtiestas staliukas balta staltiese. Ant jo stovėjo tortas, saldinių piramidė ir net penki buteliai limonado.

— Kurgi tavo svečiai? — paklausė mama.

— Ateis... — nelinksmi atsakė Valentinas, segdamas prie sienos didelį balto popieriaus lapą — ekraną.

Tuo metu dzingtelėjo skambutis. Mama atidarė duris ir pašaukė Valentiną:

— Čia pas tave... viešnia...

Birutė jau buvo švariai nusipraususi, jos viršugalvyje kaip didžiulė peteliškė pūsojo baltas kaspinas. Ji nevikriai pritūpė ir, duodama „Spartaką“ — dėžutę spalvotų pieštukų, — tarė:

— Sveikinu su gimimo diena ir linkiu... linkiu... — ji užsikirto, matyt, pamiršusi reikalingus žodžius, ir nuraudo.

— Sakyk, Birutėle, ko tu norėjai palinkėti Valentinui? — paklausė mama.

Linas išpūtes akis spoksojo čia į Birutę, čia į mamą, čia į brolių. Staiga jis prisiminė, kaip rytą sveikino Valentiną mama, ir rimtai pasakė:

— Sveikinu tave, vaikeli, su gimimo diena... Auk didelis, geras...

— Didelis, geras... — išraudusi pakartojo Birutė.

Paskui atėjo ir daugiau vaikų. Vieni sveikino, kiti dovanėles teikė, o Rimas padovanojo atviruką su dviem elniais ir dar padavė tris kapeikas — už bilietą į kiną.

Prasidėjo vaišės. Mama pjaustė tortą gabalais ir dėjo visiems į lėkštutes. Stiklinėse putojo limonadas. O juoko, kalbų kiek buvo — sunku ir apsaityti. Paskui mama išėjo į virtuvę, vaikai liko vieni. Linas išsitempė nosį torto kremu, ir juokas per kraštus liejosi. Svečiai valgė ir gėrė, o Valentinas nekantriai laukė, kada jie baigs. Jis norėjo greičiau uždaryti langinę ir pradėti rodyti kiną. Bet įsismaginę vaikai, rodos, visiškai užmiršo aparatuką.

— Tu jau trečią gabalą... — burbtelėjo Valentinas, matydamas, kaip Stepukas, nulaižęs pirštus, vėl tiesia ranką.

Vaikai pritilo ir nustojo kramtę. Matyt, kiekvienas skaičiavo, kiek suvalgė. Stepukas padėjo torto gabalėlį atgal.

— Tai... valgys dabar kas... apžiaumotą! ..
— Valentinai... — pakreipė į šoną papurusį kaspiną Birutė. — Argi galima taip su svečiais? ..

— O ką? Tu irgi gudri: tris saldinius kišenėn įsidėjai.

— Aš Sauliukui... Bet jeigu tau gaila... — Birutė nuleido akis ir padėjo saldinius atgal į piramidę.

— Skundikė! Žinau, tu bėgai skūstis mamai! ..

Vaikai sutrikę vienas po kito kilo nuo stalo. Tik Linas kaip ir pirma buvo geros nuotaikos ir, prisikimšęs už abiejų žandų saldinių, spoksojo į ketinančius išeiti vaikus.

— Tai palaukit, bus dar kinas. — Valentinui pačiam staiga pasidarė nesmagu, ir jis pradėjo rikiuoti kėdes palei sieną.

Bet vaikai lyg susitarę visi turėjo neatidėliotinų reikalų.

— Man mama liepė greitai grįžti, — pasakė Birutė.

— O aš su tėte eisiu į tikrą kiną, — metė Stepukas.

Kino žiūrėti pasiliko tik Linas ir Rimas. Rimas irgi gal būtų išėjęs, bet jam buvo gaila trijų kapeikų, sumokėtų už bilietą.

Valentinas, išbėgęs į kiemą, uždarė langinę, įjungė aparatuką. Parodė keletą paveikslų. Buvo skaudu, liūdna. Ir nors abu žiūrovai garsiai žavėjosi paveikslėliais, netrukus Valentiną pranešė:

— Kinas baigtas... ..

Paltą apsilvilko paskutinis svečias. Linas jau snūduriavo, ir netrukus mama nunešė jį į lovą. Valentiną, parėmęs delnais smakrą, susimąstė.

Kaip gaila, kad gimimo diena būna tik vieną kartą per metus! ..

NULIS IR VIENAS

Ar jums teko matyti, kaip dega malkų sandėlis? Neteko. O Linas su Valentinu matė. Tą sekmadienio rytą visus mūsų gatvės vaikus pažadino neįprastas triukšmas.

— Gaisras! Ei, ar girdite? Gaisras! ..— kažkas atkakliai bel-dė į kaimynų langą.

Linas suniurnėjo pro miegus, užsitraukė ant galvos antklodę ir vėl nuniro į sapnų karaliją. Aplink kojas vėl skambiai teliuskavosi vanduo, žybčiojo sidabrinės žuvytės. Linas gaudė jas rieškučiomis ir nešė į duobutę kranto smėlyje. O kaip sekėsi gaudyti! Visas šimtas, jei ne daugiau, žuvyčių malėsi drumstame duobutės vandenyje!

— Malkų sandėlis dega..— vėl tas pats neramus balsas prie kaimynų lango.

Staiga viskas išnyko: ir upė, ir duobutės smėlyje, ir žuvytės. . .

Malkų sandėlis? Juk jis čia pat, tuoj už gatvės kampo. Tai didelis laukas, aptvertas aukšta lentų tvora. Pro sandėlio vartus vasarą nuo ryto iki vakaro burzgia sunkvežimiai su malkomis. Jų čia prikrauta tiek daug, kad, einant pro šalį, kvėpia sakais lyg miške. Tik pavasariop sandėlis aptušėja. Kaip sako Martynas, mūsų namo kiemsargis, nuo gruodžio iki balandžio visas sandėlis išrūksta pro kaminus. Iš tiesų: žiemą miesto gyventojai daugiausia perka malkų.

Bet kodėl jis turėtų degti dabar?

Linas pakėlė galvą, norėjo apžvelgti kambarį, bet ir vėl užsimerkė: elektros lempa spigino į akis. Kai apsipratęs jis vėl pramerkė vieną, o paskui ir kitą akį, pamatė, kad Valentino lova jau tuščia. Linas beregint išsiblaivė: nubloškė šalin antklodę, išsikepurnėjo iš lovytės ir, pasikėlęs ilgus naktinius marškinaičius, nutapsėjo į virtuvę.

Prie atviro lango stovėjo mama. Ji prilaikė ant taburetės užsilipusį Valentiną. Abu žiūrėjo į padūmavusį dangaus lopą. Paties gaisro ir iš čia nebuvo matyti,— jį užstojo sandėliai ir gretimasis namas. Bet jie girdėjo žmonių balsus, degančių rąstų traškesį ir liepsnų ūžesį.

— Mama, einam pažiūrėti,— apimtas kažkokio keisto drebulio, jau kelintą kartą ragino Valentinas.

— Ir aš noriu! — įsikibo į motinos ranką Linas.

Mama nesiginčijo. Ji niekada nesiginčija, kai būna labai susijaudinusi. Tylėdama apvilko Liną paltuku, Valentinui padavė kepurę, užrakino duris, ir visi trys išėjo į gatvę.

Tirštas dūmų debesis gaubė visą kvartalą. Liepsnos liežuviai, raitydamiesi apie malkų rietuves, sklido vis plačiau ir plačiau. Ugnies įkaitintas oras, pilnas skraidančių plėnių, virpėjo lyg kokie vaiskūs drebučiai.

— Dar gerai, kad vėjo nėra,— pasakė darbiniu kombinezonu vilkįs vyras, lenkdamas moteris ir vaikus.— Nušluotų čia ugnis gerokai.

Ant kelių gretimų namų stogų jau stovėjo žmonės su kibirais, liejo vandenį.

— Mama, o mūsų namas ar neužsidegs? — staiga susirūpino Valentinas.

— Mama, o mūsų. . . — Linas nespėjo pakartoti. Iš už gatvės posūkio, kraupiai stūgaudama, išniro ugniagesių mašina. Įkandin pasirodė antra, trečia, ketvirta. . . Ant raudonai dažytų sunkvežimių pakopų stovėjo ugniagesiai, susijuosę plačiais diržais, galvas prisidengę žvilgančiais variniais šalmais.

Linas, Valentinas ir mama sustojo netoli gatvių sankryžos, kur vis augo žiūrovų minia. Ugniagesiai jau buvo pralaužę kečiose vietose sandėlio tvorą ir tiesė žarnas. Beregint suūžę motorai, ir galingos vandens čiurkšlės sūstelėjo ugnies pusėn. Linas virpėdamas glaudėsi prie mamos ir išplėtęs akutes baimingai žiūrėjo į grėsmingus liepsnos liežuvius. Liepsnos tarsi veržėsi į žūtbutinę kovą: šokinėjo piestu arba, pašliaužusios kur į šalį, plieskėsi iš naujo. Bet ugniagesių vandens srovės surasdavo jas ir čia. Šalmuoti vyrai, apsiginklavę kirvakapliais, slinko vis arčiau ugnies židinių, ardė ir liejo juos vandeniui. Ugnis norom nenorom turėjo pasiduoti. Piktai šnypšdamą, dangstydamasi garų debesimis, geso ji pamažu, tarsi susigerdama į juodus nuodėgulus.

— Na kaip, vyre, nebaisu? — eidamas pro šalį, paklausė Liną pagyvenęs ugniagesys ir, kilstelėjęs varinį šalmą, nusibrau-

kė nuo kaktos prakaitą. Jo veidas ir rankos buvo paišinos, drabužiai prisigėrę dūmų tvaiko.

Linas norėjo pasakyti, kad dabar nebe taip baisu, bet užkalbinęs jį ugniagesys buvo jau toli. Jis ir dar keli vyrai su variniais šalmais vyniojo į ritinius dabar jau nebereikalingas žarnas.

Štai ir po gaisro. Žmonės pamažu skirstėsi, įvairiai spėliodami, kas sukėlė gaisrą. Gal neatsargus rūkorius bus numetęs degančią nuorūką, gal kalti vaikigaliai, sugalvoję slapta pažaisti su ugnimi, o gal ir kieno pikta ranka... O ugniagesių mašinos viena po kitos jau grįžo į garažus. Sandėlio darbininkai, taip pat atskubėję į gaisro vietą, dabar pamažu tvarkė apdegusias malkų rietuves ir skaičiavo ugnies padarytus nuostolius. O po pusvalandžio jau net keliuose kiemuose vaikai žaidė ugniagesius.

Ir mūsų kieme vaikai jau rikiavosi žaidimui. Buvo nutarta, kad „degs“ daržinėle kiemo kampe: ant jos stogo užlipti nesunku per sukrautas malkas, o ir vandentiekio kranas visai netoli. Beliko tik išrinkti ugniagesių komandos viršininką ir vairuotoją. Vieni į viršininkus siūlė Romuką, kiti — Valentina. Linas pasiūlė pats save.

— Tu per mažas,— suniekino jį Valentinas.— Ant stogo pats vienas neužlipsi.

— Kelk paskui tokį viršininką...— pritarė ir Romukas.

— O ir kas? — nėmaž nesutriko Linas.— Jūsų nekalbino ugniagesys, o mane kalbino!

— Didelė ten kalba: paklausė, ar nebijai.

— O jūsų visai nieko neklausė,— atsikirto Linas.

Komandos viršininku vis dėlto vaikai išrinko Romuką. Romukas savo pavaduotoju paskyrė Valentina. Linas ir dar du mažesni berniukai liko „eiliniais“. O paskui kieme kilo toks triukšmas, kad net karveliai purptelėjo nuo kaimynų stogo ir ilgai skraidė aplink, nesiryždami leisti žemyn. Iš atsukto kranas čiurkšle sruvo vanduo. Ant daržinės stogo su ilgomis kartimis rankose trypė abu „viršininkai“, o mažieji pasikeisdami taškėsi prie vandens kranas, perkrovinėjo malkas, klusniai vykdė kitus nurodymus. Keliuose languose šmėkstelėjo nustebę

motinų veidai, o kiemsargio buto tarpduryje subaltavo Martyno marškiniai.

— Ar nenurimsit jūs, čirkšliai,— iš pradžių nepiktai subarė jis. Bet, pastebėjęs atsuktą vandentiekio kraną, pažliugusį kiemą ir vaikus ant daržinėlės stogo, senis jau nejuokais įtūžo: — Išpersiu kailį, nenaudos, tai žinosit, kaip laistyti vandenį! Tuo jau pat motinoms pasakau!

Apie žaidimą, aišku, nebegalėjo būti nė kalbos. Vaikai tyliai nusirepečkino nuo daržinėlės stogo ir patraukė kas sau. Tik Linas dar valandžiukę važinėjo po kiemą „ugniagesių sunkvežimiu“, bet pagaliau ir jis išsuko pro vartus. Čia susitiko Rūtą. Rūta pintiniame vežimėlyje supo naują lėlę, kurią mama jai neseniai buvo parvežusi iš Maskvos. Pastebėjęs, kad lėlė moka užsimerkti ir atsimerkti, Linas visiškai pamiršo gaisrą. Tik kitą dieną, o ir vėliau jis tarpais vis prisimindavo: „Mane tikras ugniagesys kalbino!“

Praėjo kelios dienos. Vaikai pamiršo ir gaisrą, ir ugniagesius. Bet štai vieną vakarą tėtė ir mama išėjo į teatrą. Kaimynų senelė, tėvų paprašyta pabūti prie vaikų, virtuvėje mezgė kojine.

Valentinas paslaptina veido išraiška tyliai priėjo prie telefono. Cinktelėjo trumpas skambutis. Šį garsą pagavo klusi Lino ausis. Kai namie būdavo tėtė ar mama, niekas jiems nė piršto prikišti prie aparato neleisdavo. Taip, bet dabar... Jis dar tyliau pritapeno prie svetainės durų ir žvilgtelėjo pro rakto skylutę. Na, žinoma! Valentinas jau nukėlęs ragelį ir paskubom suka skridinėlių su numeriais.

— Pasakysiu! Pasakysiu! — staiga pravėręs duris, paskelbė Linas. — Tai gausi, tai gausi! ..

Valentinas sutriko, jau norėjo dėti ragelį ant šakutės, bet susilaikė ir pamėgino geruoju palenkti brolių:

— Ir sakyk, jeigu tau nereikia plastilino. . .

— Plastilino? — Lino akys sužvilgo.— Kada duosi?

Bet Valentinui pagailo taip lengvapėdiškai ištarto pažado, ir vietoje plastilino jis pasiūlė tuščią dantų pastos tūtelę. Bet Linas nė nemanė nusileisti.

— Gerai jau, gerai! ..— nenoriai tarė Valentinas ir surinko numerį 004. Šiuo numeriu tėtė dažnai skambindavo rytais,

prieš eidamas į darbą. Ir dabar ragelyje ramus balsas pranešė laiką: „Dvidešimt valandų keturiasdešimt minučių.“ O paskui supypsėjo signalas: „Pypt pypt pypt. . .“ Vėl Valentinas surinko tą patį numerį, ir vėl tas pat ramus, abejingas balsas: „Dvidešimt valandų keturiasdešimt viena minutė.“ Klausytis to paties greitai atsibodo, tačiau Valentinas nežinojo, koku numeriu dar galima skambinti. Rinko kaip pakliuvo, bet niekas neatsiliepė, tik kartas nuo karto supypsėdavo signalas: „Pypt pypt pypt. . .“ Vėl pasiteiravo, kiek laiko, ir vėl tas pats balsas atsakė. Rodės, kad tai vienintelis gyvas žmogus prie telefono.

Pagaliau Valentinas sumanė rinkti numerius iš abiejų skridinėlio pusių. Nulis, vienas. . .

Staiga ragelyje trakštelėjo, ir suskambo aiškus vyriškas balsas:

— Priešgaisrinė apsauga klauso!

Valentino veidas ištįso, akys suapvalėjo, pasidarė panašios į mėlynas švarkelio sagas. Jis nedrįso nei atsiliepti, nei padėti ragelio.

— Alio! Priešgaisrinė apsauga klauso! — dar kartą pakartavo tas pat balsas ir papūtė į ragelį.— Alio! Alio! . .

Pagaliau kaip išganymas pasigirdo signalas: „Pypt pypt pypt. . .“ Matyt, kitame laido gale kažkas padėjo ragelį. Lyg nesava ranka padėjo ragelį ir Valentinas.

— Kas ten buvo? — sunekantravo Linas.— Ir aš noriu ten skambinti!

— Kvaily! Ugniagesiai atsiliepė,— piktai atstūmė brolio ranką Valentinas.

— Ugniagesiai? — Linas iš karto atsitraukė per kelis žingsnius.— Tu skambinai ugniagesiams, ir jie čia atvažiuos?

— Neatvažiuos. Aš gi neatsiliepiu,— užginčijo Valentinas.— Iš kur jie gali žinoti, kas skambino?

Tačiau paskutinius žodžius jis ištarė nelabai tvirtai. O gal ir gali jie sužinoti? . .

Nuotaika visam vakarui buvo sugadinta. Valentinas prigrasė broliui, kad šis niekam nė žodžio neprasitartų apie skambinimą telefonu, ir tuojau pat abu nuėjo gulti. Linas užmigo iš karto, o Valentinas dar ilgai vartėsi, įsiklausydamas į gatve va-

žiuojančių mašinų burzgesį, kol pagaliau irgi užsnūdo. Sapnavo jis atvažiuojančią ugniagesių mašiną. Tik kažkodėl ne sirena stūgavo kaip per aną gaisrą, o šaižiai čirškė varpelis. Valentinas krūptelėjo ir pabudo. Pasirodo, tėtė su mama, grįžę iš teatro, skambino prie durų. Prieš užmigdamas, Valentinas dar girdėjo, kaip mama dėkojo kaimynei, kad ši paglobojusi berniukus. O kaimynė džiaugėsi, kad abu vaikai buvę tokie ramūs ir nė neparaginti anksti nuėję miegoti. . .

Rytą viskas buvo užmiršta: ir atsitikimas su telefonu, ir neramūs sapnai. Taip niekas galbūt šito ir nebūtų sužinojęs, jeigu staiga prieš pat pietus Linas verkdamas nebūtų įbėgęs į kambarį ir puolęs prie motinos.

— Kas atsitiko? — susirūpino ji.

— Ugniagesiai at-t-a-važiavo,— pasikūkčiodamas ištare Linas.— Mes. . . mes jiems vakar paskambinom. . . Va ten jie. . .

Motina, nieko nesuprasdama, pažvelgė pro langą. Prie šaligatvio iš tiesų du ugniagesiai tikrino vandens čiaupą. Bet tai buvo įprastas dalykas: jie ir anksčiau retkarčiais tikrindavo rezervuarą, kad, kilus gaisrui, nebūtų tuščias. Ak, štai kodėl vakar vaikai buvo tokie geri. Štai kodėl jie taip anksti nuėjo miegoti.

Dėl skambinimo, žinoma, turėjo abu — ir Linas, ir Valentinas — pasiaiškinti tėtei. Kaip praėjo šis pasiaiškinimas, juodu niekam nepasakojo. Bet kai pavakary abu vėl išėjo į kiemą, Valentinas paklausė vaikų:

— Kas žino, kaip paskambinti ugniagesiams?

Vaikai kaip varniukai prasižioję spoksojo. Nė vienas nebūtų galėjęs ką nors tikro atsakyti, bet Linas ir čia neiškentė nepasigyres:

— O aš žinau: nulis ir vienas! . .

VARINIS INKARIUKAS

Suūkė sirena, ir garlaisis nuplaukė. Upės paviršiumi lenktyniaudamos nuribuliavo bangelės. Garlaisis plaukė vis greičiau, vilnys didėjo, augo. Įsibėgėjusios jos žvilgančiais purslais taškė saulės įkaitintą smėlį.

Linas, parėmęs smakrą ant denio tvorelės, žiūrėjo į ribuliuojantį vandenį. Saulė jau buvo pakrypusi vakarop, ir įstrižai krentą jos spinduliai tik kur ne kur bepasiekdavo upės dugną. Garlaivio šešėlyje vanduo buvo tamsiai žalias. Sidabrinės aukšlikės subliksėdavo čia vienoje, čia kitoje vietoje ir vėl dingdavo purslų nėrinuose.

Priešakyje, greta raudonos vėliavėlės, žyminčios seklumą, pasirodė balta baidarė. Irklavo vaikinai, o mergina, persilenkusi per baidarės kraštą, ranka gaudė nuo garlaivio atskubančias bangeles.

— Apvers juos bangos, pamatysit...— pasakė storu balsu kažkuris keleivis.

Linas norėjo atsigręžti ir pažiūrėti, kas ten kalba tarsi iš tuščio kubilo, bet sunku buvo atitraukti akis nuo baidarės, grakščiai skrodžiančios bangas. Jis ilgai sekė tolstančią baidarę. Ir tik tada, kai ji visai nutolo, Linas apžvelgė keleivius garlaivio denyje.

Priešais Lino mamą murksojo žilas senukas nukarusiais ūsais. Greta jo gulėjo meškerė. Dešinėje pusėje sėdėjo nebejaunas liesas žmogus tamsiais akiniais, baltu švarku ir baltomis, susigarankščiausių kelnėmis. Pačiame garlaivio priekyje kažko kniausėsi pintinėje susiraukusi senė.

„Kuris gi iš jų kalba storai?“— galvojo sau Linas, žvelgdamas čia į ūsorių, čia į akiniuotąjį vyrą. Bet šie tylėjo. Tiesa, pro kabinos langelį dar baltavo garlaivio kapitono kepurė. Kapitonas retkarčiais ištardavo žodį. Iš apačios, kur dunksėjo motorai, atsiliepdavo mechanikas. Bet ir mechaniko balsas nebuvo storas. Vadinasi, storai kalba arba ūsorius, arba akiniuotis.

Linas dar kartą nužvelgė denį. Daugiau nieko nėra. Nors va-

karas jau čia pat, iš paplūdimio į miestą, matyt, niekas nesi-skubina grįžti. Būtų kokiai valandai dar likęs ten ir Linas su mama, bet kad tėtė kaip tik šį vakarą turi grįžti. Prieš tris savaites jis išvažiavo į komandiruotę, o vakar laiškininkė at-nešė telegramą: „Parvažiuoju ryt vakare. Tėtė.“ Sugrįžti į na-mus vėliau už tėtę būtų negražu. Taip sako mama. Linas irgi taip galvoja, nes per tris savaites tėtės labai pasiilgo.

— Mama, aš noriu limonado,— braižydamas nagu suolo da-žus, sumurmėjo Linas.

Motina pažvelgė į rankinį laikrodėlį, paskui kažkodėl pažiū-rėjo į saulę ir tarė:

— Tuoį būsime namie, vaikeli.

— Aš dabar noriu gerti. . .

— Iš kur aš dabar gausiu tau limonado? — motina gūžtelėjo pečiais.— Pakentėk.

Linas pastebėjo, kaip žilasis keleivis su pintinėle žuvims gau-dyti žvilgtelėjo į juodu su mama, sujudino ūsus, tartum ke-tindamas kažką pasakyti.

„Jis tikriausiai ir kalba storu balsu“,— pamanė Linas.

Bet ūsorius neištarė nė vieno žodžio. Nepatenkintas Linas vėl nusigrėžė į kranto pusę ir žiūrėjo, kaip į akmenis plakasi bangos.

„Jis tikriausiai mekena kaip ožys,— pagalvojo berniukas.— Visi ūsoriai mekena.“

Linas taip galvojo tik todėl, kad šią akimirką buvo piktas. Pagaliau jis vieną ūsuotą žmogų ir tepažino — kiemsargį Mar-tyną. O tas tikrai gargsėjo nelyginant žąsis. Ypač jeigu kie-me susirinkdavo daugiau vaikų ir keldavo triukšmą. . .

Už upės posūkio priešakyje išniro kitas garlaivis. Jis plau-kė į paplūdimį. Bangos, visiškai įsidūkusios, raitėsi kaip gyvatės.

„Dun dun dun! . . .“— garsiau sudundėjo garlaivio motorai, net visas denis suvirpėjo. Iš kamino ėmė virsti juodi dūmų kamuoliai. Laipteliais žemyn nubėgo garlaivio kapitonas. Ne-trukus jo balta kepurė šmėkstelėjo pro atvirą kajutės langą. Kapitonas iki pusės persisvėrė per langą ir prilaikydamas ke-purę valandėlę žiūrėjo į upės dugną.

— Paduok lyną! — šūktelėjo jis.

Pasirodė alyvuotas mechaniko veidas. Dryžuoti jūreiviški marškiniai irgi buvo išmarginti alyvos dėmėmis. Mechanikas atidarė dėžę, išėmė iš jos gražiai suvyniotą storutėlaitę virvę ir, krypuodamas į šalis, nudunksėjo laipteliais į apačią.

Anas garlaivis nutolo. Linas tik dabar suprato, kad jie stovi vietoje. Tai pastebėjo ir kiti keleiviai.

— Ant seklumos užplaukėm,— tarė vyras su tamsiais akimais.

— Keista..— sujudio ūsus žilasis.— Garlavis kiekvieną dieną po penkis kartus plaukia į paplūdimį ir atgal — ir neįstringa. Tikrai keista..— Jis pažiūrėjo į laikrodį, apžvelgė visus keleivius, net ir Liną.— Aš be penkiolikos minučių septynios gyvas ar miręs turiu būti namie. Man iš Maskvos telefonu skambins. Keista, keista...

○ akiniuotasis pasakė:

— Matyt, čia lietūs kalti: srovė neša smėlį ir keičia dugną. . .
Ūsorius nieko neatsakė, tik dar kartą žvilgtelėjo į laikrodį ir piktai atsikrenkštė.

— Aš taip ir pamaniau lipdama į garlaivį,— lyg iš kubilo sudundėjo balsas.— Tą alyvuotą kipšą — mechanikas ar kas jis — su tuščiu kibiru ant laiptų sutikau. O jeigu sutinki žmogų su tuščiu kibiru, geriau jau grįžk atgal. . .

Linus net išsižiojo iš nustebimo. Štai kas storai kalba! O juk niekad nepagalvotum, kad tokia susitraukusi senutė gali kalbėti tokiu storu balsu. . .

Garlaivis vis dar stovėjo vietoje.

Sušilęs, braukdamas nuo kaktos prakaitą, kapitonas užbėgo į kabiną. Pasiėmė kažkokius metalinius skydus ir vėl nusileido žemyn. Į ūsuotojo senuko klausimą, kada išsikrapštysią iš sekulumos, jis tik gūžtelėjo pečiais.

Mama pažvelgė į Liną ir kažkodėl paklausė:

— Tau, vaikel, nešalta?

Linui visiškai nebuvo šalta, bet jis vėl prisiminė, kad pirma prašė gerti.

— Aš limonado noriu. . .— suraukęs nosikę, suzirezė berniukas.

Senė pasirausė krepšyje ir ištraukė pageltusį agurką.

— Suvalgyk, berniuk, netroškis,— tarė lyg iš tuščio kubilo.

Linus papurtė galvą.

— Valgyk!

— Nenoriu,— jis nusigrėžė į kitą pusę.

To betrūko, kad jis imtų agurką iš senės, kuri kalba kaip iš šulinio dugno. Nesulauks!

„Kad taip sukeitus balsus: jai — kiemsargio Lukošiuo, o kiemsargiui — jos? — staiga šmėkstelėjo mintis Linui.— Tai būtų juoko! Vaikai rékauja, galvom eina. Staiga kyšt Lukošiuo ūsai, ir nelauktai: bum bum bum!“

Paskui jis ėmė galvoti apie brolių, kuris jau antra savaitė vieši kaime pas tetą. Kažin, kaip Valentinui sekasi? Mama sakė, kad kitą vasarą ir Liną išleis ten pasisvečiuoti. . .

Iš paplūdimio grįžo tas pirma nuplaukęs garlaivis. Matyt, jo kapitonas iš tolo pastebėjo įstrigusius ir pasuko arčiau.

— Gal ir mus paims? — nušvito ūsorius veidas. Jis vėl žvilgtelėjo į laikrodį.— Po penkiolikos minučių man skambins,— lyg drovėdamasis paaiškino.

Garlaisvis plaukė visiškai iš lėto, ne toliau kaip per dešimt metrų.

— Nesustos,— tarė vyras tamsiais akiniais.— Bijos, ko gero, ir pats čia įstrigti. . .

Keleiviai iš ano garlaivio mojavo nosinėmis, juokavo. Abu kapitonai kažką kalbėjosi, bet per motorų gaudesį sunku buvo suprasti jų žodžius.

Staiga Lino mama aname garlaivyje pastebėjo kaimynę. Ji gyvena tame pat name ir net tame pat aukšte. Kaimynė irgi mojavo nosinaite. Garlaisvis pamažu tolo.

— Pasakykit Jeronimui, kad mes čia! Tegul laukia mūsų! — mama kalbėjo apie tėtę, kuris dabar pirmas parvažiuos į namus.— Raktas pas mane! Pasakykit. . .

Kaimynė linksėjo galvą, matyt, suprato mamą. O paskui garlaisvis nutolo, ir vėl jie liko vieni.

Linas staiga pajuto, kad nori jau ne tik gerti, bet ir valgyti, ir miegoti. . .

— Mama, ar tuoj plauksim? — zirzė jis, nēpaleisdamas motinos rankos.— Aš vaaalgyti noooriu! . . Maama. . .

Motina ramino jį, bet Linas nejuokais paleido dūdas.

— Toks didelis vyras, o verkia. . .— sudundėjo senės balsas.

Linas viena akim pažvelgė į ją ir pagalvojo: „Kas jai darbo. Valgytų savo agurką ir tylėtų! . .“

Berniukas vėl buvo bepatempiąs lūpą, bet tuo metu pajuto ant peties kažkieno ranką. Atsigrėžė. Stovėjo mechanikas dryžuotais jūrininko marškiniais.

— Ko tu verki, berniuk? — paklausė jis.

Linas tylėjo. Už jį atsiliepė mama:

— Pavargo vaikas, tai ir verkia. Išalko. Nenumatėm šitokios kelionės. Ačiū už malonų plaukiojimą! — motinos balse skambėjo priekaištas.

Mechanikas kiek sutriko, bet ir vėl taikiu, ramiu balsu tarė:

— Padarysime viską, kad greičiau jus parvežtume į miestą.— Mechanikas pažvelgė į berniuką, pasilenkė prie jo ausies.— Tu tikrai nori valgyti? — paklausė jis pašnibždom.

Linus nepasitikėdamas dirstelėjo į mechaniką. Bet jūrininkas buvo rimtas, žiūrėjo jis draugiškai, be pašaipos.

— Noriu, . . . — nuleidęs galvą tarė Linas.

— Žiūrėk, — mechanikas vėl pasilenkė prie berniuko. — Aš turiu toki inkarėlį. Jis panašus į tuos, kur ant mūsų kepurų, bet taip tik atrodo. Kai laikai stipriai suspaudęs rankoj šitą inkarėlį, nenori nei valgyti, nei gerti. Aš tau jį atiduodu. Imk ir niekam nerodyk. . .

Mechanikas įdėjo Linui į delną žvilgantį varinį inkariuką, o pats vėl nusileido laiptais žemyn.

Linus atgniauzė ranką, pažiūrėjo. Inkarėlis buvo varinis, tikrai panašus į tuos, kuriuos jis buvo matęs ant jūreivių paradinės uniformos kepurų. Tik metalinis segtukas, matyt, nulūžęs. Linas vėl tvirtai suspaudė inkarėlį delne ir klausėsi, kaip apačioje darbuojasi kapitonas ir mechanikas.

Už tamsiai mėlyno pušyno leidosi saulė. Virš vandens skraidė mašalai, pliauskėjo šokinėjančios žuvys. Dešiniajame upės krante žmogus girdė arklį. Buvo taip tylu, kad girdėjai, kaip nuo arklio prusnų laša vanduo.

Mechanikas grįžo į dieną ir niekam nieko netaręs dingo kabinoje. Vėl sudundėjo motoras, nusidriekė dūmų juosta. Keletą kartų laivą gerokai trinktelėjo, pasupo. O kai ant laiptelių pasirodė kapitonas, garlaivis jau plaukė į priekį.

Linus vis dar laikė suspaudęs rankoje varinį inkariuką. Valgyti jis nebenorėjo. Nebenorėjo nė gerti. Tiktai monotoniškas garlaivio motorų gaudimas vis labiau jį migdė. Linas dar ketino paklausti mechaniką, ar negalėtų inkariukas padėti ūsuotajam dėdei, kad tas žmogus, kuris skambino jam iš Maskvos be penkiolikos minučių septintą, paskambintų kitą kartą? Bet mechanikas sėdėjo savo kabinoje.

Iš prieplaukos berniukas su motina važiavo autobusu. Linus prisiglaudė prie jos peties ir užsnūdo. Laiptais jį miegantį užnešė tėtė. Linui labai knietėjo sužinoti, kaip pavyko tėtei kelionė, ką parvežė lauktuvių, bet buvo sunku ištarti žodį. Atrodė, kad ne tėtė jį neša ant rankų, o milžiniškos bangos supa laive. Bet nė kiek nebuvo baisu: rankoje jis tebelaikė tvirtai suspaudęs varinį inkariuką.

PASLAPTINGAS ŽVĖRIS

Įpusėjo antroji Valentino viešnagės savaitė pas tetą. Saulėta, šilta ir be ypatingų nuotykių. Sodyba buvo pačiame kolūkio pakraštyje, toli nuo plento ir didesnių kelių, įsiremusi daržo lysvėmis į tankų beržynėlį. Čia didelis įvykis, jeigu lauko keliuku pravažiuoja traktorius arba kolūkio sunkvežimis. Vidurdienį ir vakare pro šalį kerdžius gena bandą girdyti į Pyvesos upelį. Retkarčiais užaina vienas kitas kaimynas. Tai, galima sakyti, ir viskas. Valentinas tikrai būtų turėjęs baisiai nuobodžiauti, jeigu ne tetos vaikai — Petriukas ir Tautviliukas.

Petriukas vienmetis su Valentinu. Tautviliukas — dviem metais jaunesnis. Nors juodu tikri broliai, bet visiškai nepanašūs vienas į kitą. Petriukas daug aukštesnis už Tautviliuką, bet liešutis, pablyškęs, lėtas ir dažnai apsiverkęs. Tai jis kojos piršta užsigaus, tai pastūmės jį kas. Tautviliukas visai kitoks: apskritaveidis, visada linksmas ir gyvas, jo vieno pilnas kiemas. Tautvilis vedasi Valentiną į pievas, kur ganosi kolūkio banda, pažiūrėti, kaip daužosi kaktom avinai. Jis — pirmasis uogauti ir maudyti. Jeigu ne Tautvilis, niekas kitas nesugalvotų pasivažinėti ratais. O dabar vaikai tik ir laukia, kada tėvas, nuvežęs į fermą pašarus, iškinkys arklį. Tuoju pat atkeliami pirmieji ratai, du vaikai tveriasi už ienų, trečiasis sėdasi ant ašies ir — aida! Pasikeisdami vietomis, jie apvažiuoja vos ne pusę kolūkio. Ir tai dar ne viskas. Važiuodami pro kolūkio sodą, jie stabteli pasirinkti pakritukų. O kas gali būti skaniau, prisivažinėjus ir prisilaksčius iki valiai, už žalius obuoliukus su juoda rupia duona!..

Bet štai ketvirtadienį visi vežimai išdardėjo į geležinkelio stotį parvežti trąšų. Išvažiavo ir Valentino tetėnas. Eiti į Pyvesą maudyti nebuvo noro — diena vėjuota, apniukusi. Ir kolūkio banda, lyg tyčia, nuginta visai į kitą pusę, kažkur už Simonaičių kryžkelės.

Ką veikti, kur dėtis iš nuobodulio? Galvojo, tarėsi ilgai.

— O gal einam beržotan aviečių? — prisiminė Tautvilis.

Pasiūlymas nebuvo per daug viliojantis, bet vis geriau, negu sudėjus rankas sėdėti namie. Ir jie visi trys patraukė į beržynėlį.

Po nakties lietaus rasa dar nebuvo nubirusi. Pūstelėjus vėjui, žiūrėk, ir dzabтели šaltas lašas ant galvos. O nesubrendusių riešutų kekės lazdynuose žvilga lyg nupoliruotos. Šen bei ten atkakliai kala patrešusius stuobrius geniai. Krūmuose čiepsi pašiurpę paukštukai. Kvepia drėgnomis samanomis ir uogienojais.

— Ten, palei griovį... Eime,— sukomandavo Tautvilis ir pirmas, pasiraitojęs kelnaites, nubrido per šlapias smilgas.

Griovys iš tiesų buvo apžėlęs avietojais. Iš toli raudonavo didelės, saulės įsirpintos ir lietaus nupraustos uogos. Valentinas pritūpė prie vienos avietojų salelės, nuskyne keletą uogų. Tuoju pat jį patraukė kitas krūmas, dar labiau apkibęs avietėmis. Kažkur netoliese skanavosi ir Petriukas su Tautviliuku. Retkarčiais, paėjėję toliau, jie šaukdavo vienas kitą, girdami surastąjį krumą.

— Tuoj, tuoj,— žadėdavo iš abiejų pusių, bet eiti į talką nė vienas nesiskubindavo.

Šlapiomis nuo rasos marškinių rankovėmis ir avietojų apdraskytomis rankomis Valentinas nejučiomis tolo nuo griovio. Dar vienas kelmelis, dar... Aprinko ir tą. Iš viršaus uogų jau nebematyti. Berniukas pritūpė ir saugodamasis rasos siekė palei pat žemę. Avietojaus šakutė buvo nusvirusi, o tarp šlapių lapų kaip liepsnelės raudonavo dar trys didelės uogos. Jau buvo beskinąs jas, bet žiūri — tamsuoja landa. Skylė ne didesnė už kepurę, bet jos gilumoje aiškiai spingsi dvi akutės.

— Čia dabar! — lyg nudegęs atitraukė ranką Valentinas.

Landoje kažkas gyvas nemirkčiodamas žiūrėjo tiesiai į jį. Iš pradžių berniukui pasirodė, kad keli šalti rasos lašai nukrito už apykaklės ir nuriedėjo nugara. Bet greičiausiai tai buvo ne rasa, o baimės šiurpulys. Ką gali žinoti, kas slypi toje tamsioje oloje?

Valentinas žengė vieną žingsnį atgal, kitą. Akys landoje išnyko.

„Tuk tuk tuk...“ — neramiai plazdėjo širdis. „Tuk tuk tuk...“ — kalė stuobrius geniai.

Nenuleisdamas akių nuo skylės, Valentinas tyliai šūktelėjo draugus. Tyla. Jis pasitraukė dar vieną žingsnį atgal ir jau garsiai suriko:

— Petriuuuk! Tautviliuuuk! Eikite čia, ką parodysiu! . .

Pagaliau nuo griovio kažkuris atsiliepė.

Valentinas, bijodamas pakelti landoje tūnantį padarą, sudėjo rankas trimitu ir pridūrė:

— Kažkoks žvėris! Eikite čia! . .

Po kelių minučių iš už lazdyno išniro lapais apibirusi Tautvilio galva, o dar po valandėlės atitapsėjo ir Petriukas. Valentinas parodė jiems tamsuojančią skylę po kupstu. Visi trys priėjo arčiau, atsargiai nužvelgė iš visų pusių, bet taip nieko landoje ir nepamatė.

— Gal tau pasirodė? — suabejojo Petriukas.

— Mačiau,— užginčijo Valentinas.— Garbės žodis! . .

Tautviliukas atsargiai prislinko artyn ir pritūpęs išžiūrėjo į landos tamsą.

— Matai ką nors?

— Nieko. . .

— Pažiūrėk iš arčiau, ko bijai? — įgėlė Petriukas.

— Tu pats pažiūrėk! — atkirto Tautviliukas, tačiau šiek tiek pasislinko į priekį. Kiti du berniukai sulaikę kvapą stebėjo ir laukė.

— Pamačiau! . .— staiga atsitraukdamas, negarsiai ištarė Tautviliukas.— Žiba akys. Tokios apskritos, visai viena prie kitos. . .

Dabar jau abu neabejojo, kad landoje tūno kažkoks žvėris. Tik kas jis toks?

— Gal barsukas? — bijodamas apsijuokti, nedrąsiai mėgino spėlioti Valentinas.

Kiti du berniukai papurtė galvas: žinotų žmonės, jeigu čia būtų barsukas. Kas nors kitas.

— O jeigu lapė? — po ilgesnės tylos tarė Petriukas ir žengė žingsnį atgal.

Pasitraukė ir Valentinas su Tautviliuku. Tiesa, apie lapes žmonės šneka. Žiemą panaktinis Jokūbonis net nušovė vieną kūmutę netoli kolūkio vištidžių.

— Margį atsivesiu,— ūmai sumojo Tautviliukas.— Jeigu čia

lapė, tai Margis bematant ją išbaidys. O jūs saugokit, kad neišbėgtų.

Tautviliukas greitai nušlamsėjo namų linkui. Valentinas ir Petriukas liko sargyboje, įtariai žvilgčiodami į tamsuojančią

landą. Aplinkui čiepsėjo strazdai ir kielės, kažkur toliau vis dar stukseno snapu genys. Papūtus vėjui, šnarėjo beržų viršūnės ir biro rasa. Staiga Petriukas sukluso, jo akyse išsižiebė nerimas.

— Tu girdi? — tyliai sušnibždėjo jis.

Valentinas įsiklausė. Nuo landos sklido paslaptingas garsas: „Puk puk puk...“

Petriukas pakėlė iš žolės pagali. Susirado lazda ir Valentinas. Staiga garsai pritilo, bet po valandėlės ir vėl pasikartojė. O Tautviliukas su Margiu vis dar negrižo. Nejauku pasidarė abiem berniukam. Jie žiūrėjo čia į tamsuojančią skylę, čia vienas į kitą, pasiruošę, jeigu tik landoje pasirodys žvėries galva, duoti kojoms valią.

Pagaliau beržyno pakraštyje sukiauksėjo Margis. Abu berniukai lengviau atsiduso. Kas bus dabar, tebūnie... Netrukus iš lazdynų lapijos išniro ir Tautviliukas, laikydamas šunį už virvutės. Nuo greito bėgimo jo veidas buvo įraudęs, marškiniai išsipešę iš kelnaičių. O Margio aukštoje žolėje beveik nebuvo matyti. Tik smilgų viršūnės siūravo į abi puses.

— Tebėra? — dar iš tolo pasiteiravo Tautviliukas.

— Tebėra, — negarsiai, bet degdami nekantrumu sutartinai atsiliepė abu sargybiniai.

Margį Tautvilis paleido nuo virvutės, o pats susirado už save didesnę lazda ir atsistojė iš dešinės landos pusės.

— Uži, Margi, uži! — siundė jis šunytį, mosuodamas lazda į landos pusę.

— Uži, Margi, uži! — šaukė ir Valentinas su Petriuku.

Margis apuoste orą, nustebęs pažiūrėjo į berniukus, o pasikui ramiausiai nukiceno prie pat landos.

— Uži, Margi, uži! — vis dar šaukė vaikai.

Staiga ir Margis pajuto, kad skylėje kažkas tūno. Jis pašiaušė kūbrį ir ėmė kiauksėti. Berniukai aukščiau pakėlė lazdas — kai tik landoje šmėkštels žvėris, smogs jam per galvą.

— Vyrai, laikykimės! — pastebėjęs, kad šunytis pamažu traukiasi atgal, virpančiu balsu sušuko Tautvilis.

Margis pasišiaušęs ir kiauksėdamas staiga nėrė pro vaikų kojas ir apibėgęs ratą užsoko ant kupsto. Landoje vėl pasigirdo paslaptingas garsas: „Puk puk puk.“ Berniukai sulaikę kvapą jau laukė lemtingos akimirkos, bet iš landos lėtai išpuškavo mažas, lapais ir grybų trupiniais aplipęs ežiukas.

Trys lazdos, pakeltos smogti iš visų jėgų, nusviro žemyn...

PIRMOJI PAMOKA

Gatvių sankryža su šviesoforu, dar vienas skersgatvis, ir prieš Valentino akis išdygo baltas dviaukštis pastatas. Tai ir buvo mokykla, apie kurią pastarosiomis dienomis berniukas tiek daug galvojo. Jis tvirčiau suspaudė portfeli, tačiau, nors ir lydimas mamos, žingsnį nejučiomis sulėtino. Per pravirus mokyklos langus į gatvę liejosi klegesys. Kieme taip pat būriavosi vaikai. Ir tik nedideliame skverelyje, kurį pusiau kirto platus šaligatvis nuo vartų iki pat mokyklos durų, buvo tylu. Čia rinkosi pirmaklasiai — mergaitės ir berniukai, atėję kartu su motinomis arba tėvais. Sėdėjo jie ant žaliai dažytų suolų, stoviniavo tarp gėlyno lysvių — rimti, susikaupe, įdėmiais žvilgsniais pasitikdami kiekvieną atėjusį, tvirtai laikydami rankose atsineštas knygas ir sąsiuvinius.

Valentinas su mama taip pat atsisėdo ant suolo ir laukė. Motiną užšnekino priešais sėdinti moteris, atvedusi į pirmą klasę papūtžandę mergytę su plačiu mėlynu kaspinu plaukuose. Valentinas nejučiomis apžiūrinėjo ir kitus vaikus. Anapus gėlių lysvės, suolo kamputyje, kumščiaavosi du berniūkščiai. Abu jie buvo vienodo ūgio, tokiais pat kostiumėliais, vienodomis kojineis ir batukais.

„Matyt, dvyniai“, — pamanė Valentinas ir atsigrėžė į kitame suolo gale sėdinčią mergaitę.

Smulkutė, plonomis lyg pagaliukai rankomis, ji tylėdama kramtė sviestainį.

„Besotė... Negalėjo palaukti bent iki pirmos pertraukos, — pamanė Valentinas ir vėl pažiūrėjo į dvynukus: nustūmęs brolių, vienas sėdėjo visiškai patogiai, o kitas paniuręs stovėjo greitai. — Tu jam niuktelėk, ir pasitrauks... Nedidelis ponas...“ — mintyse patarė Valentinas nuskriaustajam.

Pagaliau mokyklos koridoriuje sučirškė skambutis. Balsai, iki tol skardėję pro visus langus, dabar pamažu tilo. Skverelyje stabtelėjo moteris su baltu lapuku rankoje.

— Ji, matyt, ir bus mūsų mokytoja, — pasakė mergaitė, sėdinti ant to paties suolo.

Liekną, aukštą, su storų kasų vainiku moterį bematant apsupo vaikai ir suaugusieji. Priėjo prie būrio ir Valentinas su mama. Taip, tai tikrai buvo jų mokytoja, o baltas popieriaus lapas jos rankose — tai pirmosios A klasės mokinių sąrašas.

Mokytoja skaitė vaikų pavardes, o šie atsiliepdavo „aš“ arba „esu“, ir tik už pačius nedrąsiuosius atsakydavo motinos: „Yra, tamsta mokytoja, yra...“

Valentinas nekantriai laukė savo pavardės ir bijojo, kad kartais neužsižiopsotų, neapsijuoktų kitų vaikų akyse. O smulkutė mergytė plonomis kaip pagaliukai rankomis lyg tyčia vis lindo į priekį ir nepaleisdama motinos rankos gražiojosi į visas puses.

— Smakrą apsišluostytum... pusė sūrio tebekėpso,— negarsiai įgėlė jai Valentinas.

Mergaitė sutrikusi pažvelgė į Valentiną, į motiną ir delnuku pasitrynė smakrą.

„Kvaiša, juokų nesupranta“,— mintyse nusijuokė berniukas.

Mergytė papūtė lūpytes ir nusigrėžė. Tuo metu kažkas spustelėjo Valentiną už rankos.

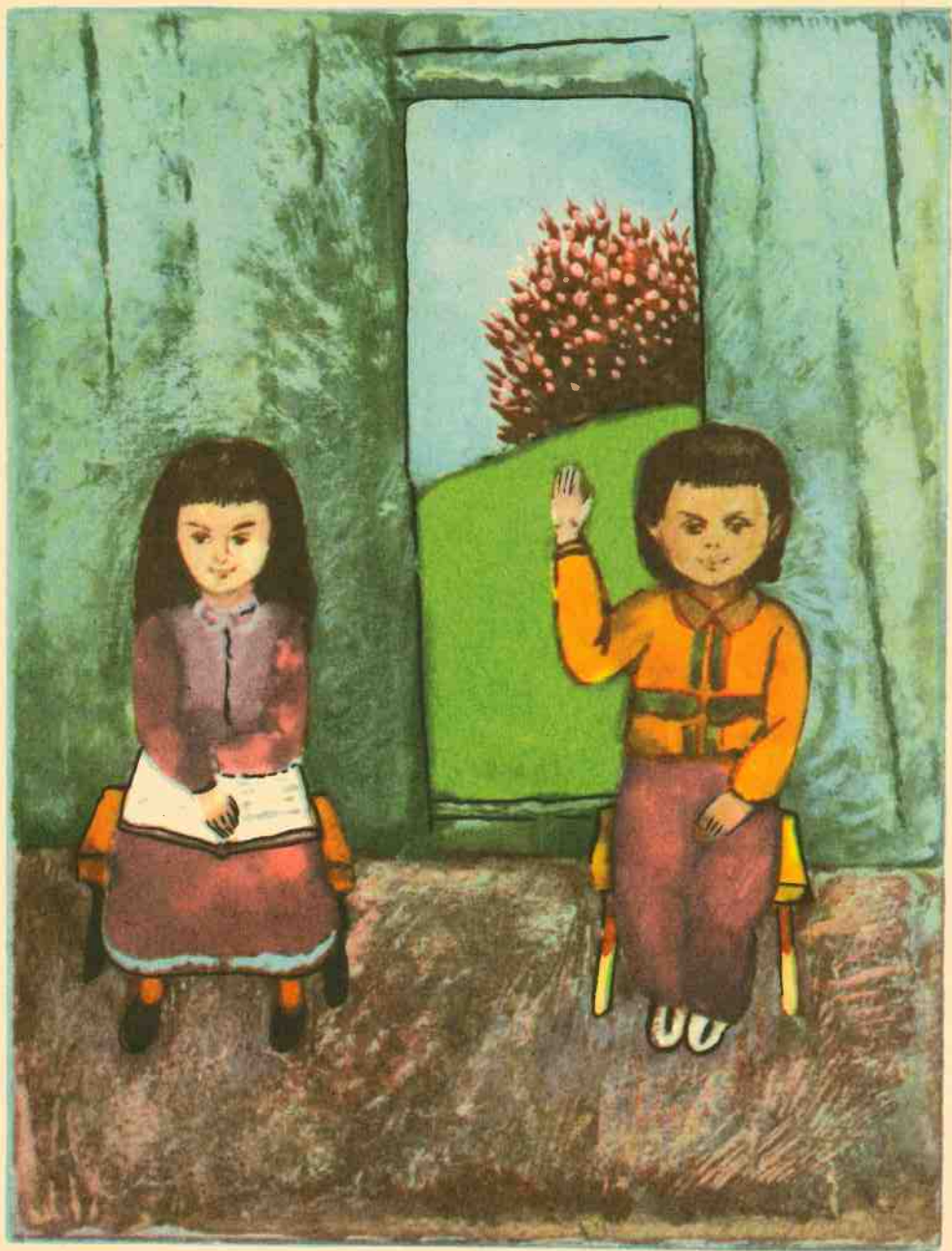
— Ko gi tu tyli? — pasigirdo nustebeš motinos balsas.— Tave šaukė... .

Valentinas norėjo garsiai riktelėti „esu“, bet balsas netikėtai įstrigo kažkur gerklėje, ir lūpos žodį ištarė tyliai, dusliai. Mokytoja pažvelgė į berniuką ir nusišypsojo. Valentinas visas išraudo. Jam rodėsi, kad juokiasi iš jo ir mokytoja, ir vaikai, ir net mergytė plonomis kaip pagaliukai rankomis. Jau geriau būtų prasmegęs skradžiai žemės, tačiau žemė po kojomis ne tik neprasiskyrė, bet nė nekrustelėjo.

Mokytoja vis dar skaitė pavardes, o vaikai — vieni drąsiau, kiti ne taip drąsiai — atskatinėjo: „Esu!.. yra... aš...“ Pagaliau mokytoja vaikus surikiavo ir nuvedė į mokyklos kiemą. Pirma Valentino žengė dvyniai, o greta tapeno papūtžandė mergytė su mėlynu kaspiniu plaukuose.

„Kažin, kas eina užpakaly?“ — vienu metu pagalvojo Valentinas, bet grįžtelėti atgalios neišdrįso.

Tik mokyklos kieme, kur jau buvo išsirikiavę visi mokyklos mokiniai, jis atsisuko. Užpakalyje stovėjo mergytė, kuri skvereilyje valgė sumuštinį. O kai mokytoja liepė visai pirmai A.

klasei pasisukti į dešinę, mergytė atsidūrė greta. Valentinas apsimetė jos nepastebįs ir žiūrėjo nosies tiesumu į priekį.

Kalbėjo mokyklos direktorius — žilas, akiniuotas žmogus. O paskui prie pirmaklasių atžygiavo mokyklos pionierių būrys ir kiekvienam įteikė dovaną: kam spalvotų pieštukų dėžutę, kam knygutę arba didelį piešimo sąsiuvinį. Valentinas gavo pieštukų, greta stovėję dvyniai — po knygutę.

„O ką ji... ta... gavo?“ — šmėkstelėjo Valentinui.

Jis pasisuko į jos pusę, bet pamatė tik smailų nosies galiuką.

Pasuko galvą. Mergaitė irgi laikė spalvotus pieštukus.

— Tokie pat? — nusišypsojo ji draugiškai.

— Tokie pat, — patvirtino Valentinas ir nenorom pridūrė: — Aš turiu „Spartako“ dėžutę, tik mažai pieštukų belikę. Sudrožiau. O buvo dvylika...

Mergytė linktelėjo. Matyt, ji taip pat norėjo kažką pasakyti, bet vis dar varžėsi. Ir tik vėliau, nudelbusi žemyn akis, tyliai ištare:

— Aš labai anksti atsikėliau... Ir valgyti visai nenorėjau. Tik laukiau ir laukiau, kada bus pusė devynių... O mama sumuštinį įdavė...

Valentinas suprato, kodėl mergaitė apie tai šneka. Jam pasidarė nesmagu, kad pirma taip nedraugiškai pasišaipė iš jos.

— Aš taip tik... — pasiteisino jis.

— Tai nieko... — mergaitė pakėlė akis ir nusišypsojo. — O kur tu gyveni? — paklausė.

Valentinas nespėjo atsakyti: mokytoja jau vedė parodyti klasės. Klasė buvo erdvi, šviežiai išbaltinta, o suolai kvepėjo aliejiniais dažais. Vaikai susėdo į naujus suolus, skubiai atsišėgė portfelių ir kuprinėles, išsiėmė sąsiuvinius ir elementorius. Tačiau mokytoja neliepė nei skaityti, nei rašyti, ji tik parodė, kaip reikia atsistoti suole, kaip pakelti ranką, ir atsišveikino iki rytdienos.

Į gatvę pirmaklasiai iškurnėjo visu būriu, klegėdami ir tardamiesi, kam pakeliui į namus, o kam ne. Bet čia pasirodė, kad beveik visos motinos tebelaukia savųjų. Tai išsiskirstė kaip kam papuolė.

Iki gatvių sankryžos su Valentinu ir mama dar ėjo abu dvy-

niai ir mergytė mėlynu kaspinu. Pirmi atsiskyrė berniukai, o prie maisto produktų parduotuvės atsisveikino ir mergytė su motina. Per keliolika žingsnių buvo ir Valentino namai.

Tarpduryje stovėjo Linas. Pamatęs grįžtančius, jis kaip kulka nėrė pasitikti ir tuoj pasišovė nešti Valentino portfelį. Bet brolis tarsi negirdėdamas tik smakrą pakėlė aukščiau. Tada Linas įsikibo į motinos ranką ir, žvilgčiodamas į Valentina, lyg jam, lyg mamai pranešė:

— Dėdė Martynas triušiuokų pirk! Tokie balti, mažuliukai! ..

Valentino akys vos pastebimai sublizgo. Tačiau jis nugalėjo smalsumą ir oriai pasakė:

— Mūsų klasėj visi suolai naujai dažyti.

Pasakė taip ramiai, tarsi ir pernai, ir užpernai ši klasė iš tiesų būtų buvusi jo klasė. Linas paleido motinos ranką ir pagarbiai vėl prisilietė prie Valentino portfelio.

— Neškim abu. Gerai?

Nešti portfelį abiem, tiesą sakant, nebuvo ko — tik laiptais pakilti bereikėjo. Tačiau šį kartą Valentinas linktelėjo ir leido įsitverti Linui už portfelio rankenos.

Paskui, apžiūrėjus kiemsargio Martyno triušius, malkinėje buvo įruošta „klasė“. Kol kas vienintelis Valentino mokinys buvo Linas. Bet jis drausmingai sėdėjo ant trinkelės ir atidžiai klausėsi, kaip reikia atsistoti ir pakelti ranką. Pro malkinės durų plyšį pirmąją pamoką stebėjo dar kelios poros akių. Tai buvo mažiausieji kiemo vaikai. Jų Valentinas nepriėmė į pamoką todėl, kad Stepukui buvo tik ketveri metai, o kiti du — nė trejų neturėjo.

— Tai kas mus mokys? — kelintą kartą belsdamas kumšteliu į duris, klausė Stepukas.

Ilgą laiką niekas iš malkinės neatsiliepė. Tik kai Valentinas paskelbė pertrauką, tarpduryje pasirodė apvali Lino galva.

— Aš jus mokysiu! — garsiai pareiškė jis.

Lino pasiūlymas buvo priimtas be ginčų.

TURINYS

KATĖ IR BALANDIS	5
Geriausias žodis	6
Žiezula	11
Tiltas	15
Kieno sodas gražiausias	21
Geltonos ramunės	25
* Skambėk, pavasarėli!	28
Ko verkė lėlytė?	34
Katė ir balandis	40
 MIŠKO GRAŽUOLĖ	 45
Kaip atėjo žiema	46
Užuomarša	51
Miško gražuolė	55
Kregždžiukai	58
Sauliukas ir Ritutė	63
* Vilkas, ožka ir kopūstas	68
Dangus vėl giedras	72
* Liūtų tramdytojas keičia profesiją	77
 LINAS IR VALENTINAS	 81
Nepažįstamame skersgatvyje	82
Gimimo diena	89
Nulis ir vienas	95
Varinis inkariukas	102
Paslaptingas žvėris	109
Pirmoji pamoka	115

* © Leidykla „Vaga“, 1984

JAUNESNIAM MOKYKLINIAM AMŽIUI

Алексас Балтрунас. ЖЕЛТЫЕ РОМАШКИ. Рассказы. На литовском языке Художник Ионас Даниляускас Издательство «Vaga», 232600, Вильнюс, пр. Ленина 50

ИБ № 3389

Aleksas Baltrūnas. GELTONOS RAMUNĖS. Apsakymai Redaktorė I. Rudokienė. Men. redaktorius R. Tumasonis. Techn. redaktorė D. Andriukonienė. Korektorė L. Abramavičienė. Duota rinkti 83.06.07. Pasirašyta spaudai 84.03.16. Leidinio Nr. 10923. Formatas 70×90/16. Popierius ofsetinis Nr. 2. Garnitūra „Baltika“ 12 punktu. Ofsetinė spauda. 8,8 sąl. sp. l. 35,7 sąl. spalv. atsp. 6,9 apsk. leid. l. Tiražas 40 000 egz. Užsakymas 2459. Kaina 65 kp. Kaina celofanuotais viršeliais 75 kp. Leidykla „Vaga“, 232600 Vilnius, Lenino pr. 50. Spaudė Motiejaus Sumausko spaustuė, 232600, Vilnius. A. Strazdelio 1

65 kp

celofanuotais viršeliais 75 kp

